

Holakovszki István -Horváth Kornél Viktor
Kun Dávid

**A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁS
LEFOLYTATÁSÁNAK GYAKORLATA
AJÁNLATKÉRŐI OLDALON**

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI INTÉZET**

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerzők:

Holakovszki István
Horváth Kornél Viktor
Kun Dávid

A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása:

Dr. habil. Boros Anita egyetemi docens

Olvasószerkesztő:

Császár-Biró Anna

A hatályosított kézirat lezárásának dátuma:

2020. június 4.

A hatályosítást 2020-ban végezte:

Holakovszki István

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOMJEGYZÉK

I. A közbeszerzések tervezése, a közbeszerzési terv, a közbeszerzési szabályzat összeállítása	6
I.1. A közbeszerzések tervezése	6
I.2. A közbeszerzési terv	6
I.3. A közbeszerzési szabályzat összeállítása	7
II. A közbeszerzési eljárások előkészítése	9
II.1. A közbeszerzési eljárások előkészítése	9
II.2. Felelősségi rend	9
II.3. A bírálóbizottság, illetve a bírálóbizottság tagjainak kijelölése	10
II.4. Összeférhetetlenség	10
II.5. A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó	11
III. Néhány gondolat az EKR-ről	13
IV. Hogyan készítsük el a közbeszerzési dokumentumokat?.....	16
IV.1. A közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása.....	16
IV.2. Az eljárást megindító felhívás és annak összeállítása.....	16
IV.3. Kizáró okok és alkalmassági követelmények	22
IV.3.1. Kizáró okok uniós eljárásrendben	22
IV.3.2. Kizáró okok nemzeti eljárásrendben	23
IV.3.3. Az alkalmassági követelmények	23
IV.3.4. Speciális előírások a nemzeti eljárásrendben a kizáró okok és az alkalmassági követelmények tekintetében.....	23
IV.4. Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása	24
IV.4.1. Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása.....	24
IV.4.2. Műszaki leírás összeállítása.....	25
IV.4.3. A gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái.....	25
IV.4.4. Egységes európai közbeszerzési dokumentum.....	26
IV.4.5. Részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés	26
IV.4.6. Szerződéstervezet, szerződéses feltételek	26
IV.4.7. Tárgyalásról készült jegyzőkönyv.....	26
IV.4.8. Kiegészítő tájékoztatás	27
V. Eljárási cselekmények a gyakorlatban a bontásig	28
V.1. A közbeszerzés megkezdése	28
V.2. Kiegészítő tájékoztatás és annak összeállítása	28
V.2.1. A kiegészítő tájékoztatás célja, rendeltetése.....	28
V.2.2. A kiegészítő tájékoztatás megválaszolásának határideje.....	29

V.2.3. Az esélyegyenlőség, egyenlő elbánás és verseny tisztasága alapelvének biztosítása a kiegészítő tájékoztatás megadása során	31
V.2.4. Konzultáció.....	31
V.3. Helyszíni bejárás	31
V.4. Az eljárást megindító felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása	31
V.4.1. Módosítás uniós eljárásrendben.....	31
V.4.2. Módosítás nemzeti eljárásrendben.....	33
V.5. Az eljárást megindító felhívás visszavonása, gazdasági szereplők tájékoztatása	34
V.5.1. Visszavonás uniós eljárásrendben	34
V.5.2. Visszavonás nemzeti eljárásrendben	34
V.6. Ajánlatok/részvételi jelentkezések bontása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok	34
V.6.1. A bontási jegyzőkönyv	35
V.6.2. Jegyzőkönyv az elkésett ajánlatról, részvételi jelentkezésről.....	36
VI. Bíráló és értékelés a gyakorlatban.....	37
VI.1. A kizáró okok ellenőrzése.....	38
VI.2. Hiánypótlási felhívás és annak összeállítása.....	38
VI.2.1. A hiánypótlás célja, rendeltetése	38
VI.2.2. Verseny tisztasága és átláthatósága, esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód követelménye a hiánypótlás során	38
VI.2.3. A hiánypótlási felhívás tartalma és határideje.....	39
VI.2.4. A hiánypótlás korlátai I.: Újjonnan bevont gazdasági szereplők	42
VI.2.5. A hiánypótlás korlátai II.: A kétszeres hiánypótlás tilalma.....	43
VI.2.6. A hiánypótlás korlátai III.: a Kbt. 71. § (8) bekezdése szerinti konjunktív feltételek fennállása	43
VI.2.7. Az eredetileg megjelölt gazdasági szereplők cseréje hiánypótlás keretében	44
VI.2.8. A hiánypótlás elrendelése mellőzésének jogkövetkezménye.....	45
VI.2.9. A hiánypótlás nem teljesítésének jogkövetkezménye	45
VI.2. Felvilágosítás kérés és annak összeállítása	45
VI.2.1. A hiánypótlás és a felvilágosítás egymástól történő elhatárolása	45
VI.2.2. A felvilágosítás kérés tartalma és határideje	46
VI.2.3. A felvilágosítás kérés mellőzésének jogkövetkezménye	46
VI.2.4. A felvilágosítás kérés nem teljesítésének jogkövetkezménye.....	46
VI.3. Indokoláskérés és annak összeállítása.....	46
VI.3.1. Az indokoláskérés célja, rendeltetése.....	46
VI.3.2. Az indokoláskérés tartalma	47
VI.3.3. Kiegészítő indokolás kérés tartalma.....	48

VI.3.4. Indokolás, kiegészítő indokolás nem teljesítésének jogkövetkezménye.....	50
VI.3.5. Indokolás el nem fogadhatóságának jogkövetkezménye	50
VI.4. Számítási hiba és annak javítása	50
VI.5. Igazolások benyújtására vonatkozó felhívás és annak összeállítása.....	51
VI.5.1. Igazolások bekérésének célja, rendeltetése	51
VI.5.2. Igazolások benyújtására vonatkozó felhívás tartalma	51
VI.6. Ajánlatok/részvételi jelentkezések érvénytelensége	52
VI.6.1. Az érvénytelenség okai	53
VII. Ajánlatkérő döntéseivel kapcsolatos eljárási cselekmények a gyakorlatban	60
VII.1. Az eljárás eredménytelensége.....	60
VII.1.1. Részajánlattétel eredménytelensége.....	60
VII.1.2. A Kbt. 75. § (1) bekezdése szerinti eredménytelenségi okok.....	61
VII.2. Döntéshozatal és a döntéshozatalhoz szükséges dokumentumok (bírálobizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat, szakvélemény, írásbeli összegezés) összeállítása.....	64
VII.2.1. Bírálobizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat és szakvélemény összeállítása	64
VII.2.2. Az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezés.....	65
VII.3. Ajánlatkérő döntésének módosítása, javítása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása	65
VII.3.1. Az ajánlatkérői döntés és az összegezés módosításának szabályai.....	65
VII.3.2. Az összegezés javításának szabályai.....	66
VIII. A közbeszerzési eljárás lezárása és az ehhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása	67
VIII.1. Az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmény.....	67

I. A közbeszerzések tervezése, a közbeszerzési terv, a közbeszerzési szabályzat összeállítása

I.1. A közbeszerzések tervezése

A közbeszerzés ajánlatkérők részéről komoly előrelátást és tervezést, valamint komplex szemléletet követel. Ajánlatkérő fel kell, hogy készüljön közbeszerzési eljárásainak lefolytatására, át kell gondolnia, milyen feladatok állnak előtte és milyen időbeli ütemezéssel kívánja azokat megoldani. E körben számba kell vennie, hogy feladataihoz, anyagi erőforrásaihoz képest mikor és milyen közbeszerzési eljárás(oka)t kíván lefolytatni, továbbá meg kell vizsgálnia saját humán erőforrásait is, hogy a közbeszerzési eljárások lefolytatása szakszerűen és a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően valósulhasson meg.

I.2. A közbeszerzési terv

A tervezés eszköze elsősorban a – közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 5. § (1) bekezdésében meghatározott ajánlatkérők számára a központi beszerző szervek kivételével kötelezően készítendő – közbeszerzési terv, valamint az előzetes tájékoztató. Ezen jogintézmények a nyilvánosság alapelveinek megfelelően kerültek beépítésre a jogszabályba azzal, hogy elsősorban a közbeszerzések ellenőrzését, másodsorban pedig az ajánlattevők előzetes tájékozódását teszik lehetővé arra nézve, hogy az adott időszakban milyen közbeszerzési eljárásokban vehetnek részt.

A közbeszerzési terv készítésére vonatkozó kötelezettség előírásával a törvény célja az ajánlatkérő szervezetek rászorítása arra, hogy minél hamarabb vegyék számba az adott évre tervezett közbeszerzéseiket, megelőzve ezzel a közbeszerzések részekre bontása tilalmának megsértését vagy a késedelmes, illetve nem megfelelő eljárásindítást.

Az ajánlatkérő az egyes költségvetési évekre vonatkozóan értékhatárra való tekintet nélkül határozza meg beszerzési igényeit. Azon beszerzési igényei vonatkozásában, amelyek a mindenkori közbeszerzési értékhatárokat¹ önmagukban vagy a részekre bontás tilalma következtében elérik vagy meghaladják, továbbá megfelelnek a Kbt. közbeszerzési szerződésre vagy koncesszióra vonatkozó kritériumainak és emellett nem tartoznak a Kbt. által meghatározott kivételi körbe sem, az ajánlatkérő ezen beszerzési igényeire vonatkozóan köteles közbeszerzési tervet készíteni.

A közbeszerzési terv készítése a klasszikus ajánlatkérők számára kötelező, ugyanakkor ez a kötelezettség a központi beszerző szervekre nem terjed ki.

Az ajánlatkérő közbeszerzési tervének elkészítését megelőzően is indíthat közbeszerzési eljárásokat azzal, hogy ezen eljárásokat is szerepeltetnie kell közbeszerzési tervében, még akkor is, ha azok a terv elkészültéig már lefolytatásra kerültek.

Az egyes közbeszerzési eljárások megindításának nem feltétele az sem, hogy az érintett beszerzési igények tervsorként már szerepeljenek ajánlatkérő közbeszerzési tervében. Az ajánlatkérő beszerzési igényét megvalósíthatja a közbeszerzési tervben foglaltakhoz képest eltérő módon, sőt, amennyiben egy beszerzési igény ugyan már szerepel tervsorként ajánlatkérő közbeszerzési tervében, az ajánlatkérő ennek ellenére sem köteles az adott eljárás lefolytatására. Ugyanakkor az ajánlatkérő mindenkori kötelessége az, hogy a közbeszerzési tervét érintő valamennyi változást tervének módosításával – a változás felmerülésekor, valamint a módosítás indokának feltüntetésével – nyomon kövesse.

¹ A Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója a 2020. január 1-jétől irányadó közbeszerzési értékhatárokról (KÉ 2019. évi 224. szám, 2019.11. 21.).

Elérhetőség: https://www.kozbeszerzes.hu/data/filer_public/df/8d/df8df73a-df10-4e7f-a9ef-76433149758b/elnoki_tajekoztato_a_2020_január_1-jetol_hatalyos_ertekehatarokrol.pdf

A közbeszerzési terv minimális adattartalmára vonatkozóan a Kbt. úgy rendelkezik, hogy azt külön jogszabály, az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: EKR rendelet) határozza meg. Az EKR rendelet 7. § (5) bekezdése értelmében ajánlatkérő közbeszerzési terve minimális adattartalmaként a közbeszerzés tárgyát, tervezett mennyiségét, a közbeszerzésre irányadó eljárási rendet, a tervezett eljárás fajtáját, az eljárás megindításának tervezett időpontját és a szerződés teljesítésének várható időpontját adja meg az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben (a továbbiakban: EKR). Az ajánlatkérők ezen túlmenően természetesen jogosultak tervükben további, általuk relevánsnak vélt adatokat, információkat is feltüntetni, a fenti adatkör azonban kötelezően megadandó.

A közbeszerzési terv nyilvános. A központi beszerző szerveken kívüli, a Kbt. 5. § (1) bekezdése szerinti ajánlatkérők az adott évre vonatkozó éves összesített közbeszerzési tervüket az adott költségvetési év elején, de legkésőbb március 31. napjáig kötelesek elkészíteni. A tervet, valamint annak módosítását ajánlatkérő az elfogadást követően haladéktalanul köteles az EKR-ben közzétenni és annak ajánlatkérő tárgyét követő évre vonatkozó közbeszerzési tervének EKR-ben történő közzétételéig elérhetőnek kell lennie. A tervet – és a módosított terve(ke)t is – ajánlatkérő legalább öt évig megőrzi.

I.3. A közbeszerzési szabályzat összeállítása

A közbeszerzési szabályzat megléte alapvető feltétele az ajánlatkérő közbeszerzési rendszerének működtetéséhez. A szabályzat a közbeszerzési eljárásra vonatkozó döntési és felelősségi rend tisztázásával egyértelművé teszi az eljárásába bevont személyek (szervezetek) hatás- és feladatkörét, és ezáltal előmozdítja az eljárások felelősségteljes és szakszerű lebonyolítását.²

A közbeszerzési szabályzat általánosságban vett célja, hogy szabályozza a közbeszerzési – és adott esetben koncessziós beszerzési – eljárások előkészítésének, lefolytatásának, valamint azok eredményeképpen megkötendő szerződések előkészítésének, illetve az eljárások dokumentálásának rendjét, az eljárásba bevont személyek, szervezetek felelősségi körét és rendjét, feladatait, továbbá a szakszerű, hatékony, egyben jogszerű és ellenőrizhető közbeszerzések biztosítását, illetve a verseny tisztasága érdekében a közbeszerzések során a közpénzek észszerű felhasználását.

A szabályzat megalkotásának módja és formája nincs jogszabály által meghatározva, annak kialakítása ajánlatkérőkre van bízva. Ennek keretében fontos követelmény, hogy az ajánlatkérő rögzítse a közbeszerzési eljárások megkezdéséhez szükséges cselekményeket, úgymint a helyzet- és piacfelmérést, a közbeszerzés becsült értéke felmérésére vonatkozó rendelkezéseket, illetve az eljárást megindító hirdetmény, a felhívás és a dokumentáció előkészítésének szabályait. Amennyiben ajánlatkérő rendelkezik általános jellegű közbeszerzési szabályzattal, úgy abban meg kell határozni az ajánlatkérő nevében az EKR alkalmazására vonatkozó jogosultságok gyakorlásának rendjét is. Ajánlatkérő szabályzatában köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó belső ellenőrzésének felelősségi rendjét is. Ugyan a törvény külön nem rendelkezik róla, de a szabályzatban célszerű meghatározni a közbeszerzési eljárások kezdeményezésének rendjével, a beszerzés fedezetének rendelkezésre állása igazolásával, a bírálóbizottság létrehozásával vagy a közbeszerzési eljárások eredményeképpen megkötendő szerződések módosításával és teljesítésével kapcsolatos szabályokat is.

² Perczel Zsófia: Közbeszerzési szabályzat. Elérhetőség: <https://www.perczelzsofia.hu/kozbeszerzesi-kalauz/54-kozbepbeszerzesi-szabalyzat> (utolsó letöltés: 2019. június 26.)

A fentiek szerinti kötelező, illetve célszerűségből rögzíteni ajánlott tartalmi elemeken túl az ajánlatkérő szabályzatába természetesen egyéb, általa lényegesnek tartott vagy az ajánlatkérő szervezet szervezeti sajátosságából adódó rendelkezéseket is beépíthet.³

Az ajánlatkérő e követelményeknek eleget tehet egy általános, valamennyi, szervezeten belüli közbeszerzési eljárás vonatkozásában egyaránt alkalmazandó, általános szabályzat elkészítésével, de lehetősége van arra is, hogy olyan egyedi szabályzatot alkosson, amely az egyes szabályokat kifejezetten egy-egy közbeszerzési eljárás előkészítésére és lefolytatására vonatkozóan rendezi.

A Kbt. 27. § (3) bekezdésében foglaltak szerint az ajánlatkérő nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek együttesen rendelkezniük kell a közbeszerzés tárgya szerinti szakmai, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelemmel.

Mivel a hivatkozott rendelkezés a Kbt. Első Részében, az Általános rendelkezések között került megfogalmazásra, így ezen követelményt általános érvénnyel, minden egyes közbeszerzési eljárás során alkalmazni kell. Fontos azonban kiemelni, a fenti rendelkezés nem jelenti azt, hogy az adott közbeszerzési eljárásban ajánlatkérői oldalon valamilyen mértékben tevékenységet kifejtő valamennyi természetes személynek az előírt szakértelemmel rendelkeznie kell.

³ Boros Anita et al.: Nagykomentár a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvényhez – 1. A közbeszerzési szabályzatra vonatkozó szabályok.

II. A közbeszerzési eljárások előkészítése

II.1. A közbeszerzési eljárások előkészítése

A közbeszerzési eljárások vonatkozásában rendkívül fontos az egyes eljárások előkészítésébe fektetett alapos és átgondolt munka, hiszen a nem megfelelően és kellő odafigyeléssel előkészített eljárás adott esetben az ajánlatkérő számára azt is eredményezheti, hogy beszerzési igényét csak jelentős időbeli csúszással, hovatovább egyáltalán nem vagy nem az eredetileg elképzelt mértékben és keretek között tudja megvalósítani. Az eljárás megfelelő – és a lehetőségekhez mérten mindenre kiterjedő – előkészítése alapjaiban határozza meg a potenciális ajánlattevők részvételét, az eljárás lefolytatásához szükséges időt és annak kimenetelét, a teljesítés minőségét és adott esetben hatékonyabb együttműködést eredményezhet a közbeszerzést ellenőrző szervekkel is. A közbeszerzési eljárás előkészítése tehát időigényes folyamat, amelynek végső és egyben legfőbb célja a felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok elkészítése.

A hatályos közbeszerzési törvény a korábbi jogalkotói megoldástól eltérően – felismerve e terület jelentőségét – már külön szakaszban⁴ rendelkezik az eljárás előkészítésére vonatkozó szabályokról. Ennek megfelelően az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást – a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel – megfelelő alaposággal előkészíteni. Az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott közbeszerzési dokumentumoknak biztosítaniuk kell, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni. Az ajánlatkérőnek már a közbeszerzési eljárás előkészítése során törekednie kell a magas minőségű teljesítés feltételeinek biztosítására, a környezet – beszerzés tárgyára tekintettel biztosítható – védelmére és a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére, valamint a beszerzés tárgyát érintő szerződésmódosítások megelőzésére.

A Kbt. értelmező rendelkezései körében határozza meg a közbeszerzés előkészítésének definícióját⁵, amely definíció nem foglalja magában a közbeszerzési eljárás előkészítésének valamennyi mozzanatát, csupán példálózó felsorolásban hivatkozik a leglényegesebb elemekre. A közbeszerzési eljárás előkészítése során továbbá kiemelt jelentőséggel bír a Kbt. 42. §-a szerinti közbeszerzési tervvel való összhang vizsgálata, a Kbt. 27. §-a szerinti közbeszerzési szabályzat, felelősségi rend megléte, adott esetben elkészítése, illetőleg a meghatározott szakértelemmel együttesen rendelkező bírálóbizottság megalakítása.

II.2. Felelősségi rend

A Kbt. 27. § (1) bekezdése értelmében ajánlatkérő köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásai előkészítésének, lefolytatásának, belső ellenőrzésének felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyek, valamint szervezetek felelősségi körét és a közbeszerzési eljárásai dokumentálási rendjét, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal. Ennek körében különösen meg kell határozni az eljárás során hozott döntésekért felelős személyt, személyeket vagy testületeket.

A felelősségi rend vonatkozásában az ajánlatkérőnek egyértelművé kell tennie az eljárásba bevont, valamint az ajánlatkérő nevében eljáró, meghatározott funkciót betöltő szereplők eljárási szerepét, az általuk ellátandó feladatokat és döntési kompetenciákat. Amennyiben ajánlatkérő nem rendelkezik általános jellegű közbeszerzési szabályzattal, úgy a felelősségi rendben továbbá meg kell határozni az ajánlatkérő nevében az EKR alkalmazására vonatkozó jogosultságok gyakorlásának rendjét is.

⁴ Kbt. 28. §.

⁵ Kbt. 3. § 22. pontja.

A felelősségi rend része az eljárások belső ellenőrzési rendjének kialakítása is. A döntési szintek és a hozzárendelt felelősök egyértelmű definiálása, valamint általában az eljárás szereplői fölött megvalósuló belső kontroll az eljárások átláthatóságának erősítését, szabályosságának növelését és hatékonyságát célozza.

II.3. A bírálóbizottság, illetve a bírálóbizottság tagjainak kijelölése

A Kbt. 27. § (4) bekezdésében foglaltak alapján ajánlatkérő a közbeszerzés tárgya szerinti szakmai, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelemmel együttesen rendelkező, legalább háromtagú bírálóbizottságot köteles létrehozni az ajánlatok – szükség esetén a hiánypótlás, felvilágosítás vagy indokolás megadását követő – Kbt. szerinti elbírálására és értékelésére.

A bírálóbizottsági tagok kijelölésének rendjét ajánlatkérő a közbeszerzési szabályzatban köteles rögzíteni. A tagok kijelölése általában a döntéshozó(k) hatáskörébe tartozik. A szabályzatban a tagok kijelölése kapcsán javasolt kitérni azon eset kezelésére is, amikor valamely bírálóbizottsági tag – egyéb elfoglaltság, betegség vagy szabadság miatt – az ülésen személyesen nem tud részt venni. Amennyiben a bírálóbizottsági ülés témája a személyes jelenlétet nem követeli meg, úgy – ha azt a szabályzat is lehetővé teszi – lehetőség van arra, hogy a tag távollétében is – írásbeli formában – kifejtthesse véleményét, álláspontját. Amennyiben a személyes jelenlét megkövetelt, úgy a szabályzatban az eredetileg kijelölt tag helyettesítésének szabályait szükséges rögzíteni.

Tekintettel arra, hogy a Kbt. vonatkozó rendelkezése legalább háromtagú bírálóbizottság létrehozását írja elő, ezen, legalább három fős testület létrehozásának feltétele, hogy a megkövetelt négyféle szakértelmet a három bírálóbizottsági tag is képes legyen megjeleníteni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ajánlatok Kbt. 71-72. §-a szerinti hiánypótlásával, felvilágosítás kéréssel, továbbá indokoláskéréssel kapcsolatban csak és kizárólag a bírálóbizottsági tagok járhatnak el. E körben – a szakszerű értékelés biztosítása érdekében – indokolt lehet az adott szakterületre specializált szakértelemmel, gyakorlati tapasztalattal, aktuális információkkal rendelkező, külső szakértő bevonása is. Ha a közbeszerzési szabályzat lehetővé teszi, nincs akadálya annak sem, hogy a bírálóbizottság valamely tagja az ajánlatkérőtől független, de funkcióra felkért vagy azzal megbízott személy legyen.

A bírálóbizottsági tagok kijelölésénél garanciális szabály továbbá, hogy a tagok döntéshozói pozícióba nem kerülhetnek. A bírálóbizottság minden esetben saját maga, önálló felelőssége mellett alkotja meg döntési javaslatát, míg a döntéshozó személy vagy testület ezen javaslat alapján hozza meg döntését.

II.4. Összeférhetetlenség

Az összeférhetetlenség tilalma a verseny tisztaságának, átláthatóságának és nyilvánosságának alapvető követelményét biztosító intézménye, amely intézmény szabályozásának alapját képezi a Kbt. 2. § (3) bekezdése szerinti jóhiszeműség és tisztesség, valamint a joggal való visszaélés tilalmának alapelve is.

Az összeférhetetlenség tilalmának elsődleges célja a versenyt súlyosan korlátozó olyan visszaélés kizárása, hogy a versenytársak különböző érdekeltégi viszony – így különösen az ajánlatkérővel fennálló gazdasági, munka-, illetve foglalkoztatási jogviszonyon alapuló kapcsolat – alapján az érdekelt gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselőjeként, felügyelő bizottsága tagjaként vagy az érdekelt gazdálkodó szervezetben való tulajdoni részesedés, illetve a szervezethez való kapcsolódás okán a közbeszerzési eljárásokban a többi ajánlattevőhöz képest bármely előnyt élvezzenek.

Az összeférhetetlenség és a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzetek kialakulásának elkerülése érdekében ajánlatkérő köteles minden olyan szükséges intézkedést megtenni, amelyek biztosítják, hogy olyan személy vagy szervezet ne járhasson el ajánlatkérő nevében, aki vagy amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból – így

különösen gazdasági vagy más érdek vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek miatt – nem képes. Ezen kötelezettség ajánlatkérőt mind az eljárás előkészítése, mind az eljárás lefolytatása során egyaránt terheli.

A Kbt. szabályozása kifejezetten garanciális szabályként előírja, hogy az ajánlatkérő köteles felhívni az eljárás előkészítésébe bevont személy vagy szervezet figyelmét arra a körülményre, hogy a közbeszerzési eljárásban való részvétele összeférhetlenséget eredményezne. Emellett az ajánlatkérőnek további kötelezettsége, hogy az eljárás előkészítésébe bevonni kívánt valamennyi személy vagy szervezet vonatkozásában – még az adott személy vagy szervezet eljárás előkészítésébe való érdemi bevonását megelőzően – beszerezze az érintett személy vagy szervezet összeférhetlenség fennállására, illetőleg annak hiányára vonatkozó nyilatkozatát.

A Kbt. kógens előírásaira tekintettel ezen összeférhetlenségi nyilatkozat kötelező nyilatkozat, azt írásban vagy elektronikus úton rögzíteni, dokumentálni kell. A Döntőbizottság a D.114/7/2015. számú határozatában kimondta, hogy ennek meg nem történte, hiánya már önmagában jogsértőnek tekinthető ajánlatkérői magatartásnak minősül, míg a D.342/10/2015. számú határozat szerint e nyilatkozatok formális megléte önmagában nem elegendő az összeférhetlenség hiányának alátámasztására, az összeférhetlenségi helyzet orvoslására, ha egyébként más objektív tény alapján az összeférhetlenség megalapozottan fennáll.

Ha az összeférhetlenség fennálltának gyanúja az eljárás során merül fel, úgy az ajánlatkérőnek a hiánypótlás és felvilágosításkérés eszközével kell biztosítania a versenyt nem sértő magatartás bizonyításának lehetőségét (ellenbizonyítás lehetősége).

Az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az eljárásból csak akkor zárható ki, ha a közbeszerzési eljárásban részt vevő gazdasági szereplők esélyegyenlősége más módon nem biztosítható.

Az összeférhetlenségi helyzet elhárítása érdekében a gazdasági szereplő által tett intézkedéseket az ajánlatkérő köteles az ajánlatok (részvételi jelentkezések) elbírálásáról szóló összegezésben ismertetni.

II.5. A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó

A Kbt. 27. § (3) bekezdése értelmében az ajánlatkérő köteles felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót bevonni:

- a) árubeszerezés és szolgáltatás megrendelése esetén az uniós értékhatárt elérő értékű közbeszerzési eljárásba,
- b) építési beruházás esetén a hétszázmillió forintot elérő értékű közbeszerzési eljárásba, vagy
- c) a részben vagy egészben európai uniós forrásból megvalósuló közbeszerzési eljárásba, kivéve a keretmegállapodás alapján történő, az *a)-b)* pontban meghatározott értéket el nem érő beszerzés megvalósításába,
- d) keretmegállapodás alapján történő, az *a)-b)* pontban meghatározott értékű beszerzés megvalósításába.

A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadói tevékenységről szóló 257/2018. (XII. 18.) Korm. rendelet 21. § (9) bekezdése értelmében a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó elektronikusan hagyja jóvá – papír alapon lefolytatott eljárás esetén aláírásával köteles ellátni:

- a) a közbeszerzési eljárást megindító felhívást és – a műszaki leírás, műszaki tervdokumentáció és az árazatlan költségvetés kivételével – a közbeszerzési dokumentumokat,
- b) elektronikusan benyújtott és felbontott ajánlatok esetében – az EKR által generált bontási jegyzőkönyv kivételével – a bontási jegyzőkönyvet, a bírálóbizottsági munkáról készült jegyzőkönyvet és
- c) az összegzést, összegzéseket.

A fenti jogszabályhelyeknek való megfelelés érdekében ajánlatkérő adott esetben köteles tehát közbeszerzési szolgáltatót (különösen a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó), mint a piacon járulékos közbeszerzési szolgáltatást kínáló személyt vagy szervezetet az eljárásba bevonni, illetőleg a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó az érintett eljárások vonatkozásában főszabály szerint a meghatározott közbeszerzési dokumentumok elektronikus jóváhagyása érdekében az EKR-ben az elektronikus jóváhagyásra létrehozott funkcióját kell alkalmaznia.

III. Néhány gondolat az EKR-ről

Az új európai uniós közbeszerzési irányelvek (a koncessziós szerződésekről szóló 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) kiemelt hangsúlyt helyeznek az elektronikus kommunikáció és az elektronikus közbeszerzés bevezetésére.

Az irányelveknek való megfelelés érdekében Magyarországnak – a többi tagállamhoz hasonlóan – valamennyi magyarországi közbeszerzési eljárásban biztosítania kellett az elektronikus úton történő kommunikációt, amelyet az ország egy központi, egységes, állami, elektronikus közbeszerzési rendszer, az EKR⁶ bevezetése útján valósított meg.

Az EKR használata 2018. április 15. napjától vált kötelezővé, azonban így is jóval megelőzte az elektronikus közbeszerzés bevezetésére az uniós irányelvek által meghatározott 2018. október 18-i határidőt. A közbeszerzésben érintett szereplők számára önkéntes alapon ugyanakkor már 2018. január 01-jétől lehetőség nyílt az eljárások EKR-en keresztül történő lefolytatására.

A Kbt. értelmező rendelkezései körében határozza meg elektronikus közbeszerzési rendszer definícióját. Ennek értelmében az elektronikus közbeszerzési rendszer a közbeszerzésekért felelős miniszter által üzemeltetett központi közbeszerzési nyilvántartás és a közbeszerzési eljárások elektronikus lebonyolítását támogató informatikai rendszer⁷, amelynek – továbbá magának az elektronikus közbeszerzésnek is – a részletes szabályairól a fentebb hivatkozott EKR rendelet rendelkezik. Fontos megjegyezni, hogy 2019. április hónap 01. napjától a hatályos Kbt.-be számos olyan rendelkezés került beépítésre, amelyek korábban az EKR rendelet részét képezték.

Az elektronikus közbeszerzési rendszer üzemeltetését és fenntartását végző gazdasági társaság kijelöléséről szóló 27/2017. (XI. 6.) MvM rendelet értelmében az EKR üzemeltetésére és fenntartására az állami tulajdonú NEKSZT Nemzeti Elektronikus Közbeszerzési Szolgáltató és Tanácsadó Kft.⁸ került kijelölésre. Az EKR – amely működését tekintve összekapcsolódik a Közbeszerzési Hatóság, valamint az Európai Unió Hivatalos Lapjának Kiadóhivatala hirdetménykezelő informatikai rendszereivel is – használata regisztrációhoz kötött, alkalmazásáért pedig ajánlatkérőnek igazgatási szolgáltatási díjnak minősülő rendszerhasználati díjat kell fizetnie, amelynek részletes szabályairól az elektronikus közbeszerzési rendszer fenntartásával és működtetésével kapcsolatos szabályokról szóló 40/2017. (XII. 27.) MvM rendelet rendelkezik.

Az EKR annak bevezetése óta folyamatos fejlesztés alatt áll, amelyet a fejlesztők egyúttal – lehetőségeikhez képest – igyekeznek minél jobban a felhasználók által jelzett igényekhez is igazítani. A rendszer használatának megkönnyítése érdekében ugyanakkor javasolt felkeresni a portál „Támogatás” menüpontját, ahol folyamatosan frissülő tartalommal számos oktatóanyag és kézikönyv áll rendelkezésre.

Ahhoz, hogy egy adott közbeszerzési eljárás EKR-ben történő lebonyolítását előkészíthesse, ajánlatkérőnek első lépésként az eljárás alapvető adatainak megadásával létre kell hoznia az új eljárást. Az alapadatok (eljárásrend, eljárás típus, ajánlatkérő szervezet, közbeszerzés tárgya) során megadott ajánlatkérői válaszok alapján az EKR létrehozza magát az eljárást, a releváns

⁶ EKR főoldal. Elérhetőség: <https://ekr.gov.hu/portal/kezdolap> (utolsó letöltés: 2019. június 26.)

⁷ Kbt. 3. § 5a. pontja.

⁸ NEKSZT Kft. főoldal. Elérhetőség: <https://nekszt.hu/> (utolsó letöltés: 2019. június 26.)

űrlapokat, illetőleg legenerálódik az eljárás EKR azonosítója, végül az eljáráshoz tartozó felületre kerülünk.

Az eljárás előkészítő fázisában ajánlatkérőnek az eljárás alapadatainak rögzítése során meg kell adnia, hogy biztosítja-e a részekre történő ajánlattételt. Amennyiben igen, úgy az űrlap tartalma ennek megfelelően dinamikusan változik. Amennyiben nem, úgy ajánlatkérőnek meg kell adnia a részekre történő ajánlattétel lehetősége kizárásának indokát is (figyelemmel arra, hogy az indokok megadására szolgáló felület karakterkorlátot tartalmaz, így az indokolást javasolt a közbeszerzési dokumentumok keretei között részletesebben kifejteni).

Ajánlatkérőnek az eljárás alapadatainak rögzítése során meg kell adnia, hogy az eljárás keretmegállapodás megkötésére irányul-e, továbbá az ajánlatkérőre, illetve adott esetben a lebonyolító szervezetre vonatkozó legfontosabb adatokat. Miután a fenti adatkör megadásra került, ajánlatkérőnek véglegesítenie kell az eljárás alapadatait.

Fontos, hogy a közbeszerzési eljárás előkészítéséhez szükséges EKR felületek csak a fenti alapadatok rögzítését követően válnak szerkeszthetővé.

További lényeges információ, hogy az eljárás lebonyolításához szükséges rendszerhasználati díj megfizetése csak az alapadatok rögzítését követően rendelhető hozzá az adott eljáráshoz.

Az EKR az előkészítő iratok felületén az alapadatok során megadott információk alapján és számban létrehozza a becsült értékre, valamint a szerződéskötéshez rendelkezésre álló fedezettel kapcsolatos információkra vonatkozó űrlapot.

A felületen ajánlatkérőnek meg kell adnia:

- a becsült értéket,
- a becsült érték meghatározására alkalmazott módszert,
- azt, hogy a becsült érték egybeszámított érték-e,
- amennyiben a becsült érték egybeszámított érték, úgy az egybeszámított becsült értékre vonatkozó információkat,
- a rendelkezésre álló fedezet összegét,
- azt, hogy a rendelkezésre álló fedezet a bontáskor közlésre kerüljön-e,
- valamint a rendelkezésre álló fedezet forrását.

Ajánlatkérőnek az előkészítő iratok felületén van lehetősége továbbá az eljárás előkészítésével kapcsolatos – továbbá a megadott adatok alátámasztásául szolgáló – dokumentumok feltöltésére, amelyek körét különösen az alábbi dokumentumok képezik:

- a becsült érték alátámasztásául szolgáló dokumentum(ok),
- a rendelkezésre álló fedezetre vonatkozó igazolás, nyilatkozat,
- a Kbt. 19. § (3) bekezdése szerinti részekre bontás tilalmának figyelembevételéről szóló nyilatkozat,
- közbeszerzési szabályzat/felelősségi rend,
- a bírálóbizottság tagjainak kinevezésére vonatkozó dokumentum (megbízólevelek),
- A bírálóbizottság tagjainak, döntéshozó személy(ek)nek, illetve az eljárásba bevont személyek/szervezetek Kbt. 25. § (6) bekezdése szerinti összeférhetlenségi nyilatkozata.

Az EKR felületére feltölteni kívánt dokumentumok vonatkozásában fontos általánosságban megemlíteni, hogy azok mérete nem haladhatja meg dokumentumként a 25 MB-nyi méretet. A feltölthető dokumentumok darabszáma nincs korlátozva, viszont minden dokumentum feltöltését követően érdemes megnyomni a „Mentés” gombot, ellenkező esetben a korábban már feltöltött dokumentumok „elveszhetnek” a rendszerből.

Az egyes dokumentumok feltöltésekor ajánlatkérő – néhány kivételtől eltekintve – kiválaszthatja, hogy azok az EKR publikus felületén elérhetők legyenek-e vagy sem. Ajánlatkérőnek azonban fokozott figyelemmel kell eljárnia ezen funkció alkalmazásakor,

ugyanis előfordulhat, hogy olyan feltöltésre kerülő dokumentum is publikussá válhat, amely jelentős befolyásoló tényezőként hathat az adott eljárásra.

Az „Előkészítés” fülön belül a „Közbeszerzési tervsorhoz rendelés” menüpontban tekinthető meg, hogy az adott eljárás hozzá van-e rendelve tervsorhoz és ha igen, melyikhez. Ezen menüpont tehát nem szerkeszthető, a tervsorhoz rendelést ajánlatkérő az EKR külön erre szolgáló funkciójának alkalmazásával tudja megtenni.

Az eljárás előkészítését ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumok részét képező eljárást megindító felhívás kitöltésével, valamint egyéb közbeszerzési dokumentumok feltöltésével folytathatja, amelynek EKR vonatkozású mozzanatai már a következő fejezetekben kerülnek említésre.

Jelen fejezet végén indokolt még mindenképpen megemlíteni az EKR „Adatok formai ellenőrzése” funkciógombját, amellyel a rendszer a nem vagy a nem megfelelően (hibásan) kitöltött mezőkre hívja fel a felhasználó figyelmét.

IV. Hogyan készítsük el a közbeszerzési dokumentumokat?

IV.1. A közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása

A Kbt. értelmező rendelkezései körében határozza meg a közbeszerzés előkészítésének definícióját, amely definíció nem foglalja magában a közbeszerzési eljárás előkészítésének valamennyi mozzanatát, csupán példálózó felsorolásban hivatkozik a leglényegesebb elemekre, így többek között a közbeszerzési dokumentumok előkészítésére is.

A Kbt. a korábbi törvényi szabályozáshoz képest új fogalomként vezette be a közbeszerzési dokumentumok definícióját. A Kbt. vonatkozó rendelkezése⁹ értelmében közbeszerzési dokumentum minden olyan dokumentum, amelyet az ajánlatkérő a közbeszerzés vagy a koncesszió tárgya, illetve a közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás leírása vagy meghatározása érdekében hoz létre, illetve amelyre ennek érdekében hivatkozik.

A közbeszerzési dokumentumok összeállítására ajánlatkérő különös hangsúlyt köteles fektetni, azaz ezen dokumentumoknak a gazdasági szereplők számára biztosítania kell a műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlattétel lehetőségét. Ehhez az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok, szerződéstervezet összeállításához szükséges valamennyi kérdést végig kell gondolnia és döntést kell hoznia olyan fontos stratégiai kérdésekben, mint például a részajánlattétel lehetőségének biztosítása, értékelési szempontok kialakítása, alkalmassági követelmények meghatározása, szerződéses feltételek rögzítése.

IV.2. Az eljárást megindító felhívás és annak összeállítása

A közbeszerzési eljárásokat ajánlatkérő felhívással indítja meg. Az eljárást megindító felhívás a közbeszerzési eljárás egyes fajtáira irányadó szabályok szerint ajánlati felhívás, részvételi felhívás, ajánlattételi felhívás vagy közvetlen részvételi felhívás lehet.

Az eljárást megindító felhívás lehet hirdetmény vagy a gazdasági szereplőknek elektronikusan közvetlenül megküldött felhívás.

A nyílt, meghívásos, tárgyalásos eljárás, a versenypárbeszéd és az innovációs partnerség főszabály szerint hirdetmény közzétételével megindítható eljárások. A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás és a Kbt. 115. §-a szerinti eljárásban nem kerül sor hirdetmény közzétételére, azok – főszabályként – ajánlattételi felhívás megnevezésű, az EKR-en keresztül közvetlenül megküldött felhívással indulnak.

Az ajánlatkérő a hirdetményt meghatározott minta szerint, előre meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelően köteles elkészíteni. Ezen hirdetményminták beépítésre kerültek az EKR-be, tehát az előkészítés során az adott eljárástípusnak megfelelően hozza létre a rendszer automatikusan az irányadó hirdetménymintát is.

Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy az Európai Unió Hivatalos Lapjának Kiadóhivatala (a továbbiakban: EUHL) terjedelmi korlátozásokat vezetett be a hirdetményekre vonatkozóan. Ez a terjedelmi korlátozás azonban az EKR bevezetésével valamennyi eljárástípus és a legtöbb eljárási cselekmény tekintetében is megjelent, így erre az ajánlatkérőnek az eljárás előkészítése és bonyolítása során is fokozott figyelemmel kell lennie.

Az új feltételekre tekintettel, amennyiben a terjedelmi korlátot meghaladó mennyiségű szöveget kíván feltüntetni az ajánlatkérő a felhívásában, úgy lehetőség van a definíciók és rövidítések alkalmazására annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló karakterszám minden esetben elegendő legyen. Ezen felül minden olyan információt, amelynek feltüntetése a Kbt. alapján az eljárást megindító felhívásban nem kötelező, célszerű az egyéb közbeszerzési dokumentumokban megadni. Esetleges további megoldásként merülhet fel a felhívás egyes tartalmi elemeinek a hirdetményminta más-más pontjában történő feltüntetése is.

⁹ Kbt. 3. § 21. pont.

A Kbt. meghatározza a felhívás legfontosabb, de nem kizárólagos elemeit, tekintet nélkül arra, hogy az hirdetmény vagy az EKR-en keresztül közvetlenül megküldött felhívás. Ennek alapján **ajánlatkérő – a Kbt. 50. § (2) bekezdése alapján – az eljárást megindító felhívásban ismertetni köteles egyrészt az ajánlatkérő nevét, címét, telefon- és telefaxszámát, e-mail és (ha van) honlap címét.**

A kapcsolattartási pontok esetében célszerű olyan illetékes személy, illetve szervezet megjelölése, aki az adott közbeszerzési eljárásban megfelelő felhatalmazással és információkkal rendelkezik, aki a konkrét eljárással kapcsolatosan ténylegesen elérhető az eljárás során. A Kbt. 27. § (1) bekezdése szerint ajánlatkérő köteles megadni az ajánlatkérő nevében az EKR alkalmazására vonatkozó jogosultságok gyakorlásának rendjét.

A helyes e-mail cím megadása különösen fontos, mert az EKR és az Elektronikus Hirdetménykezelő Rendszer (a továbbiakban: EHR) is ezen címre küldi az eljárási cselekményekkel kapcsolatos automatikus rendszerüzeneteket.

A hirdetményekben, valamint az EKR űrlapon ajánlatkérő telefon-, valamint fax számának megadásakor lényeges a helyes számformátum használata, amely magyarországi elérhetőségek esetében a következő: +36 12345678. A helyes számformátum megadására az EHR, illetve az EKR automatikusan figyelmezteti ajánlatkérőt a hirdetmény feladását megelőzően, illetve az EKR űrlap kitöltése során.

A Kbt. 29. § (1) és (2) bekezdései, valamint 30. § (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérő más ajánlatkérőt is meghatalmazhat azzal, hogy javára ajánlatkérőként közbeszerzési eljárást folytasson le, valamint több ajánlatkérő közösen is megvalósíthat egy közbeszerzést olyan módon, hogy egy maguk közül kiválasztott ajánlatkérőt meghatalmaznak a közbeszerzési eljárás lefolytatásával, amit a hirdetményben szintén jelölni kell. Ezekben az esetekben az eljárást lefolytató ajánlatkérő adatait szükséges a felhívásban megjelölni.

Ismertetni szükséges továbbá **a közbeszerzési eljárás fajtáját, tárgyalásos és gyorsított eljárás, versenypárbeszéd, valamint hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás esetén annak indokolását.**

Amennyiben az eljárásfajta nem jogalaphoz kötött (nyílt, illetve meghívásos eljárás esetén), úgy annak megjelölésén túl egyéb teendője nincsen az ajánlatkérőknek. Tárgyalásos és gyorsított eljárás, versenypárbeszéd, valamint hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás esetén meg kell adni a választott eljárásfajta jogalapját és annak indokolását. Amennyiben kivételes és sürgősségre vonatkozó indok alapján gyorsított tárgyalásos eljárást tervez az ajánlatkérő lefolytatni, annak indokolását is be kell mutatnia.

Az ajánlatkérőnek meg kell adnia azt az információt, hogy a közbeszerzési dokumentumok az EKR-ben milyen elérhetőségen érhetőek el. Ha egyes közbeszerzési dokumentumokhoz való közvetlen elektronikus hozzáférés a Kbt. 41/C. § (1) bekezdésében foglalt okok miatt nem biztosított, annak megjelölését, hogy az érintett dokumentumokat az ajánlatkérő milyen módon bocsátja rendelkezésre, vagy milyen intézkedések alkalmazását írja elő és milyen módon lehet az érintett dokumentumokhoz hozzáférni.

A Kbt. 39. § (1) bekezdése alapján ajánlatkérő köteles a közbeszerzési dokumentumokat a gazdasági szereplők számára elektronikus úton, – a regisztrációs adatok megkérésének kivételével – közvetlenül, korlátlanul és teljeskörűen, térítésmentesen hozzáférhetővé tenni.

Figyelemmel arra, hogy a közbeszerzési eljárás lefolytatására fő szabály szerint az EKR-en keresztül kerül sor, így azt az információt kell megadni, hogy a közbeszerzési dokumentumok az EKR-ben milyen elérhetőségen érhetőek el. Az EKR-ben szintén szükséges biztosítania az ajánlatkérőnek, hogy a közbeszerzési dokumentumokat az érdeklődők a rendszerben elérjék. A közbeszerzési dokumentumok elektronikus rendelkezésre bocsátására vonatkozó kötelezettség kizárólag akkor nem terheli az ajánlatkérőket, ha a Kbt. 39. § (2) bekezdése szerinti kivételek valamelyike fennáll.

A felhívásban az ajánlatkérőnek meg kell adnia közbeszerzés tárgyát és mennyiségét is.

Ebben a pontban kell ismertetni a beszerzés leírását. Ezt az információt minden rész vonatkozásában külön-külön, a teljes beszerzési igényhez képest részletesebben meg kell adni. A felhívásban a legtöbb esetben nem kerül sor a teljes műszaki leírás megadására. Ebben az esetben fontos, hogy a feltüntetett mennyiségek egyezzenek meg a műszaki leírásban foglaltakkal, illetőleg álljanak arányban az alkalmassági követelmények körében előírt mértékekkel, illetőleg történjen hivatkozás arra, hogy a részletes információk a műszaki leírásban találhatóak.

Mivel a közbeszerzés tárgyának egyértelműen beazonosíthatónak kell lennie, így ha a szerződés tárgya több tevékenységet is magában foglal (például árubeszerzés mellett szolgáltatásmegrendelést is), abban az esetben a szerződéshez rendelt elnevezésben valamennyi érintett tevékenységnek szerepelnie kell.

Abban az esetben, ha a beszerzés egy CPV kóddal is leírható, elegendő a fő tárgy megjelölése, azonban, ha összetett beszerzésről van szó, amely több, lényeges feladatot is magában foglal, célszerű a fő tárgy mellett további tárgyak megadása is a potenciális ajánlattevők elérése érdekében. A hatályos CPV kódokat a [213/2008/EK](#) rendelet tartalmazza. A CPV kódokat tartalmazó [értelmező jegyzetek](#)et a Közbeszerzési Hatóság honlapján található az ajánlatkérők.

A közbeszerzés mennyiségének meghatározására az ajánlatkérőknek különös figyelmet kell fordítaniuk. Azt olyan módon kell megadni a felhívásban, hogy az alapján az érdeklődő gazdasági szereplők egyértelműen meg tudják állapítani, részt tudnak-e venni az eljárásban. A teljes (részre vonatkozó) mennyiségnél fel kell tüntetni az esetleges mennyiségi eltérés lehetőségét.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az opcionális rész értékét a becsült értékbe bele kell számítani, vagyis a mennyiségi eltéréssel növelt (módosított) érték képezi a közbeszerzés becsült értékét.

Az ajánlatkérőnek meg kell határoznia a szerződés típusát, amelynek megkötése érdekében a közbeszerzési eljárást lefolytatják.

Ennek meghatározása során „beszédés” meghatározás használata elvárt az ajánlatkérőktől. A szerződés típusa meghatározása során felhívjuk figyelmüket, hogy a mindenkor hatályos Ptk. szabályai szerint szükséges eljárni. Amennyiben európai uniós forrásból támogatott a beszerzés, a szerződéshez rendelt elnevezésben szükséges a projekt pontos azonosítószámát vagy kódszámát is feltüntetni (amennyiben azok valamelyike már ismert ajánlatkérő előtt).

A felhívásban szerepeltetni kell, ha keretmegállapodás kötésére, dinamikus beszerzési rendszer alkalmazására, elektronikus árlejtés alkalmazására kerül sor.

Amennyiben a hirdetmény keretmegállapodás megkötésére irányul, úgy a Kbt. 105. § (1)-(2) bekezdései alapján meg kell jelölni a keretmegállapodás típusát. Fontos, hogy ezen információk megadására az EKR-ben az eljárás alapadatainak rögzítésénél van lehetőség, hasonlóan a részajánlattétel biztosításával kapcsolatos információk szerepeltetéséhez.

Ajánlatkérő a Kbt. 104. § (1) bekezdésében foglaltak szerint közbeszerzését keretmegállapodás útján is megvalósíthatja. Keretmegállapodás a Kbt. 105. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak szerint hat formában köthető. A felhívásban a fentieket is figyelembe véve meg kell jelölni, hogy a keretmegállapodást az ajánlatkérő egy vagy több ajánlattevővel kívánja megkötni. Utóbbi esetben szükséges a további pontok megjelölése is, megadva a tervezett vagy a maximális létszámot.

A keretmegállapodás időtartamát években vagy hónapokban szükséges megadni, figyelemmel a Kbt. 104. § (6) bekezdésére, amely szerint keretmegállapodás legfeljebb négy évre köthető. A négy évnél hosszabb időtartamú keretmegállapodás időtartamának szükségességét kellőképpen meg kell indokolni, amelyet a közbeszerzési dokumentumokban szükséges feltüntetni, tekintettel arra, hogy az ilyen hosszú időre kötött szerződéseknek versenytorzító és a Kbt. alapelveivel, így különösen a hatékony és felelős pénzgazdálkodás elvével ellentétes hatása lehet.

A hirdetmény dinamikus beszerzési rendszer (DBR) létrehozására is irányulhat.

Az ajánlatkérőnek a szerződés időtartamát vagy a teljesítés határidejét, továbbá a teljesítés helyét is kötelezően szerepeltetnie kell a felhívásban.

A szerződés időtartamát kétféle módon lehet megadni:

- hónapokban vagy munkanapokban,
- konkrét dátumok megjelölésével (kezdeté-befejezése).

Tekintettel arra, hogy egy közbeszerzési eljárás lefolytatásának időigénye számtalan tényezőtől függ, ezért lehetőség szerint a szerződés időtartamát célszerű a szerződéskötéstől/szerződés hatályba lépésétől/munkaterület-átadástól számított munkanapokban vagy hónapokban megadni. A konkrét dátumok megadása és az eljárás tervezettnél hosszadalmasabb időigénye ugyanis nem tekinthető megalapozott indoknak a szerződés későbbi módosítására.

Amennyiben a szerződéstervezet tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a szerződés meghosszabbítható, ezt a felhívásban minden esetben jelezni kell. Ha a meghosszabbítások száma és ütemezése ismert, a felhívásban erre vonatkozóan is szükséges további információkat megadni.

A teljesítés helyét mind a pontos cím megadásával, mind pedig a címhez tartozó NUTS-kóddal (adott esetben több NUTS-kóddal) szükséges megjelölni. Amennyiben ajánlatkérő pontos címet nem tud megadni vagy amennyiben az egész ország területét lefedő teljesítési területről van szó, abban az esetben Magyarországot szükséges megjelölni és valamennyi NUTS-kódot feltüntetni (HU1, HU2, HU3).

Építési beruházás esetén a pontos címen túl javasolt a felhívásban feltüntetni a helyrajzi számot is.

A felhívásban rögzíteni kell az ellenszolgáltatás teljesítésének feltételeit vagy a vonatkozó jogszabályokra hivatkozást.

A Kbt. 50. § (2) bekezdés i) pontja értelmében elegendő a jogszabályi rendelkezésekre történő utalás is, ennek ellenére javasolt, hogy a legfontosabb információkat – amennyire lehetséges – szerepeltessék az ajánlatkérők, tekintettel arra, hogy az érdeklődő gazdasági szereplők számára a finanszírozási és fizetési feltételek is relevanciával bírnak annak eldöntésében, kívánnak-e az eljárásban részt venni. Elsősorban az alábbi legfontosabb információk feltüntetése javasolt, minimum jogszabályi hivatkozással:

- előleg,
- részszámlázás,
- fizetési határidő,
- finanszírozás formája.

Az ajánlatkérő köteles megadni a felhívásban, hogy az ajánlattevők tehetnek-e többváltozatú (alternatív) ajánlatot, továbbá, hogy a részajánlattétel lehetőségét biztosítja vagy éppen kizárja.

A hazai közbeszerzési kultúrában az alternatív (többváltozatú) ajánlattétel nem tölt be meghatározó szerepet, kifejezetten ritkán kerül sor e lehetőség alkalmazására. Amennyiben az ajánlatkérő a többváltozatú ajánlat benyújtását lehetővé teszi, úgy fontos, hogy az értékelési szempontokat is úgy kell meghatároznia, hogy azok a változatokra, valamint a nem változatot képező ajánlatokra is alkalmazhatók legyenek.

A Kbt. 61. § (4) bekezdése alapján az ajánlatkérők kötelesek megvizsgálni a beszerzésüket abból a szempontból, hogy lehetséges-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattétel.

Ha az ajánlatkérő a részajánlat tételre lehetőséget ad, úgy köteles tájékoztatást adni arról, hogy egy vagy több vagy valamennyi részre lehet-e ajánlatot tenni, valamint arról, hogy korlátozva van-e az egy ajánlattevőnek odaítélhető szerződésrészek száma. Amennyiben az ajánlatkérő a részajánlat tételt kizárja, úgy köteles ennek indokait is feltüntetni a közbeszerzési dokumentumokban.

Az eljárást megindító felhívásban szerepeltetni kell az ajánlatok értékelési szempontjait. Ha a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot nem kizárólag az ár vagy kizárólag a 78. § szerint meghatározott költség alapján választják ki, a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatra vonatkozó értékelési szempontok súlyozását (kivételesen sorrendjét) is fel kell tüntetni.

A Kbt. 76. § (2) bekezdése alapján az ajánlatok értékelési szempontja a következő lehet:

- a legalacsonyabb ár,
- a legalacsonyabb költség,
- a legjobb ár-értékarányt megjelenítő szempontok, amelyek között az ár vagy költség is szerepel.

Amennyiben az ajánlatkérő a **legalacsonyabb ár** értékelési szempontját kívánja alkalmazni, úgy szükséges egyértelműen rendezni, hogy az ajánlati árnak mit kell magában foglalnia, mi alapján kell megadni (például részletes árajánlat), milyen pénznemben stb.

Ha a **legalacsonyabb költség** szempontját választja az ajánlatkérő, akkor az előre meghatározott költséghatékonysági módszer alkalmazásával kell kiszámítani az ajánlati költséget vagy költségeket. A hirdetményben a Költségkritériumot kell megjelölni értékelési szempontként.

A **legjobb ár-értékarányt** megjelenítő értékelési szempont esetében a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot kell kiválasztani. Ekkor szükséges az ajánlatkérőnek megadnia az értékelési szempontokhoz tartozó súlyszámokat. A pontszámítás módszerét a hirdetmény további információi között javasolt szerepeltetni, a módszerek részletes leírását pedig a közbeszerzési dokumentumokban.

Amennyiben az egyes szempontok esetében az ajánlatkérő a Kbt. 77. § (1) bekezdése szerinti feltételeket kíván meghatározni, azt minden esetben a további információk között kell egyértelműen feltüntetni.

A felhívásban szükséges megadni a kizáró okokat, az alkalmassági követelményeket és az előírt kizáró okok, alkalmassági követelmények igazolási módjait is.

A felhívásban az **ajánlattételi határidőt** vagy **részvételi felhívás esetén a részvételi határidőt** minden esetben úgy kell meghatározni, hogy az elegendő legyen az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések elkészítéséhez szükséges információk beszerzésére, összeállításához és a benyújtás helyére történő eljuttatásához.

Az ajánlatkérőnek a határidők megállapításánál figyelembe kell vennie azt is, hogy mi a szerződés tárgya, az alkalmassági feltételek és az értékelési rendszer mennyire összetett, milyen mennyiségű dokumentumot kell benyújtani. Az ajánlatkérő a Kbt. által az egyes eljárásfajtáknál meghatározott törvényi minimumoknál rövidebb határidő meghatározására nem jogosult.

Az EKR-ben bonyolított közbeszerzési eljárásokban az ajánlattételi és részvételi határidő munkanapokon, kizárólag reggel nyolc és délután tizenhat óra közötti időszakra eső időpontban határozható meg.

A felhívásnak tartalmaznia kell az ajánlat vagy részvételi jelentkezés benyújtásának címét, és a benyújtás módját, továbbá az ajánlattétel vagy részvételi jelentkezés nyelvét.

Az EKR-ben lefolytatott eljárások esetén a benyújtás címe alatt az EKR internetcímét kell érteni, amely automatikusan szerepel a felhívásban.

A Kbt. 2. § (6) bekezdése általános szabályként rögzíti, hogy a közbeszerzési eljárás nyelve a magyar. Az ajánlatkérő azonban lehetővé teheti a magyar mellett az idegen nyelvű eljárást is.

A felhívásnak nélkülözhetetlen eleme az ajánlati kötöttség minimális időtartamának, az ajánlat(ok) felbontásának idejének és – amennyiben a 41/C. § (1) bekezdésben foglalt valamely okból részben vagy egészben nem elektronikusan történik – helyének, az ajánlatok felbontásán jelenlétre jogosultaknak; részvételi felhívás esetén a részvételi jelentkezések felbontásának idejének és – amennyiben a 41/C. § (1) bekezdésben foglalt valamely okból részben vagy egészben nem elektronikusan történik – helyének meghatározása.

Az EKR-ben bonyolított eljárásokban azonban a benyújtás határideje és a bontás időpontja egymástól elkülönül, amelyről bővebben jelen írás V. fejezete rendelkezik.

Az ajánlati kötöttség időtartamát az ajánlatkérő legfeljebb harminc napban, míg építési beruházás, valamint folyamatba épített ellenőrzés mellett lefolytatott eljárás esetén legfeljebb hatvan napban adhatja meg.

A részvételi felhívásban az ajánlatkérőnek meg kell adnia az ajánlattételi felhívás megküldésének tervezett napját.

Az ajánlatkérőnek már a részvételi felhívásában előzetesen meg kell adnia az eljárás második szakaszát indító ajánlattételi felhívás megküldésének tervezett időpontját.

A felhívás kötelező tartalmi elemei közé tartozik az ajánlati biztosíték előírására vonatkozó információk megadása is, amelyet már a részvételi felhívásban is fel kell tüntetnie az ajánlatkérőnek az eljárás későbbi szakaszára vonatkozóan.

Amennyiben az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához köti, köteles meghatározni az ajánlati biztosíték mértékét, a befizetés helyét, az ajánlatkérő fizetési számlaszámát, továbbá a befizetés igazolásának módját. A fentiekben megjelölt információkat a felhívásban kell meghatározni az ajánlatkérőnek. Az ajánlati biztosíték visszafizetésével kapcsolatos rendelkezéseket a Kbt. 54. § (5)-(7) bekezdései tartalmazzák.

Európai Unióból származó forrásból támogatott közbeszerzés esetén a felhívásban meg kell adni az érintett projektekre (programra) vonatkozó adatokat, továbbá, ha a szerződés teljesítésére különleges feltételek vonatkoznak, ezen feltételeket.

Az Európai Unióból származó forrásból támogatott közbeszerzés esetén meg kell jelölni legalább a pontos projektazonosítót/azonosítókat és annak elnevezését/elnevezéseit. Egyéb támogatás esetén, azaz, ha az eljárás támogatásból, de nem uniós forrásból valósul meg, nem szükséges kitölteni ezt a pontot.

A Kbt. 132. §-a szól arról, hogy az ajánlatkérő milyen módon határozhat meg a szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan sajátos feltételeket a nyertes ajánlattevő számára. Sajátos feltételek alatt az adott tárgyú szerződésekre nem tipikusan jellemző, hanem speciális célú, különösen környezetvédelmi, szociális vagy az innovációt ösztönző feltételek értendők.

A fenti felsorolás nem kimerítő jellegű, a fentiekben túlmenően számos más információt meg lehet, adott esetben meg kell adni a felhívásban. Így különösen:

- feltételes közbeszerzés: a Kbt. 53. § (5) vagy (6) bekezdésére vonatkozó információk (adott esetben);
- a feltételenség egyik formája, a Kbt. 135. § (12) bekezdése szerinti, az eredményes eljárás esetére vonatkozó hatályba léptető feltétel meghatározása, melyet adott esetben a felhívásban szintén rögzíteni kell;
- hivatkozást a Kbt. 98. § (3) bekezdésére, megjelölve a lehetséges további építési beruházások és szolgáltatások tárgyát és azok beszerzésének feltételeit, a tárgyalásos eljárás alkalmazhatóságának rögzítésével;
- hiánypótlásra vonatkozó szabályok a Kbt. 71. § alapján (ide értve adott esetben a Kbt. 71. § (6) bekezdése alapján lehetővé tett korlátozást);
- devizák átszámításával kapcsolatos információ;
- utalást az EKR-ben elektronikus űrlapként benyújtandó nyilatkozatok körére
- az ajánlati árral kapcsolatos fontosabb információk (mit kell tartalmaznia, szükséges-e részletes árajánlat benyújtása stb. vagy utalás a közbeszerzési dokumentumokra);
- a közös ajánlatot tevő nyertesek által létrehozandó gazdasági társaság, illetve jogi személy (adott esetben); az ajánlatkérőnek egyértelműen rögzítenie kell a felhívásban azt, hogy lehetővé teszi vagy megköveteli a gazdálkodó szervezet létrehozását;
- építési beruházás esetében a 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 26. § alapján hivatkozás a felelősségbiztosításra (pontos mértékét azonban elegendő a szerződéstervezetben megadni, erre vonatkozóan hivatkozni szükséges a felhívásban);

- építési beruházás esetén különösen, de egyéb esetekben is célszerű lehet helyszíni bejárás tartása, így az erre vonatkozó információkat a felhívásban egyértelműen fel kell tüntetni – így különösen a találkozói ideje és helye, a megtekinteni kívánt helyszínek pontos meghatározása, valamint annak szabályozása, hogy a helyszíni bejárás során az érdeklődők kérdéseit milyen módon kezeli az ajánlatkérő;
- adott esetben építési beruházás esetén, ha az eljárás tárgya kivitelezési munka és annak tervezése együtt, az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X.30.) 14. § (2) bekezdése alapján kivételes oka, indoklását meg kell adni a felhívásban.

IV.3. Kizáró okok és alkalmassági követelmények

IV.3.1. Kizáró okok uniós eljárásrendben

Uniós eljárásrendben a kötelezően érvényesítendő kizáró okok a Kbt. 62. § (1)-(2) bekezdésében szereplő kizáró okok, a Kbt. 63. § (1) bekezdése szerinti kizáró okok pedig a fakultatív kizáró okok.

A kizáró okok fenn nem állásának igazolása uniós eljárásrendben két lépcsőben történik. Először a kizáró okok fenn nem állásának **előzetes igazolására** kerül sor, melynek a részvételre jelentkezők, ajánlattevők, valamint a kapacitást rendelkezésre bocsátó szervezetek és személyek az **egységes európai közbeszerzési dokumentum** (röviden: **EEKD**) vagy idegen elnevezésével az **European Single Procurement Document** (röviden: **ESPD**) benyújtásával tehetnek eleget.

Emellett az ajánlatkérőnek a kizáró okok fenn nem állását ellenőriznie kell a rendelkezésére álló elektronikus nyilvántartásokból is.

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló [321/2015. \(X.30.\) Korm. rendelet](#) 2. §-a alapján az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési dokumentumokkal együtt elektronikus formában rendelkezésre bocsátani az adott eljáráshoz tartozó egységes európai közbeszerzési dokumentum mintáját.

Amennyiben az egységes európai közbeszerzési dokumentumot az ajánlatkérő az EKR-ben elektronikus űrlapként bocsátja a gazdasági szereplők rendelkezésére, a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők képviselőjében a nyilatkozatot az ajánlatot vagy részvételi jelentkezést benyújtó gazdasági szereplő tudja megtenni.

Uniós eljárásrendben zajló eljárások tekintetében kötelezően kitöltendő egységes európai közbeszerzési dokumentum űrlapjai (EEKD I., III., IV., VI.) az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „EEKD” menüpontjában található. Ajánlatkérőnek meg kell jelölnie azokat a mezőket, amelyek kitöltését ajánlattevőktől elvárja, tehát ajánlattevőknél csak azon mezők jelennek meg szerkeszthető mezőként, amelyeket ajánlatkérő kötelezően kitöltendőként megjelöl.

IV.3.2. Kizáró okok nemzeti eljárásrendben

Nemzeti eljárásrendben – a Kbt. 114. § (1) bekezdése alapján – a Kbt. 62. § (1) bekezdés g)-k) m) és q) pontja szerinti kizáró okok előírása kötelező. Ezen felül minden egyéb – akár a Kbt. 62. §-ában, akár a Kbt. 63. §-ában meghatározott – kizáró ok fakultatívnak tekinthető.

A kizáró okok fenn nem állásának igazolása nemzeti eljárásrendben egyszerű nyilatkozattal egy lépcsőben történik.

Ha az ajánlattevő vagy a részvételre jelentkező – korábbi közbeszerzési eljárásban felhasznált – egységes európai közbeszerzési dokumentumot nyújt be, az ajánlatkérő köteles azt elfogadni, feltéve, hogy az abban foglalt információk megfelelnek a valóságnak, és tartalmazzák az ajánlatkérő által a kizáró okok és az alkalmasság igazolása tekintetében megkövetelt információkat.

A Kbt. 62. § (1) bekezdés k) pont kb) pontját a Korm. rendelet 8. § i) pontja ib) alpontja és 10. § g) pont gb) alpontja szerint kell igazolni.

Ajánlatkérőnek a nyilatkozat mellett ellenőriznie kell a kizáró ok hiányát a rendelkezésére álló elektronikus nyilvántartásokból is.

Az alvállalkozó és adott esetben az alkalmasság igazolásában résztvevő más szervezet vonatkozásában az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nyilatkozatot nyújt be arról, hogy az érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem állnak fenn az eljárásban előírt kizáró okok.

A Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérés esetén a jelentkezőket, ajánlattevőket további nyilatkozattételi kötelezettség nem terheli.

IV.3.3 Az alkalmassági követelmények

A Kbt. 65. §-a rögzíti az uniós eljárásrendben a klasszikus ajánlatkérők által alkalmazható alkalmassági követelményeket. Eszerint az alkalmassági követelmények vonatkozhatnak:

- a. gazdasági és pénzügyi helyzetre
- b. műszaki és szakmai alkalmasságra
- c. a szerződés teljesítéséhez szükséges, a gazdasági szereplő letelepedése szerinti ország nyilvántartásában való szereplésre, vagy a letelepedés szerinti országban előírt engedéllyel, jogosítvánnyal vagy szervezeti, kamarai tagsággal való rendelkezésre.

Az alkalmasság igazolásának lehetséges módjait, az alkalmassági követelmények meghatározásának részletszabályait a 321/2015. (X. 28.) Korm. rendelet tartalmazza.

Az alkalmassági követelményeknek való megfelelést a részvételre jelentkezők és ajánlattevők két lépcsőben kötelesek igazolni.

Első körben az igazolás uniós eljárásrendben az EEKD, míg nemzeti eljárásrendben egyszerű nyilatkozattal történik.

Második körben, a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérést követően kerül sor azon nyilatkozatok, bizonyítékok és okiratok csatolására, melyek az alkalmassági követelményeknek való megfelelést ténylegesen bizonyítják.

IV.3.4. Speciális előírások a nemzeti eljárásrendben a kizáró okok és az alkalmassági követelmények tekintetében

A fentiekől eltérően a Kbt. 114/A. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő – kivéve a 3. melléklet szerinti szolgáltatás esetében, ha annak becsült értéke az uniós értékhatárt eléri vagy meghaladja – az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy a Kbt. 114/A. § szerinti bírálat keretében a kizáró okok, az alkalmassági követelmények tekintetében a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott igazolásokat a gazdasági szereplők már a részvételi jelentkezésükben vagy az ajánlatukban nyújtsák be. Ebben az esetben a Kbt. 114/A. § (2)–(6) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni, a Kbt. 67. § (1) bekezdés, a Kbt. 69. § (2)–(9) bekezdés, valamint a Kbt. 114. § (2) bekezdés rendelkezéseit nem kell alkalmazni.

IV.4. Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása

IV.4.1. Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása

A Kbt. közbeszerzési dokumentumok definíciójára vonatkozó értelmező rendelkezésében¹⁰ példálózó felsorolásban hivatkozik annak leglényegesebb elemeire. Az egyértelműség érdekében érdemes hangsúlyozni, hogy a közbeszerzési dokumentumok fogalmi köre alatt az eljárást megindító felhívást, valamint az azt kiegészítő egyéb közbeszerzési dokumentumokat értjük együttvéve.

Az egyéb közbeszerzési dokumentumok részét képezi különösen:

- az ajánlat és a részvételi jelentkezés elkészítésével kapcsolatban az ajánlattevők, illetve a részvételre jelentkezők részére szükséges információkról szóló tájékoztatás (útmutató), ideértve a Kbt. 73. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatást is,
- az ajánlat és részvételi jelentkezés részeként benyújtandó igazolások, nyilatkozatok jegyzéke,
- a műszaki leírás és annak mellékletei (építési beruházás esetében az árazatlan költségvetést is beleértve),
- a szerződéstervezet (kivéve tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszéd esetén, ahol az ajánlatkérő jogosult szerződéstervezet helyett csak az általa ismert szerződéses feltételeket meghatározni),
- a gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái (nyilatkozatminták),
- a Kbt. Második része szerinti eljárásban az egységes európai közbeszerzési dokumentum (EEKD vagy ESPD) mintája,
- tárgyalásról készült jegyzőkönyv(ek),
- kiegészítő tájékoztatás(ok).

Az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „Benyújtandó iratok jegyzéke” menüpontja tartalmazza azon nyilatkozatminták listáját, amelyek az EKR-ben rendelkezésre állnak. Ajánlatkérő ezen menüpontban tudja megjelölni, hogy adott nyilatkozatokat az eljárás mely szakaszában (részvételi, ajánlattételi, bírálati), illetve adott esetben mely részében kívánja az eljárásban érintett gazdasági szereplők számára szerkeszthetővé tenni.

A Kbt. vonatkozó rendelkezése értelmében amennyiben valamely nyilatkozatminta az EKR-ben elektronikus űrlapként a nyilatkozat megtételének nyelvén rendelkezésre áll, a nyilatkozatot az elektronikus űrlap kitöltése útján kell az ajánlat vagy részvételi jelentkezés részeként megtenni. Ha az adott nyilatkozatra az EKR-ben elektronikus űrlap áll rendelkezésre, azt akkor is ki kell tölteni, ha az ajánlatkérő az adott nyilatkozat más nyelven történő benyújtását is lehetővé teszi az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben, és az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező eltérő nyelvű nyilatkozatot csatol a rendszerben. Ebben az esetben, ha az elektronikus űrlap magyar nyelven kerül kitöltésre, azt a csatolt nyilatkozat fordításának kell tekinteni.

Az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „További közbeszerzési dokumentumok” menüpontja biztosítja ajánlatkérő számára, hogy az eljárás előkészítése alatt további dokumentumokat csatoljon, így különösen

- a megfelelő ajánlattételt elősegítő útmutatót,
- műszaki leírást,
- szerződéstervezetet.

Az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „Nyilatkozat összeállító” menüpontja biztosítja ajánlatkérő számára, hogy amennyiben egy nyilatkozat mintája az EKR-ben nem érhető el, akkor ezen menüpont alkalmazásával hozza létre a számára megfelelő mintát.

¹⁰ Kbt. 3. § 21. pont.

Fontos megjegyezni, hogy a felolvasólap mintáját az EKR ezen felületén kell létrehozni és benyújtani.

Ajánlatkérőnek a felolvasólap mintájának létrehozásához meg kell adnia az adott sor elnevezését (címké), a mező típusát (pl.: szöveg, szám, logikai stb.), illetőleg azt, hogy kötelezően megadandó adatról van-e szó, továbbá az adat megjelenjen-e a felolvasólapon.

Uniós eljárásrendben zajló eljárások tekintetében kötelezően kitöltendő egységes európai közbeszerzési dokumentum űrlapjai (EEKD I., III., IV., VI.) az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „EEKD” menüpontjában található. Ajánlatkérőnek meg kell jelölnie azokat a mezőket, amelyek kitöltését ajánlattevőktől elvárja. Ajánlattevőknél tehát csak azon mezők jelennek meg szerkeszthető mezőként, amelyeket ajánlatkérő kötelezően kitöltendőként megjelöl. Nemzeti eljárásrendben lefolytatott eljárások esetében az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fülének ezen menüpontja nem jelenik meg.

IV.4.2. Műszaki leírás összeállítása

A műszaki leírás azoknak az előírásoknak az összessége, amelyek meghatározzák azokat a közbeszerzés tárgya tekintetében megkövetelt jellemzőket, amelyek alapján a közbeszerzés tárgya olyan módon írható le, hogy az megfeleljen az ajánlatkérő által igényelt rendeltetésnek. E jellemzők utalhatnak a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának és nyújtásának folyamatára vagy módszerére vagy életciklusa bármely más szakaszának valamely konkrét folyamatára, akkor is, ha ezek a tényezők végeredményben nem befolyásolják az adott építési beruházás, áru vagy szolgáltatás tulajdonságait, feltéve, hogy kapcsolódnak a szerződés tárgyához [Kbt. 76. § (7) bekezdés], valamint annak értékéhez és céljaihoz képest arányosak.

A műszaki leírásnak valamennyi gazdasági szereplő számára egyenlő hozzáférést kell lehetővé tennie, és nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a verseny biztosítását a közbeszerzés során.

A szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével a műszaki leírás nem hivatkozhat meghatározott gyártmányú vagy eredetű dologra, illetve konkrét eljárásra, amely egy adott gazdasági szereplő termékeit vagy az általa nyújtott szolgáltatásokat jellemzi vagy védjegyre, szabadalomra, tevékenységre, személyre, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra, ha az egyes gazdasági szereplők vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne. Az ilyen hivatkozás csak kivételes esetekben engedhető meg, ha nem lehetséges a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírása. Az ilyen megnevezés mellett a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést kell szerepeltetni.

A műszaki leírás szakszerű összeállításának hiánya akár a közbeszerzési eljárás eredménytelenségéhez is vezethet, mivel – ahogyan azt a Döntőbizottság számos alkalommal, így többek között a [D.18/17/2018.](#) számú határozatában is kimondta – a nem pontos műszaki leírás nem vezethet az ajánlat érvénytelenségének megállapítására, a hiányosságok, ajánlatkérői mulasztások nem eshetnek az ajánlattevők terhére.

A [321/2015. \(X.30.\) Kormányrendelet](#) 48. §-a részletesen meghatározza a műszaki leírás tartalmi követelményeit.

Építési beruházások esetében az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló [322/2015. \(X.30.\) Korm.rendelet](#) a műszaki leírásra vonatkozóan további részletszabályokat fogalmaz meg.

A műszaki leírás rendelkezésre bocsátását az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „További közbeszerzési dokumentumok” menüpontja biztosítja ajánlatkérő számára.

IV.4.3. A gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái

Az ajánlatkérő ajánlott – ily módon nem kötelezően alkalmazandó – igazolás- és nyilatkozatmintákat bocsáthat a részvételre jelentkezők, illetve ajánlattevők rendelkezésére annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők valamennyi nyilatkozatot a szükséges és megfelelő tartalommal tegyék meg.

Ahogy az fentebb is jelzésre került, amennyiben a nyilatkozatminták az EKR-ben elektronikus űrlapként a nyilatkozat megtételének nyelvén rendelkezésre állnak, a nyilatkozatot az elektronikus űrlap kitöltése útján kell az ajánlat vagy részvételi jelentkezés részeként megtenni.

Ajánlatkérő a nyilatkozatminták elkészítésekor fokozott óvatossággal kell, hogy eljárjon és törekednie kell az elkészített minták érthetőségére, mert – bár a használatuk nem kötelező – az abban foglalt nem egyértelmű rendelkezések félrevezethetik az ajánlattevőt és így befolyással lehetnek azon ajánlatok érvényességére, amelyeket a közbeszerzési dokumentumok részeként rendelkezésre bocsátott nyilatkozatminták segítségével készítettek el.

Az EKR rendelet vonatkozó rendelkezése értelmében, ahol az EKR az ajánlatkérő által létrehozandó dokumentumra elektronikus űrlapot biztosít, az ajánlatkérő ezen dokumentumokat az elektronikus űrlap alkalmazásával köteles létrehozni.

Ajánlatkérő a fentiekben túli egyéb, kötelezően benyújtandó nyilatkozatokhoz tartozó nyilatkozatmintákat az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „Benyújtandó iratok jegyzéke” menüpontjából történő feltöltéssel bocsáthatja rendelkezésre.

IV.4.4. Egységes európai közbeszerzési dokumentum

A fentieknek megfelelően kitöltött és előkészített egységes európai közbeszerzési dokumentum űrlap.

IV.4.5. Részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés

Árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén ajánlatkérők részletes ártáblázatot készíthetnek elő, amelyet a gazdasági szereplőknek kötelező jelleggel ki kell tölteniük és csatolniuk kell az ajánlatukhoz.

Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló [322/2015. \(X.30.\) Korm.rendelet](#) kifejezetten rögzíti, hogy az építési beruházás közbeszerzési dokumentumai között ajánlatkérő – az innovációs partnerség kivételével – köteles a tervező által készített árazott költségvetés alapján árazatlan költségvetési kiírást elkészíteni és azt a gazdasági szereplők rendelkezésére bocsátani.

Az árazatlan költségvetésben valamennyi, építési beruházás szempontjából releváns tételt szerepeltetni szükséges. A költségvetés tételeit érdemes az ajánlatkérőnek levédenie, hogy azok ne legyenek megváltoztathatók az árazás során.

A kötelezően benyújtandó részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés rendelkezésre bocsátását az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „Benyújtandó iratok jegyzéke” menüpontja biztosítja ajánlatkérő számára.

IV.4.6. Szerződéstervezet, szerződéses feltételek

A megfelelő ajánlattétel és részvételi jelentkezés elősegítése érdekében ajánlatkérő – a tárgyalásos eljárás és versenypárbeszéd kivételével – köteles az eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplők részére szerződéstervezetet rendelkezésre bocsátani. A teljesítés feltételeire és körülményeire figyelemmel a szerződéstervezet tartalmát ajánlatkérő kellő körültekintéssel és részletezettséggel köteles meghatározni, tekintettel arra, hogy a legtöbb eljárástípusban ajánlatkérőnek a szerződéstervezet tartalmának módosítására – az ajánlattételi határidő lejártát követően, az ajánlati kötöttségből fakadóan – nincsen lehetősége.

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszéd esetén az ajánlatkérő nem köteles szerződéstervezetet készíteni, elegendő az általa ismert szerződéses feltételeket meghatározni.

A szerződéstervezet rendelkezésre bocsátását az EKR „Közbeszerzési dokumentáció” fül „További közbeszerzési dokumentumok” menüpontja biztosítja ajánlatkérő számára.

IV.4.7. Tárgyalásról készült jegyzőkönyv

A Kbt. 88. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően ajánlatkérőnek tárgyalásos eljárás során minden egyes tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készítenie és azt a tárgyalás következő

fordulójának megkezdéséig – egyetlen vagy utolsó forduló esetén a tárgyalás befejezését követő két munkanapon belül – minden, az adott tárgyaláson részt vett ajánlattevőnek alá kell írnia és részükre egy példányt át kell adni vagy két munkanapon belül meg kell küldeni.

Versenypárbeszéd esetén ajánlatkérőnek – ha a párbeszédre szóbeli tárgyaláson vagy azon is kerül sor – minden egyes tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készítenie és azt a párbeszéd következő fordulójának megkezdéséig – egyetlen vagy utolsó forduló esetén a párbeszéd befejezését követő két munkanapon belül – minden, az adott tárgyaláson részt vett ajánlattevőnek alá kell írnia és részükre egy példányt át kell adni vagy két munkanapon belül meg kell küldeni.

IV.4.8. Kiegészítő tájékoztatás

Ez a következő fejezetben kerül tárgyalásra.

V. Eljárási cselekmények a gyakorlatban a bontásig

V.1. A közbeszerzés megkezdése

Miután ajánlatkérő megfelelően és körültekintően elvégezte a közbeszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekményeket, előkészítette a közbeszerzési dokumentumokat (az EKR-be feltöltötte és véglegesítette azokat), ezt követően kerülhet sor a közbeszerzési eljárás megindítására.

Az EKR csak az eljárás lebonyolításához szükséges rendszerhasználati díj megfizetését követően engedi az eljárás megindítását.

A Kbt. értelmező rendelkezései körében határozza meg a közbeszerzés megkezdésének definícióját,¹¹ amelynek értelmében a közbeszerzés megkezdése alatt a közbeszerzési vagy koncessziós szerzési eljárást megindító vagy meghirdető hirdetemény feladásának időpontját, a hirdetemény nélkül induló eljárás esetében pedig az eljárást megindító felhívás vagy a tárgyalási meghívó megküldésének, ennek hiányában a tárgyalás megkezdésének időpontját kell érteni.

Hirdeteménnyel induló eljárások esetében a hirdetemény feladása érdekében az EKR-ben ajánlatkérőnek a hirdetemény feladására létrehozott funkcióját kell alkalmaznia.

Hirdetemény nélkül induló eljárások esetében az EKR automatikusan hozza létre azt a felületet, amelyen keresztül ajánlatkérő az ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők kiválasztását követően közvetlenül megküldheti az eljárást megindító felhívást.

Fontos kiemelni, hogy az EKR rendelet 6. § (6) bekezdése értelmében részvételre vagy ajánlattételre csak olyan gazdasági szereplő hívható fel, amely regisztrált az EKR-ben. Ajánlatkérőnek tehát előzetesen ellenőriznie kell, hogy az általa ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplő rendelkezik-e EKR regisztrációval. Amennyiben nem, akkor ajánlatkérő a részvételre vagy ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplőt az EKR-en kívül előzetesen felhívhatja a regisztráció megtételére.

V.2. Kiegészítő tájékoztatás és annak összeállítása

V.2.1. A kiegészítő tájékoztatás célja, rendeltetése

A kiegészítő tájékoztatás célja, hogy segítse a gazdasági szereplőket a megfelelő ajánlat, illetve részvételi jelentkezés elkészítésében. Ennek érdekében egy eljárás potenciális résztvevői a közbeszerzési dokumentumokban foglaltakkal kapcsolatban felmerülő nem egyértelmű előírásokról, feltételekről írásban felvilágosítást kérhetnek ajánlatkérőtől vagy az általa meghatározott szervezettől.

A közbeszerzési dokumentumok megfelelő áttanulmányozása minden, az adott eljárásban indulni kívánó vagy abban már részt vevő gazdasági szereplő érdeke és egyben feladata, elősegítve ezzel a megfelelő ajánlattételt, részvételi jelentkezés benyújtását. Azzal ugyanis, hogy a tájékoztatás iránti kérelmükben rámutatnak a nem egyértelmű előírásokra, illetve az esetleges ellentmondásokra, hiányzó információkra, lehetőséget adnak az ajánlatkérőnek arra, hogy szükség esetén módosítsa a dokumentumokat, illetve válaszával segítse a gazdasági szereplőket a felmerült kérdések tisztázásában.

A Döntőbizottság a [D.141/15/2015.](#) számú határozatában is kimondta, hogy a kiegészítő tájékoztatásban adott ajánlatkérői válasz a közbeszerzési eljárásban meghatározott feltételrendszer részévé válik, amelyhez a kiegészítő tájékoztatás rendelkezésre bocsátását követően mind az ajánlatkérő, mind az egyes ajánlattevők/részvételre jelentkezők kötve vannak, ezáltal a közbeszerzési dokumentumok a kiegészítő tájékoztatásban foglaltakra tekintettel értelmezendők és alkalmazandók.

¹¹ Kbt. 3. § 23. pontja.

A kiegészítő tájékoztatás kérésre kizárólag a megfelelő ajánlattétel vagy részvételre jelentkezés elősegítése érdekében kerülhet sor, amely azt is jelenti, hogy a kiegészítő tájékoztatás nem irányulhat sem a felhívás, sem pedig az egyéb dokumentum módosítására. Az ajánlatkérő által nyújtott információ nem terjeszkedhet túl a felhívásban és a dokumentációban foglalt előírásokon, kizárólag azok értelmezésére irányulhat, azok tartalmának változtatás nélküli egyértelmű meghatározására terjedhet ki. Arra sincsen lehetőség, hogy a dokumentáción belüli ellentmondásokat, illetve a felhívás és a dokumentáció eltérését ajánlatkérő meghatározott elemek semmissé nyilvánításával a kiegészítő tájékoztatás keretében oldja fel. Erre a korábbi Kbt. lehetőséget biztosított, az új Kbt. alapján ajánlatkérő az esetleges ellentmondásokat, eltéréseket kizárólag módosítás keretében jogosult – és egyben köteles is – orvosolni.

A közbeszerzések nyilvánossága és a verseny tisztasága érdekében az alapelvekben megfogalmazott alapvető követelmény, hogy az érvényes ajánlattétel feltételeinek tisztázására irányuló konkrét ajánlattevői kérdésekre az ajánlatkérő konkrét és megfelelő értelmezést adjon. A kiegészítő tájékoztatás, mint jogintézmény nemcsak az ajánlatkérő számára ad kötelezettséget, hanem az ajánlattevőt is köti annyiban, hogy a kérdései – ahogyan azt a Döntőbizottság a [D.382/11/2011.](#) számú határozatában is rögzítette – csak olyan tényekre, adatokra, körülményekre irányulhatnak, amelyek a megfelelő ajánlattétel érdekében szükségesek. Az e körön kívül eső kérdésekre ajánlatkérő nem köteles válaszolni, ajánlattevőnek pedig tartózkodnia kell minden olyan kérdés feltevésétől, amely nem lényegi és amely ténylegesen nem szükséges az ajánlatának elkészítéséhez. Fentiek megfelelően irányadók a részvételi jelentkezések vonatkozásában is.

Figyelemmel arra, hogy ajánlatkérő és a gazdasági szereplők között a közbeszerzési eljárással kapcsolatos Kbt.-ben vagy végrehajtási rendeletében szabályozott minden nyilatkozat vagy más információ közlése írásban, elektronikus úton történik, gazdasági szereplők a kiegészítő tájékoztatás kérését kizárólag írásban kérhetik ajánlatkérőtől, így például telefonon érkező kérdésekre – az esélyegyenlőség elvének megfelelően – ajánlatkérőnek nem áll módjában választ adni. Ajánlattevők ajánlatukban nem hivatkozhatnak egyetlen olyan, bármilyen formában kapott szóbeli információra sem, amelyet az ajánlatkérő írásban nem erősített meg.

A gazdasági szereplőknek érdemes – és egyben javasolt is – a lehető legpontosabban megadni a felmerülő kérdéseket, amelyre választ várnak az ajánlatkérőtől. Az ajánlatkérő köteles a feltett kérdésekre egyértelmű választ adni.

V.2.2. A kiegészítő tájékoztatás megválaszolásának határideje

A Kbt. az uniós eljárásrend szerinti eljárásoknál eljárásfajtánként határozza meg, hogy az ajánlatkérő mennyi időn belül köteles válaszolni a beérkező kérdésekre. Főszabály szerint a kérés beérkezését követően észszerű határidőn belül, azaz a lehető leghamarabb válaszolnia kell.

A kérdések feltevésére a Kbt. nem határoz meg konkrét határidőt. Valamennyi gazdasági szereplőtől elvárható azonban, hogy a tájékoztatás kérését olyan „megfelelő” határidőben nyújtsa be, hogy arra ajánlatkérő képes legyen a törvényi határidőben válaszolni.

A gyakorlati tapasztalatok sajnos azt mutatják, hogy a gazdasági szereplők túlnyomórészt az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártá előtti néhány napban nyújtják be a kérdéseiket, ezáltal „rákényszerítve” ajánlatkérőket az ajánlattételi határidő meghosszabbítására. Ennek elkerülése érdekében a jogalkotó rögzítette azon határidőket, amelyek után beérkezett kérdéseket az ajánlatkérő már nem köteles – de jogosult, amennyiben megítélése szerint a válasz a megfelelő ajánlattétel, illetve részvételi jelentkezés elkészítéséhez szükséges – megválaszolni. Ezzel egyidejűleg azonban az ajánlatkérő köteles az ajánlattételi határidőt is meghosszabbítani.

Abban az esetben, ha a gazdasági szereplők megfelelő időben kérték a tájékoztatást, de azokat a kérdéseket mennyiségére vagy összetettségére tekintettel ajánlatkérő nem tudja az előírt

törvényi határidőben megadni vagy szükséges a felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása, az ajánlattételi, illetve részvételi határidőt a Kbt. 52. § (4) bekezdése szerint szintén meg kell hosszabbítani. A hosszabbítás mértékének a kiegészítő tájékoztatásban közölt információk (azok mennyisége, jelentősége, összetettsége), illetve a dokumentumok módosítása jelentőségével arányban kell állnia.

Fentiek alapján az ajánlattételi határidőt – szemben a korábbi törvény gyakorlatával – ilyenkor már nem lehet egyszerű tájékoztatás formájában módosítani. Az új Kbt. megszüntette ezt a lehetőséget, azaz – hirdetménnyel induló eljárások esetén – minden esetben kötelezővé teszi a hirdetmény feladását az ajánlattételi (részvételi) határidő módosításáról.

Ezen két rendelkezés együttes alkalmazása egyes esetekben nehézségekbe ütközhet. Például akkor, amikor a válaszadási határidő utolsó napján derül ki, hogy ajánlatkérő (adott esetben terveivel ellentétben) mégsem tudja kiküldeni a beérkezett kérdésekre a válaszait, mert például az egyes szakértői válaszok összeállítása a tervezettnél hosszabb ideig tart. Ez a felhívás szükségsszerű módosításával is együtt jár, amelyet ajánlatkérő kénytelen gyorsan összeállítani.

A Kbt. előírja, hogy a módosító hirdetménnyel egyidejűleg tájékoztatni kell az érdeklődő gazdasági szereplőket, de csak magának a módosításnak a tényéről, nem pedig annak konkrét tartalmáról. A jogalkotói logika nyilvánvalóan arra irányult, hogy az érdeklődők a tájékoztatás nyomán majd megkeresik a módosító hirdetményt és abból értesülni fognak a módosítás tartalmáról. Annak érdekében, hogy a fentiekben vázolt vitás kérdések némiképp elkerülhetővé váljanak, javasolt a módosítás tényéről szóló tájékoztatásban az új ajánlattételi/részvételi határidő megadása is (amely természetesen azonos azzal az időponttal, mely a módosító hirdetményben is feltüntetésre került).

A kiegészítő tájékoztatás megadása tekintetében a törvény **az uniós értékhatár alatti eljárások vonatkozásában** – konkrét határidők megadása nélkül – csupán annyit rögzít, hogy „a kiegészítő tájékoztatást az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártá előtt észszerű időben köteles az ajánlatkérő megadni”.

Ezt azt jelenti, hogy az ajánlatkérőnek olyan időben kell megadnia a kiegészítő tájékoztatást a gazdasági szereplők számára, amely még biztosítja azt, hogy a kiegészítő tájékoztatásban megadott információk alapján megfelelő időtartam álljon a gazdasági szereplők rendelkezésére a részvételi jelentkezésre, illetve az ajánlat összeállítására és benyújtására. Ez a fajta megfogalmazás számos esetben jelenthet nehézséget mind az ajánlatkérők, mind az ajánlattevők számára.

Annak érdekében, hogy az *észszerű idő* kézzelfoghatóvá váljon, az ajánlatkérők egy része már az eljárást megindító felhívásban vagy a közbeszerzési dokumentumok között rögzítik, hogy mit is értenek *észszerű idő* alatt. *(pl.: Ajánlatkérő a Kbt. 114. § (6) bekezdése vonatkozásában, a kiegészítő tájékoztatás esetében észszerű időnek tekinti az ajánlattételi határidő lejártát megelőző második munkanapot (tájékoztatás megküldésére), feltéve, hogy a kérdések és kérések az ajánlattételi határidő lejártát megelőző negyedik munkanapig megérkeznek ajánlatkérőhöz.)*

Ez a metodika dicsérendő, hiszen ezzel elkerülhetővé válnak az ebből fakadó esetleges későbbi jogviták is.

Ha az ajánlatkérő úgy ítéli meg, hogy a megfelelő ajánlattételhez, illetve részvételi jelentkezés benyújtásához szükséges a kiegészítő tájékoztatás megadása, azonban annak – a fentiekben írtak szerinti – észszerű határidőben történő megadására már nem áll rendelkezésre elegendő idő, ajánlatkérő az ajánlattételi vagy részvételi határidőt a Kbt. 52. § (3) bekezdésében foglaltak szerint – az eljárást megindító felhívás módosítására vonatkozóan a Kbt. 55. §-ában meghatározott szabályok alkalmazásával – meghosszabbíthatja.

Kiegészítő tájékoztatás nyújtására ajánlatkérőnek az EKR erre a célra létrehozott funkcióját kell alkalmaznia. A kiegészítő tájékoztatás megadható a rendelkezésre álló mezőbe beírva szöveges formában, illetőleg külön dokumentum feltöltésre által is.

Ajánlatkérő emellett az EKR eljárási cselekmények keresőfelületén manuálisan állíthatja be, hogy az adott kommunikációs – jelen esetben kiegészítő tájékoztatás – kérést megválaszolta-e. A funkció a jobb áttekinthetőséget hivatott szolgálni, a beállított válasz nem hat befolyásoló tényezőként.

V.2.3. Az esélyegyenlőség, egyenlő elbánás és verseny tisztasága alapelveinek biztosítása a kiegészítő tájékoztatás megadása során

A tájékoztatás megadása során különös figyelmet kell fordítani az esélyegyenlőség, az egyenlő elbánás és a verseny tisztaságának alapelveire. A kiegészítő tájékoztatást ugyanis úgy kell megadni, hogy az ne sértse a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét. A tájékoztatás teljes tartalmát hozzáférhetővé kell tenni vagy meg kell küldeni valamennyi gazdasági szereplő részére, amely érdeklődését az eljárás iránt az ajánlatkérőnél jelezte, a több szakaszból álló eljárások ajánlattételi szakaszában és a nem hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárás esetében pedig valamennyi ajánlattételre vagy részvételre közvetlenül felhívott gazdasági szereplő részére. A kiegészítő tájékoztatás megadása során az ajánlatkérő nem jelöli meg, hogy a kérdést melyik gazdasági szereplő tette fel, valamint azt sem, hogy választ az ajánlatkérő mely gazdasági szereplőknek küldte még meg.

V.2.4. Konzultáció

Kiegészítő tájékoztatás nyújtható konzultáció formájában is. Ebben az esetben az eljárást megindító felhívásban kell megadni a konzultáció időpontját és helyét. A konzultációról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a konzultáció napjától számított öt napon belül meg kell küldeni, vagy elektronikusan hozzáférhetővé kell tenni valamennyi gazdasági szereplő részére, amely érdeklődését az eljárás iránt az ajánlatkérőnél jelezte, a több szakaszból álló eljárások ajánlattételi szakaszában és a nem hirdetménnyel induló közbeszerzési eljárás esetében pedig valamennyi ajánlattételre vagy részvételre közvetlenül felhívott gazdasági szereplő részére.

V.3. Helyszíni bejárás

Ajánlatkérő a megfelelő ajánlattétel elősegítése érdekében adott esetben az eljárást megindító felhívásában előírhatja, hogy biztosítani kívánja az eljárással érintett helyszínen érdeklődő gazdasági szereplők számára történő bejárásának lehetőségét. A felhívásban ajánlatkérőnek pontosan és egyértelműen meg kell határoznia a helyszíni bejárás időpontját, illetve helyét, továbbá adott esetben egyéb, a bejárásra vonatkozó lényegi információ is rögzíthető.

A helyszíni bejárásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a helyszíni bejárás napjától számított öt napon belül meg kell küldeni vagy elektronikusan hozzáférhetővé kell tenni valamennyi érdeklődő gazdasági szereplő részére.

A fenti jegyzőkönyv megküldésére ajánlatkérőnek az EKR-ben erre a célra létrehozott funkció alkalmazásával van lehetősége.

V.4. Az eljárást megindító felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása

V.4.1. Módosítás uniós eljárásrendben

A Kbt. 55. § (1) bekezdése alapján, ha az ajánlatkérő olyan felhívás tartalmát – ideértve a határidők hosszabbítását is – kívánja módosítani, amelyet hirdetményben közzétettek, hirdetmény közzétételével módosíthatja a felhívásban meghatározott feltételeket. A hirdetményben utalni kell arra, ha az egyéb közbeszerzési dokumentumok is módosultak.

A Kbt. 52. § (4) bekezdésének b) pontjában foglaltak értelmében az ajánlatkérő köteles meghosszabbítani az ajánlattételi vagy részvételi határidőt, ha a közbeszerzési dokumentumokat módosítja, kivéve, ha a közbeszerzési dokumentumok módosítása nem jelentős és a módosítás megküldése az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb tizedik, ha a módosításról hirdetményt kell feladni, annak feladása az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb tizennegyedik napra

esik. Nem jelentős a közbeszerzési dokumentumok módosítása, ha nem befolyásolja a részvételi jelentkezések vagy ajánlatok időben történő megfelelő előkészítését.

Fontos megjegyezni, hogy a felhívás hirdetmény útján történő módosításának az EKR erre a célra létrehozott funkciója alkalmazásával az EKR a hirdetmény ellenőrzésének idejére ideiglenesen felfüggeszti a bontást, amelyről a rendszer értesítést is megjelenít az eljárás felületén. Ebben az időszakban a gazdasági szereplők részére dokumentum benyújtása sem lehetséges. Mindaddig, amíg a felhívás módosítására feladott hirdetmény nem kerül közzétételre, addig az EKR még abban az esetben sem bontja ki az esetlegesen beérkezett ajánlato(ka)t, ha az ajánlattételi határidő egyébként időközben már lejárt. Nagyon lényeges tehát, hogy a felhívást módosító hirdetmény feladásánál ajánlatkérő fokozott figyelemmel járjon el a módosító hirdetmény közzétételének időigénye vonatkozásában is.

Ha az ajánlatkérő olyan felhívás tartalmát kívánja módosítani, amelyet nem tettek hirdetményben közzé vagy egyéb, hirdetményben közzé nem tett közbeszerzési dokumentumokat módosít, a módosításról ajánlattételi felhívás és az ajánlattételre vonatkozó közbeszerzési dokumentumok esetén az ajánlattételi határidő lejártáig, részvételi felhívás és a csak a részvételi szakaszra vonatkozó közbeszerzési dokumentumok esetén a részvételi határidő lejártáig egyidejűleg, közvetlenül kell tájékoztatni az ajánlattételre vagy – közvetlen részvételi felhívás esetén – a részvételre felhívott gazdasági szereplőket, vagy azokat a gazdasági szereplőket, akik az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték.

Amennyiben az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártáig az EKR-ben jelentkező üzemzavar – azaz EKR üzemeltetője által megállapított és külön szabály szerint dokumentált, előre nem tervezett üzemszünet vagy előre nem tervezett, az EKR korlátozott működőképességét jelentő helyzet – folytán nem lehetséges a módosító hirdetményt feladni, ajánlatkérő az ajánlattételi, illetve részvételi határidő módosításáról szóló hirdetményt az ajánlattételi vagy a részvételi határidő lejártá után is feladhatja. A módosításról szóló hirdetményt az üzemzavar elhárulását követően haladéktalanul, de legkésőbb a következő munkanapon fel kell adni és erre a körülményre a módosító hirdetményben utalni kell.

A közbeszerzési dokumentumok módosításait az ajánlatkérő az eredeti dokumentumokkal megegyező helyen köteles közvetlenül elektronikusan elérhetővé tenni.

A meghívásos eljárás ajánlattételi szakaszában nem módosítható az ajánlattételi felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok olyan eleme, amely a részvételi felhívásban is szerepelt.

Fontos hangsúlyozni, hogy a felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása nem eredményezheti a beszerzés tárgyára vagy a szerződés feltételeire vonatkozó feltételek olyan jelentőségű módosítását, ahol az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az érdekelt gazdasági szereplők arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tudnak-e részvételre jelentkezni vagy ajánlatot tenni, vagy a változást figyelembe véve az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelményeket úgy kellett volna meghatároznia, hogy az eljárásban több gazdasági szereplő is részt vehetett volna.¹² A Kbt. 55. § (6) bekezdésében foglaltak megfelelő értelmezéséhez és jogszerű alkalmazásához nyújt segítséget a Miniszerelnökség közleménye¹³ a Kbt. 55. § (6) bekezdés alkalmazásáról.

A hivatalbóli kezdeményezés alapján a Döntőbizottság a D.608/6/2017. számú határozatában megállapította, hogy az ajánlatkérő a Kbt. 55. § (6) bekezdése szerinti előírások megsértésével módosította az ajánlati felhívását és a dokumentációt azzal, hogy a közbeszerzési eljárásában az eredeti teljesítési határidőt közel a kétszeresére módosította. A teljesítési határidő olyan szerződéses feltétel, amely alapvetően befolyásolta a potenciális gazdasági szereplőket azon kérdés eldöntésében, hogy tesznek-e ajánlatot vagy sem. Ebből következően pedig az

¹² Kbt. 55. § (6) bekezdés.

¹³ Elérhetőség: https://kozbeszerzes.hu/data/filer_public/29/88/298896c6-72e6-480d-b39a-204a27bc7f4a/kozlemeny_a_kbt_55_6_bekezdes.pdf

ajánlatkérő a hivatkozott feltétel módosítását jogszerűen kizárólag az ajánlati felhívásának visszavonásával és új közbeszerzési eljárás kiírásával tehetné meg.

A Kbt. 52. § (4) bekezdésének c) pontjában foglaltak értelmében ajánlatkérő az EKR üzemzavarára tekintettel köteles meghosszabbítani az ajánlattételi vagy részvételi határidőt az az EKR rendeletben szabályozott esetekben.

Az EKR rendelet 16. §-a értelmében az ajánlattételi vagy részvételi határidő nem jár le, ha az EKR vagy annak az ajánlat elkészítését támogató része az EKR üzemeltetője által közzétett tájékoztatás alapján igazoltan folyamatosan legalább öt percig fennálló üzemzavar(ok) folytán az ajánlatkérő által meghatározott ajánlattételi vagy részvételi határidőt megelőző huszonnégy órában összesen legalább százhusz percig, vagy üzemzavar folytán az ajánlattételi vagy részvételi határidő alatt folyamatosan legalább huszonnégy óráig nem elérhető.

Ajánlatkérő a fenti esetben köteles az ajánlattételi vagy részvételi határidőt meghosszabbítani az EKR működésének helyreállítását követően, amelyről az EKR üzemeltetője tájékoztatást tesz közzé.

Amennyiben az EKR vagy annak az ajánlat elkészítését támogató része az EKR üzemeltetője által közzétett tájékoztatás alapján igazoltan folyamatosan legalább öt percig fennálló üzemzavar(ok) folytán az ajánlatkérő által meghatározott ajánlattételi vagy részvételi határidőt megelőző huszonnégy órában összesen legalább százhusz percig nem elérhető, úgy a határidőt úgy kell meghosszabbítani, hogy megfelelő idő, de – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – legalább a hosszabbításról szóló értesítés megküldésétől számított két nap, ha a módosításról hirdetményt kell feladni, annak feladásától számított négy nap álljon rendelkezésre az ajánlat vagy részvételi jelentkezés benyújtására.

Amennyiben az EKR vagy annak az ajánlat elkészítését támogató része az EKR üzemeltetője által közzétett tájékoztatás alapján igazoltan üzemzavar folytán az ajánlattételi vagy részvételi határidő alatt folyamatosan legalább huszonnégy óráig nem elérhető, úgy az ajánlatkérő az ajánlattételi vagy részvételi határidőt az EKR működésének helyreállítását követően legalább az üzemzavar időtartamának megfelelő idővel köteles meghosszabbítani.

V.4.2. Módosítás nemzeti eljárásrendben

A Kbt. Harmadik Része szerinti közbeszerzési eljárások esetén ha az ajánlatkérő a nyílt, a meghívásos és a tárgyalásos eljárást megindító felhívást nem hirdetmény útján teszi közzé, akkor az ajánlattételi vagy részvételi határidő, az eljárást megindító felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok módosításáról, valamint az eljárást megindító felhívás visszavonásáról nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártá előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, akiknek az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást megküldte.

A Kbt. 114. § (4a) bekezdése alapján az ajánlattételi vagy részvételi határidő meghosszabbítására a Kbt. 52. § (5) bekezdésében foglaltakat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy nem köteles az ajánlatkérő a határidőt meghosszabbítani, ha a közbeszerzési dokumentumok módosítása nem jelentős és a módosítás megküldése az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb ötödik, ha a módosításról hirdetményt kell feladni, annak feladása az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártának napját megelőző legkésőbb nyolcadik napra esik.

A közbeszerzési dokumentumok módosításait az ajánlatkérő az eredeti dokumentumokkal megegyező helyen köteles közvetlenül elektronikusan elérhetővé tenni.

Ha az ajánlatkérő nemzeti eljárásrendben lefolytatandó közbeszerzési eljárások vonatkozásában hirdetmény közzététele mellett dönt, úgy az ajánlattételi vagy részvételi határidőt, az eljárást megindító felhívást vagy a közbeszerzési dokumentumokat módosító hirdetményt csak feladni kell az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidőig, annak eddig megjelennie nem kell, viszont a módosítási szándékról és a módosító hirdetmény feladásáról az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártá előtt írásban közvetlenül, egyidejűleg

tájékoztatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték, így különösen akik a közbeszerzési dokumentumokat elektronikusan elérték vagy kiegészítő tájékoztatást kértek. **A módosító hirdetmény megjelenéséig a közbeszerzési eljárásban intézkedést tenni, döntéseket hozni, iratokat beadni nem lehet.**

A Kbt. 115. §-a szerinti eljárások esetén az ajánlattételi határidő, az ajánlattételi felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok módosításáról – figyelemmel arra, hogy az eljárás megindítására sem hirdetmény útján került sor – nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, amelyeknek az ajánlatkérő az ajánlattételi felhívást megküldte.

A módosításra az EKR erre a célra létrehozott funkciója alkalmazásával kerülhet sor.

V.5. Az eljárást megindító felhívás visszavonása, gazdasági szereplők tájékoztatása

V.5.1. Visszavonás uniós eljárásrendben

Ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást az ajánlattételi, több szakaszból álló eljárás esetén a részvételi határidő lejártáig vonhatja vissza.

Ha az eljárást megindító felhívást hirdetményben közzétették, akkor az ajánlattételi, illetve több szakaszból álló eljárás esetén a részvételi határidő lejárta előtt a visszavonásról hirdetményt kell feladni és egyidejűleg tájékoztatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték. A nem hirdetménnyel induló eljárásokban az eredeti határidő lejárta előtt egyidejűleg, közvetlenül kell tájékoztatni az ajánlattételre, illetve részvételre felhívott gazdasági szereplőket.

A több szakaszból álló eljárásokban az ajánlattételi felhívást az ajánlattételi határidő lejártáig visszavonhatja az ajánlatkérő, ha bizonyítani tudja, hogy a részvételi határidő leteltét követően beállott, ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt a szerződés teljesítésére nem lenne képes vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye. Ezekben az esetekben az ajánlatkérőnek az eljárást eredménytelenné kell nyilvánítania.

Az eljárás megindító felhívás visszavonása érdekében az EKR-ben ajánlatkérőnek az eljárás visszavonásáról tájékoztató hirdetmény feladására létrehozott funkcióját kell alkalmaznia.

V.5.2. Visszavonás nemzeti eljárásrendben

A Kbt. Harmadik Része szerinti nemzeti eljárásrendben bonyolított közbeszerzési eljárás vonatkozásában, a Kbt. 115. § (1) bekezdése szerinti eljárás esetén az ajánlattételi felhívás visszavonásáról – figyelemmel arra, hogy az ajánlatkérő a felhívást nem hirdetmény útján teszi közzé – nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, amelyeknek az ajánlatkérő az ajánlattételi felhívást megküldte.

A hirdetménnyel induló eljárások esetében az eljárás megindító felhívás visszavonása érdekében az EKR-ben ajánlatkérőnek első körben a közbeszerzéstől való visszalépésre létrehozott funkciót kell alkalmaznia, megadva az eljárás visszavonásának indokát, majd ezt követően – miután az eljárás már visszavont státuszba került – van lehetőség az EKR-ben az eljárás visszavonásáról tájékoztató hirdetmény feladására létrehozott funkció alkalmazására.

A nem hirdetménnyel induló eljárások esetében az eljárás megindító felhívás visszavonása érdekében az EKR-ben ajánlatkérőnek elegendő csak a közbeszerzéstől való visszalépésre létrehozott funkciót alkalmaznia, szintén megadva az eljárás visszavonásának indokát.

V.6. Ajánlatok/részvételi jelentkezések bontása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok

Az elektronikusan benyújtott ajánlatok vagy részvételi jelentkezések felbontását az EKR végzi akként, hogy a bontás időpontjában az ajánlatok vagy részvételi jelentkezések az

ajánlatkérő számára hozzáférhetővé válnak. Az EKR a bontás megtörténtéről e-mail értesítést küld a korábban megadott e-mail címre.

A részvételi jelentkezések és ajánlatok benyújtásának határideje elválik a bontás időpontjától. Mivel az EKR-ben az ajánlattételi és részvételi határidő munkanapokon reggel nyolc és délután tizenhat óra közötti időszakra eső időpontban határozható meg, ehhez képest a bontás időpontja kettő órával későbbi, mint maga a benyújtási határidő, ugyanis az ajánlatokat vagy részvételi jelentkezéseket tartalmazó iratok felbontását az EKR az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártát követően kettő órával később kezdi meg.

Fontos, hogy az ajánlatnak vagy részvételi jelentkezésnek az ajánlattételi, illetve a részvételi határidő lejártának időpontjáig kell elektronikusan beérkeznie, amelyről az EKR visszaigazolást küld a benyújtó részére.

Az EKR a bontás időpontjától kezdve azonnal elektronikusan – azzal a tartalommal, ahogyan azok az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben szerepelnek – az ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők részére elérhetővé teszi az ajánlattevők nevét, címét (székhelyét, lakóhelyét), valamint azokat a főbb, számszerűsíthető adatokat, amelyek az értékelési szempontok alapján értékelésre kerülnek. Ezen felül amennyiben az EKR-ben az eljárás előkészítése során az „Előkészítés” fül „Előkészítő iratok” menüpontjában „a rendelkezésre álló fedezet a bontáskor közlendő” opció kiválasztásra került, úgy az ajánlatok bontásakor a rendelkezésre álló fedezet összege is automatikusan ismertetésre kerül (kétszakaszos eljárások esetében a részvételi jelentkezések bontásakor a fedezet a bontási jegyzőkönyvben nem szerepel).

Amennyiben az ajánlatkérő él az anyagi fedezet bontáson történő ismertetésének lehetőségével, úgy lehetősége nyílik arra, hogy a Kbt. 69. §-ától eltérve, az ajánlatok bírálata és értékelése nélkül meghozza az eljárás eredménytelenségéről szóló döntését, ha az adott eljárásban a végleges árajánlatok mindegyike meghaladja a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét.¹⁴

Itt kívánjuk felhívni a figyelmet arra, hogy ez szintén csak egy lehetőség az ajánlatkérő számára, azaz, ha a végleges árajánlatok mindegyike meghaladja a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét, az ajánlatkérőnek még mindig van lehetősége az ajánlatok értékelését és bírálatát elvégezni és arra is, hogy fedezetemelés mellett a közbeszerzési eljárását – egyéb kizáró feltétel hiányában – eredményessé nyilvánítsa.

Az ajánlatkérő a fedezet ismertetésével arra is jogosultságot szerez, hogy az eljárást eredménytelenné nyilváníthatja, figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló anyagi fedezet összege nem elegendő a szerződés megkötéséhez az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel.¹⁵

Itt is fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy az ajánlatkérőnek az eljárásban pótlólagos fedezet biztosítása esetén nem kell kötelezően eredménytelenné nyilvánítania eljárását, amennyiben az ajánlati összeg vagy több ajánlat összege is meghaladja a bontási eljárás során ismertetett fedezet összegét. Az anyagi fedezet összege módosítható, emelhető az ajánlatok bontását követően az ajánlatkérő által, de ez esetben az összegezés megküldéséig a megemelt anyagi fedezet biztosítását ajánlatkérőnek dokumentálnia kell.

V.6.1. A bontási jegyzőkönyv

Miután a bontás megtörtént, ajánlatkérőnek lehetősége van az EKR által generált bontási jegyzőkönyv előnézetének megtekintésére, továbbá a jegyzőkönyv megküldését megelőzően ajánlatkérőnek lehetősége van arra is, hogy a jegyzőkönyvben kiegészítő információkat jelenítsen meg.

¹⁴ Kbt. 70. § (1) bekezdés.

¹⁵ Kbt. 75. § (2) bekezdés b) pont.

A bontási jegyzőkönyvet ajánlatkérő az EKR-en keresztül küldi meg az érintetteknek, amelynek megtörténtéről azok email útján értesítést is kapnak.

V.6.2. Jegyzőkönyv az elkésett ajánlatról, részvételi jelentkezésről

Az ajánlattételi/részvételi határidőt követően beérkezett ajánlatokról/részvételi jelentkezésekről az EKR jegyzőkönyvet készít. Az elkésett ajánlatokról/részvételi jelentkezésekről szóló jegyzőkönyvhöz kizárólag ajánlatkérő fér hozzá, amelyet ajánlatkérő az EKR-ben a rendszer erre a célra létrehozott funkciójának alkalmazásával küldi meg az összes – beleértve az elkésett – ajánlattevőnek, illetve részvételre jelentkezőnek.

Ajánlatkérő a késve benyújtott ajánlatok, részvételi jelentkezések tartalmát – azok EKR-ben történő megnyithatósága hiányában – nem tudja megismerni.

Az elkésett ajánlatokat/részvételi jelentkezéseket az EKR az ajánlattételi/részvételi határidő lejártát követő 2 órán keresztül fogadja, azt követően ajánlatot/részvételi jelentkezést benyújtani nem lehet.

VI. Bírálat és értékelés a gyakorlatban

A közbeszerzési eljárás célja, hogy az ajánlatkérői elvárásokat teljesíteni képes, érvényes és az ajánlatkérő számára legkedvezőbb ajánlatot benyújtó ajánlattevő kerüljön kiválasztásra az eljárásban, mely kiválasztásra a bírálat és értékelés eredményeképpen kerülhet sor. Elsőként szükségesnek tartjuk rögzíteni a bírálat és az értékelés közötti alapvető különbséget: bírálat keretében a közbeszerzési dokumentumoknak való megfelelést kell vizsgálni, míg értékelés keretében az ajánlatok értékelési szempontok szerinti sorrendje alakul ki, tehát a bírálat eredményeként kerül meghatározásra az érvényes, valamint az érvénytelen ajánlatot tevők köre, míg az értékelés „*produktuma*” maga az értékelési sorrend.

Általános szabály, hogy az ajánlatok és részvételi jelentkezések elbírálásakor az ajánlatkérőnek meg kell vizsgálnia, hogy az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések megfelelnek-e a felhívásban, az egyéb közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Ajánlatkérő nyílt eljárásban már a felhívás elkészítése során eldöntheti, hogy a Kbt. 81. § (4) vagy (5) bekezdése szerinti, ún. „fordított bírálatot” kívánja-e alkalmazni, azonban amennyiben ennek előírása a közbeszerzési dokumentumokban megtörtént, úgy annak alkalmazásától a bírálat során már nem lehet eltérni, hasonlóan ahhoz, hogy ha az ajánlatkérő a fordított bírálat alkalmazásáról a közbeszerzési dokumentumokban nem rendelkezett, utólag sajnos azt nem alkalmazhatja esetlegesen arra való hivatkozással sem, hogy az előzetes várakozását meghaladó számú ajánlat érkezett és ezek közül valamennyi Kbt. 69. § (2) bekezdése szerinti elbírálására nem áll rendelkezésére elegendő idő. Természetesen a fordított bírálat alkalmazása mellett és ellen is lehetséges érveket felhozni, ezek keretei között az alkalmazás mellett szólva azt mindenképpen érdemes kiemelni, hogy jelentős számú ajánlat esetén az értékelési sorrend szerinti meghatározott számú – praktikusán a sorrend első és adott esetben második helyezett – ajánlat elbírálása gyorsíthatja a teljes bírálat folyamatát. Ugyanakkor amennyiben az elbírálással érintett valamennyi ajánlat esetlegesen a Kbt. 71-72. §-ai szerinti – a későbbiekben részletesen tárgyalandó – bírálati cselekmények alkalmazása ellenére továbbra is nem megfelelőnek minősül, abban az esetben ezen ajánlatok érvénytelenné nyilvánítása, valamint a még el nem bírált ajánlatok újbóli értékelése és ezen új sorrend szerinti meghatározott számú ajánlat újfent történő bírálat alá vonása pedig a teljes bírálat esetleges elhúzódását eredményezheti, főleg úgy, hogy a fentebb taglaltak megismétlődését nem szabad kizárnunk. Megítélésünk szerint amennyiben az ajánlatkérő valamennyi bírálati cselekményt, azaz a teljes bírálatot csak az értékelési sorrend szerinti meghatározott számú ajánlat vonatkozásában kívánja elvégezni, akkor jár el megfelelően, amennyiben nyílt eljárásban a Kbt. 81. § (5) bekezdésének alkalmazását írja elő, ugyanis a (4) bekezdés kizárólag egyetlen bírálati cselekmény, az aránytalanul alacsony ár, vagy költség vizsgálata vonatkozásában biztosítja annak lehetőségét, hogy azt az ajánlatkérő az ajánlatok értékelését követően végezhesse el.

A közbeszerzési eljárás ezen szakaszát az EKR külön kezeli, a bontást követően az adott közbeszerzési eljárás státusza bírálati szakaszba lép, mellyel megnyílik a bírálati tevékenységeknek megfelelő eljárási cselekmények alkalmazásának lehetősége.

A bírálatot az EKR-ben is a Kbt. 71-72. §-ai szerinti eljárási cselekmények útján végezhetjük, elmondható, hogy valamennyi bírálati cselekmény külön-külön eljárási cselekményként, szükség esetén egymással párhuzamosan is létrehozható.

Az ajánlatok értékelési szempontok szerinti, az alkalmazott értékelési módszer alapján történő értékelését és ennek eredményeként az ajánlatok sorrendjének meghatározását az EKR jelenleg nem végzi el automatikusan az ajánlatkérő helyett, ennek megfelelően a közbeszerzési dokumentumok szerinti helyes képlet és az alapján a jogszerű, megfelelő pontozás továbbra is ajánlatkérői felelősség, erre jelenleg nincs az EKR-ben rendszeresített külön funkció.

A bírálattal és ezzel együtt az értékeléssel kapcsolatos információk rögzítése szükséges az EKR-ben, praktikusán szerepeltetendők a bírálóbizottsági jegyzőkönyvek, a kizáró okok

ellenőrzésével, valamint amennyiben ezek külön dokumentumok alkotnak, az értékeléssel kapcsolatos dokumentumok. Ezen eljárási cselekmény a bírálati szakaszban többször is létrehozható, azonban fontos rögzíteni, hogy folyamatban egyszerre csak egy lehet, azaz az adott cselekményt le kell zárni, az ott szerepeltetett bírálati cselekmények eredményét rögzíteni kell ahhoz, hogy az eljárási cselekmények listájában újból megtalálható legyen a bírálattal kapcsolatos információk rögzítése.

VI.1. A kizáró okok ellenőrzése

A bírálat során a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat tartalmi elemei vonatkozásában a közbeszerzési dokumentumokban foglaltaknak való megfelelés keretei között fontos megvizsgálni a kizáró okokkal kapcsolatos nyilatkozatok helytállóságát, melyre az ajánlatkérőnek a kizáró okok legtöbbje vonatkozásában tételesen lehetősége van ingyenes, elektronikusan hozzáférhető adatbázisok útján. Arról, hogy mely kizáró ok vonatkozásában az EEKD mely részének megfelelő pontja szerinti nyilatkozatot szükséges figyelembe venni, továbbá, hogy milyen egyéb adatbázis/nyilatkozat/igazolás szükséges az adott kizáró ok fenn nem állásának megfelelő alátámasztására, arról a Közbeszerzési Hatóság részletes és átfogó útmutatót készített.¹⁶ Szintén fontos hivatkozni a kizáró okok ellenőrzése kapcsán a Közbeszerzések Tanácsának a Kbt. 69. § (11) bekezdése szerinti elektronikus, hatósági nyilvántartások köréről és internetes elérhetőségéről szóló útmutatójára. Az ajánlatkérő a kizáró okok fentiek szerinti ellenőrzésének eredményét köteles dokumentálni.

VI.2. Hiánypótlási felhívás és annak összeállítása

VI.2.1. A hiánypótlás célja, rendeltetése

Ajánlatkérő a részvételi jelentkezésben, illetve ajánlatban fellelhető hiányok pótlása érdekében hiánypótlási felhívást köteles kiküldeni annak érdekében, hogy a benyújtott részvételi jelentkezés, illetve ajánlat megfeleljen a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak.

A hiánypótlás célja az érvényes részvételi jelentkezés, ajánlattétel elősegítése, továbbá, hogy minél nagyobb számú ajánlat legyen érvényessé tehető, és így minél szélesebb körben, minél több ajánlattevő számára legyen biztosított a verseny az adott közbeszerzési eljárásban a szerződés elnyeréséért.

A hiánypótlás rendeltetése, hogy az ajánlatokban vagy részvételi jelentkezésekben előforduló kisebb hibák és hiányosságok ne okozzanak érvénytelenséget, ne vezessenek a verseny csökkenéséhez.

A hiánypótlás a részvételi jelentkezésből, illetve az ajánlatból hiányzó dokumentumok pótlását, valamint azok hibáinak javítását jelenti. Ennek megfelelően tehát nem csak és kizárólag a teljesen hiányzó nyilatkozatok, dokumentumok pótlására biztosít lehetőséget a hiánypótlás jogintézménye, hanem arra is, hogy a részvételi jelentkezés, ajánlat részeként becsatolt irat(ok) tartalma módosításra, illetve kiegészítésre kerülhessen annak érdekében, hogy az(ok) megfeleljen(ek) a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak.¹⁷

VI.2.2. Verseny tisztasága és átláthatósága, esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód követelménye a hiánypótlás során

Az ajánlatkérő az összes ajánlattevő és részvételre jelentkező számára azonos feltételekkel köteles biztosítani a hiánypótlás lehetőségét.

Fontos követelmény, hogy a hiánypótlás nem adhat lehetőséget valamely részvételre jelentkezőnek vagy ajánlattevőnek a verseny tisztaságát sértő előnyben részesítésére. Ezt hivatott biztosítani a törvénynek azon rendelkezése, mely szerint a hiányok pótlása csak arra irányulhat, hogy az ajánlat vagy részvételi jelentkezés megfeleljen a közbeszerzési

¹⁶ Elérhetőség: https://www.kozbeszerzes.hu/data/filer_public/ca/05/ca05abeb-8e33-4312-891e-71a60c318b31/kizaro_okok_igazolasa_.pdf

¹⁷ Kbt. 71. § (2) bekezdés.

dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak.¹⁸ Az ajánlatkérő nem tanúsíthat olyan magatartást, nem hozhat olyan döntést, amellyel egyes részvételre jelentkezőket vagy ajánlattevőket kedvezőbb helyzetbe hozna: az ajánlatkérő valamennyi részvételi jelentkezést, illetve ajánlatot benyújtót azonos mérce alapján köteles mérni, ajánlatukat azonos szempont szerint köteles megvizsgálni és szükség esetén – amennyiben a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat pótlandó hiányt, hibát tartalmaz – azonos feltételekkel köteles számukra biztosítani a hiánypótlás lehetőségét.

A törvény – a verseny tisztasága és átláthatósága érdekében – kifejezetten rögzíti, hogy a hiánypótlási felhívást valamennyi részvételre jelentkezőnek, illetve ajánlattevőnek egyidejűleg meg kell küldeni, függetlenül attól, hogy a részvételre jelentkezők jelentkezésében, ajánlattevők ajánlatában van-e hiány. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az ajánlatkérő a teljes hiánypótlási felhívást megküldi a közbeszerzési eljárás összes részvételre jelentkezőjének/ajánlattevőjének az érintetteknek teljesítés, a többieknek tájékoztatás céljából.

Ezen utóbbi követelménynek az EKR „*Hiánypótlási felhívás, felvilágosítás kérés*” elnevezésű eljárási cselekménye automatikusan eleget tesz, ugyanis az ezen eljárási cselekmény keretei között az EKR felületén akár szöveges beviteli mezőben közölt információk, akár az ezzel kapcsolatosan csatolt dokumentumok az értesítés küldése gombra kattintva valamennyi részvételre jelentkező, ajánlattevő részére láthatóvá válnak.

VI.2.3. A hiánypótlási felhívás tartalma és határideje

A hiánypótlási felhívás tartalmát a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat vizsgálatát követően az ajánlatkérő köteles összeállítani. A Kbt. a hiánypótlási felhívás kötelező tartalmi elemeit illetően nem ad részletes eligazítást, mindösszesen annyit rögzít, hogy a hiánypótlási felhívásban meg kell jelölni a pótlandó hiányokat.

A kialakult joggyakorlat alapján azonban korántsem mindegy, hogy ajánlatkérő ennek a jogszabályi követelménynek milyen módon tesz eleget. Az ajánlatkérőnek a hiánypótlási felhívásában egyrészt egyértelműen rögzítenie kell a hiányosságokat, hibákat, melyeket a részvételi jelentkezés, illetve az ajánlat vizsgálata során észlelt. Ennek körében az ajánlatkérő azt is köteles megjelölni, hogy a feltárt hiányosság folytán be nem nyújtott irat, illetve a jelentkezés/ajánlat részeként benyújtott irat tartalmi hiányossága, hibája miatt miért nem felel meg az eljárást megindító felhívás, a közbeszerzési dokumentumok, illetve a jogszabályok előírásainak, továbbá, hogy pontosan mely vonatkozásban tartja szükségesnek a hiánypótlás elrendelését.

A következőzetes bírósági és döntőbizottsági gyakorlat szerint a hiánypótlás akkor tölti be valódi célját, ha abban egyértelműen megfogalmazásra kerül, hogy az ajánlatkérő az ajánlatban milyen hiányosságot észlelt, és ez a hiányosság mely módon pótolható. A Döntőbizottság több határozatában is rámutatott arra, hogy nem fogadható el az általános jellegű, csak a törvény szövegére, illetve a jogszabályhelyre történő hivatkozás, követelmény, hogy az ajánlatkérő konkrétan nevesítse, hogy mely ajánlati elemeket kell az ajánlattevőnek pótolnia. Általános jellegű felhívás alapján az ajánlattevők nem kerülnek abba a helyzetbe, hogy megfelelő tartalommal el tudják készíteni hiánypótlásukat. A Kbt. 71. § (2) bekezdése az ajánlatkérő kötelezettségeként definiálja, hogy a hiánypótlási felhívásban egyértelműen jelölje meg a pótlandó hiányokat.¹⁹

Itt kívánjuk felhívni a figyelmet azon gondos ajánlatkérői magatartásra, melynek alapján az ajánlatkérőnek törekednie kell arra, hogy a feltárt hiányosság, hiba pótlásának módját a lehető legrészletesebben és legkörültekintőbben megadja. Ajánlatkérő ennek körében a hiánypótlási felhívásában kitérhet arra is, hogy a részvételre jelentkező/ajánlattevő mely, a jelentkezés vagy ajánlat részeként már csatolt nyilatkozatának felülvizsgálatára – és annak szükség esetén

¹⁸ Kbt. 71. § (3) bekezdés.

¹⁹ D.554/9/2015., D.395/14/2013., D.81/12/2013.

javított tartalommal történő benyújtására – köteles. Tipikus esete lehet ennek például az, amikor a részvételre jelentkező/ajánlattevő a jelentkezésében/ajánlatában korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba, mely esetben szükséges – többek között – az alvállalkozói, kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezetek (személyek) nyilatkozatainak felülvizsgálata, továbbá azoknak az új gazdasági szereplőkkel történő kiegészített tartalmú benyújtása.

Amennyiben az ajánlatkérő a fentiekben leírtak szerint jár el, azzal megteremti annak lehetőségét, hogy egy újabb hiánypótlási felhívás kiküldését megelőzze.

A gyakorlati tapasztalatok alapján javallott a hiánypótlási felhívást olyan tagolás szerint elkészíteni, mely tételesen tartalmazza

- a hiánnyal érintett dokumentumra/tartalmi elemre vonatkozó, a közbeszerzési dokumentumokban szerepeltetett előírást
- annak részletes leírását, hogy a benyújtott részvételi jelentkezésben/ajánlatban ezen előírással kapcsolatosan milyen hiba, vagy hiány található
- ezen hiba, vagy hiány megfelelő pótlásának módját

A hiánypótlás benyújtásának helyét, módját és formáját az EKR használata egységesítette, hasonlóan a hiánypótlási felhíváshoz, magát a hiánypótlást is EKR-ben, a részvételre jelentkező/ajánlattevő által erre rendszeresített funkció, azaz külön eljárási cselekmény létrehozása által kell benyújtani.

Fontos rögzíteni, hogy a hiánypótlás benyújtási módjának meghatározásánál az ajánlatkérőnek figyelemmel kell lennie az egyes részvételre jelentkezők/ajánlattevők által benyújtandó hiánypótlásának terjedelmére is. Megjegyezzük, hogy a hiánypótlás benyújtásának módjával kapcsolatos aggályokat – ahogyan a hiánypótlási felhívás egyéb tartalmával kapcsolatos észrevételeket is – maga az érintett gazdasági szereplő is jelezheti.

Az effajta jelzési kötelezettség a részvételre jelentkező, illetve az ajánlattevő részéről elvárható magatartás, hiszen ennek hiányában nem tudja megfelelő módon teljesíteni az ajánlatkérő által elvártakat, mely a részvételi jelentkezés/ajánlat érvénytelenségéhez is vezethet.

Amennyiben az ajánlatkérő által előírt hiánypótlási felhívás tartalmával az érintett gazdasági szereplő nem ért egyet, azt jogsértőnek tartja, előzetes vitarendezési kérelmet vagy jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő. A Döntőbizottság a [D.452/7/2012.](#) számú végzésében is kimondta, hogy nem helytálló az a fajta részvételre jelentkezői/ajánlattevői magatartás, mely alapján a hiánypótlási felhívásban foglaltakra érdemben nem reagál, mondván, az adott hiányosság, hiba pótlása nélkül is érvényes az ajánlata. Ezzel ugyanis a gazdasági szereplő – a jogszerűtlenség vitatásának hiányában – saját maga mond le arról, hogy versenyben maradjon, továbbá, hogy érvényes ajánlatot tegyen.

A Kbt. sem a hiánypótlási felhívás kiküldésének, sem az arra adandó hiánypótlás benyújtásának határideje kapcsán – a Kbt. 80. § (4) bekezdése szerinti kivétellel, mely szerint az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelem megérkezésétől számított három munkanapon belül jogosult egy alkalommal az ajánlattevőket vagy a részvételre jelentkezőket három munkanapos határidővel hiánypótlás benyújtására felhívni – nem tartalmaz konkrét határidőket.

Az ajánlatkérőnek a hiánypótlási felhívás kiküldési határidejével kapcsolatban figyelemmel kell lennie az ajánlati kötöttség időtartamára, illetőleg a Kbt. 70. § (1) bekezdésében foglalt törvényi előírásra, mely szerint az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül köteles elbírálni. Ennek megfelelően az ajánlatkérő nem késlekedhet a hiánypótlási felhívás(ok) kiküldésével, figyelemmel arra is, hogy akár több körben is szükséges lehet hiánypótlási felhívás kiküldése, melynek időigényével ajánlatkérőnek kalkulálnia kell.

A hiánypótlás benyújtási határidejét ajánlatkérő a Kbt. 2. §-a szerinti alapelveket is figyelembe véve köteles meghatározni. Ajánlatkérő olyan határidőt köteles biztosítani, mely elegendő lehet a feltárt hiányosságok pótlására. Ennek keretében köteles figyelembe venni a

hiányosságok, hibák terjedelmét, jellegét, a hiányok pótolhatóságának módját, adott esetben az egyes szervezetek, hatóságok törvényben meghatározott ügyintézési határidejét.

A hosszabb időtartamú hiánypótlást indokolhatja például, ha a részvételre jelentkezőnek/ajánlattevőnek más szervezettől, hatóságtól kell igényelnie a módosított, kiegészített vagy új iratokat, illetve, ha a hiánypótlással érintett szereplő székhelye külföldön található. A hiánypótlás határidejét az EKR „*Hiánypótlási felhívás, felvilágosítás kérés*” elnevezésű eljárási cselekményében szükséges rögzíteni ajánlatkérőnek. Fontos kiemelni, hogy – szemben az ajánlat elkészítésének megállapításával – az EKR jelenleg nem vizsgálja azt, hogy a hiánypótlás határidejében beérkezett-e, továbbá magának az ajánlattevői oldalon létrehozott eljárási cselekménynek a benyújtása/lezárása sincs korlátozva az EKR által, azaz lehetőség van az előírt határidő után is benyújtani dokumentumokat, így az ajánlatkérőnek figyelemmel kell lennie magára a dokumentumok részvételre jelentkezők/ajánlattevők általi benyújtásának időpontjára is.

A hiánypótlási határidő meghosszabbításának lehetőségéről a Kbt. nem rendelkezik, de meglátásunk szerint – erre irányuló kifejezett és indokolt kérelem esetén – nincsen annak akadálya, hogy az ajánlatkérő – a fentebb leírt alapvető és közens jogszabályi követelmények megtartása mellett – egészben vagy részben meghosszabbítsa a korábban előírt határidőt. Az ajánlatkérőnek ugyanis e körben arra is lehetősége van, hogy az egyes hiányosságok kapcsán hosszabbítson csak a pótlás határidejét, míg más pontok vonatkozásában nem hosszabbít a korábban megadott határidőn. Ily módon kialakulhat olyan helyzet is, hogy az egy időben kiküldött hiánypótlási felhívás egyes pontjait eltérő határidővel, eltérő időpontban kötelesek a gazdasági szereplők teljesíteni.

Fontos azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a hiánypótlási határidő meghosszabbítására csak addig kerülhet sor, amíg a hiánypótlási határidő folyamatban van, azaz a hosszabbításnak az eredeti határidő lejárta előtt meg kell történnie. Amennyiben a hiánypótlási határidő lejárta után kívánja azt az ajánlatkérő meghosszabbítani, úgy egyértelműen jogsértést követ el. A hiánypótlási határidő meghosszabbításáról is köteles az ajánlatkérő valamennyi gazdasági szereplőt egyidejűleg, közvetlenül tájékoztatni, erre az EKR-ben alkalmazható az egyéb kommunikációra vonatkozó eljárási cselekmény.

A részvételre jelentkezők, illetve ajánlattevők jogosultak olyan hiányok, hibák pótlására is, melyeket az ajánlatkérő nem jelölt meg a hiánypótlási felhívásában. Az önkéntes hiánypótlás – mint egyfajta önrevízió – lehetősége független attól, hogy vele szemben az ajánlatkérő állapított-e meg hiányosságot a hiánypótlási felhívásában vagy sem. Éppen ezért előfordulhat az az eset is, hogy egy olyan jelentkező, illetve ajánlattevő teljesít hiánypótlást, melyhez az ajánlatkérő nem intézett konkrét felhívást. Fontos azonban kiemelni, hogy ezzel a lehetőséggel a gazdasági szereplők csak és kizárólag akkor és addig élhetnek, amikor az ajánlatkérő részéről sor került hiánypótlási felhívás, vagy felvilágosítás kérés kiküldésére és az ezen eljárási cselekményekkel kapcsolatos határidő még folyamatban van, nem járt le. Az önkéntes hiánypótlás teljesítésének feltételei (benyújtásának módja és helye) teljes mértékben azonosak a hiánypótlási felhívásban foglaltakkal, azaz a gazdasági szereplőknek az ajánlatkérő által ott előírt módon kell teljesíteniük a hiányok pótlását.

Amennyiben valamely ajánlattevő/részvételre jelentkező hiánypótlási határidő folyamatban léte nélkül önkéntes hiánypótlásban kíván valamely dokumentumot benyújtani, úgy célszerű előzetes vitarendezés keretében felhívni az ajánlatkérő figyelmét arra, hogy adott ajánlattevő/részvételre jelentkező nem tartja jogszerűnek a hiánypótlási felhívás kibocsátásának elmaradását, tekintettel arra is, hogy önkéntes hiánypótlás teljesítésére csak az ajánlatkérő által elrendelt hiánypótlás, vagy felvilágosítás nyújtására rendelkezésre álló határidőben kerülhet sor.

Hasonlóan a közbeszerzési eljárás részvételi/ajánlattételi szakaszában az egyes EKR értesítésekkel kapcsolatosan rögzítettek, a bírálat vonatkozásában is fontos hangsúlyozni,

hogy az egyes eljárási cselekményekkel kapcsolatosan az ajánlatkérő részére az EKR által küldendő automatikus üzenetek a felhívásban megjelölt kapcsolattartói email címre érkeznek. Javasolt ajánlatkérő részére, hogy ameddig valamely bírálati cselekménnyel kapcsolatosan határidő van folyamatban rendszeresen ellenőrizze az EKR „Benyújtott dokumentációk / Dokumentumok” gombra kattintva az ajánlatok menüponton belül a hiánypótlással érintett részvételre jelentkező/ajánlattevő ajánlatát, ugyanis a hiánypótlással kapcsolatosan benyújtott dokumentumok is itt kerülnek szerepeltetésre.

A hiánypótlások számát a Kbt. – főszabály szerint – nem korlátozza. Arra mindaddig sor kell, hogy kerüljön, amíg a korábbi hiánypótlási felhívás(ok)ban nem szereplő hiányt észlel az ajánlatkérő. Ennek megfelelően az EKR erre vonatkozó eljárási cselekménye többször is létrehozható a bírálat során. A hiánypótlások korlátaira – mely a kiküldhető hiánypótlási felhívások számát is korlátozza – az alábbiakban kívánunk részletesen kitérni.

VI.2.4. A hiánypótlás korlátai I.: Újonnan bevont gazdasági szereplők

A Kbt. 71. § (6) bekezdése alapján az ajánlatkérő nem köteles újabb hiánypótlást elrendelni, ha a hiánypótlással az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az ajánlatban vagy a részvételi jelentkezésben korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba, és e gazdasági szereplőre tekintettel lenne szükséges az újabb hiánypótlás, feltéve, hogy a közbeszerzési dokumentumokban feltüntette, hogy ilyen esetben nem – vagy csak az általa meghatározott korlátozással – rendel el újabb hiánypótlást.

Az ajánlatkérői oldalon az új gazdasági szereplő bemutatásával járó újabb hiányok feltárása megnövelheti az eljárások időigényét. Ennek a helyzetnek a kezelését a jogalkotó az ajánlatkérőre bízta azzal, hogy a közbeszerzési dokumentumokban maga rendelkezzen arról, hogy az újonnan bemutatott gazdasági szereplők vonatkozásában benyújtott iratok tekintetében kizárja a hiánypótlást, illetve csak az általa meghatározott korlátozással biztosítja azt.

Az ajánlatkérőnek az alábbi lehetőségei lehetnek az újonnan bemutatott gazdasági szereplők kapcsán felmerülő ismételt hiánypótlást illetően:

1. a hiánypótlás lehetőségét teljeskörűen biztosítja: vagy kifejezetten vagy pedig azért, mert elmulasztotta a közbeszerzési dokumentumokban a kizárásról való rendelkezést;
2. a hiánypótlás lehetőségét teljesen kizárja;
3. a hiánypótlás lehetőségét részlegesen biztosítja.

Az utóbbi két esetben erről a közbeszerzési dokumentumokban kell az ajánlatkérőnek rendelkeznie.

Ha az ajánlatkérő nem él kizárási vagy korlátozási lehetőséggel, abban az esetben mindaddig folytatnia kell a hiánypótlást, míg az lehetséges vagy szükséges a hiánypótlásra vonatkozó szabályok szerint, tehát arra való figyelemmel is, hogy csak a korábbi hiánypótlási felhívásban nem szereplő hiányok tekintetében kell újabb hiánypótlási felhívást kibocsátania. Természetesen az önkéntes hiánypótlás lehetőségével itt is élhetnek a jelentkezők, illetve ajánlattevők, ha hiánypótlási, vagy felvilágosítás nyújtására vonatkozó határidő van folyamatban.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint továbbá az új gazdasági szereplő bevonásának lehetősége azt is jelentheti a teljes hiánypótlás biztosítása esetén, hogy adott esetben az újabb hiánypótlás elrendelésekor a már újonnan bemutatott gazdasági szereplő helyett új gazdasági szereplő bevonására is módot kell adni.

Amennyiben az ajánlatkérő el kívánja kerülni a sokszoros hiánypótlást, érdemes a fent említett második vagy harmadik lehetőséggel élnie, annak mérlegre tétele mellett, hogy így szűkülhet a verseny az eljárásában.

VI.2.5. A hiánypótlás korlátai II.: A kétszeres hiánypótlás tilalma

A Kbt. 71. § (6) bekezdése értelmében a korábban megjelölt hiány a későbbi hiánypótlás során már nem pótolható.

Az ajánlatkérő – ahogyan azt már említettük – köteles mindaddig újabb és újabb hiánypótlást elrendelni, amíg az ajánlatokban/részvételi jelentkezésekben újabb, korábban még pótolni el nem rendelt hiányt észlel. Ennek keretében tehát, ha az ajánlat/részvételi jelentkezés benyújtásakor hiányzó dokumentumot hiánypótlás keretében nyújtanak be először, de hibás tartalommal vagy egy hiányosan benyújtott dokumentum hiánypótlása során egy teljesen új dokumentumot nyújtanak be ismételt hiányos tartalommal, újabb hiánypótlási felhívás kiküldésének van helye, hiszen a hiba, hiányosság újabb hiánypótlással korrigálható.

A Döntőbizottság joggyakorlata is következetes e tekintetben: Ha az első hiánypótlás magára a dokumentum pótlására irányult, majd a következő hiánypótlás ugyanezen dokumentum tartalmára vonatkozik, az nem jelent kétszeres hiánypótlást.²⁰

A kétszeres hiánypótlás tilalma abban az esetben állhat fenn, ha az ajánlatkérő által már első körben megjelölt hiányosságra vonatkozóan ajánlatkérő ismételt hiánypótlási felhívást küld ki, azaz ugyanarra az elemre kérdez rá újra vagy ugyanaz az elem hiányzik az új dokumentumból, mint a korábban hiánypótlott dokumentumból.

Hangsúlyozandó, hogy a korábban már elrendelt, de nem vagy nem megfelelően teljesített hiánypótlás kiigazítására, pótlására önkéntes hiánypótlás keretében sem kerülhet sor.²¹

VI.2.6. A hiánypótlás korlátai III.: a Kbt. 71. § (8) bekezdése szerinti konjunktív feltételek fennállása

A Kbt. 71. § (8) bekezdése rögzíti, hogy a hiánypótlás teljesítése nem járhat a Kbt. 2. § (1)-(3) és (5) bekezdésében foglalt alapelvek sérelmével és annak során az ajánlatban a beszerzés tárgyának jellemzőire, az ajánlattevő szerződéses kötelezettsége végrehajtásának módjára vagy a szerződés más feltételeire vonatkozó dokumentum tekintetében csak olyan nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiba javítható vagy hiány pótolható, továbbá átalánydíjas szerződés esetén az árazott költségvetés (részletes árajánlat) valamely tétele és egységára pótolható, módosítható, kiegészíthető vagy törölhető, amelynek változása a teljes ajánlati árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét és az ajánlattevők között az értékeléskor kialakuló sorrendet nem befolyásolja.

A Kbt. tehát e tekintetben két konjunktív feltételt rögzít.

Az alapvető követelmények betartására korábban már utaltunk: az ajánlatkérő kötelessége, hogy a különböző részvételre jelentkezőket, illetve ajánlattevőket egyenlő módon és tisztességesen kezelje, azaz úgy, hogy a hiánypótlás a részvételi jelentkezések, illetve ajánlatok elbírálását és értékelését követően – annak eredményére tekintettel – ne tűnhessen úgy, hogy indokolatlanul előnyben részesítette vagy hátrányos helyzetbe hozta az egyes szereplőket.

A második korlát – mely szerint az ajánlatban a beszerzés tárgyának jellemzőire, az ajánlattevő szerződéses kötelezettsége végrehajtásának módjára vagy a szerződés más feltételeire vonatkozó dokumentum tekintetében a nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiba javítható vagy hiány pótolható – kizárólag az olyan nem jelentős, egyedi részletkérdésekre vonatkozó hiba javítására ad lehetőséget, amely az árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét, valamint a verseny eredményét, az értékeléskor kialakuló sorrendet nem befolyásolja. Azt, hogy mi minősül nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hibának minden esetben az eset összes körülményét figyelembe véve, az adott esetre értelmezve kell megvizsgálni.

Ehelyütt érdemes kiemelni a [D.358/9/2017.](#) KDB határozatot, mely alapján ajánlatkérő a kérelmező ajánlatát a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelenné nyilvánította,

²⁰ D.992/12/2011.; D.869/11/2014.

²¹ D.238/11/2015.

figyelemmel arra, hogy a Felolvasólapon tett megajánlást alátámasztó dokumentumokat ajánlattevő az ajánlattételi határidőben benyújtott ajánlatában nem csatolta, ezek tekintetében hiánypótlásnak jogszerűen nem volt helye. A határozat szerinti jogértelmezést azóta mind a döntőbizottsági, mind pedig az ellenőrzési joggyakorlat is követi, melynek tanulságaként azt fontos kiemelni, hogy az erre vonatkozó ajánlatkérői előírás alapján az ajánlattevői érdemi megajánlásokkal kapcsolatos konkrét tartalmi elemeket az ajánlatnak tartalmaznia kell ahhoz, hogy az ne minősüljön az adott érdemi megajánlás hiányaként. Tehát példának okáért egy értékelési szempontként figyelembe vett, bemutatásra kerülő szakember többlettapasztalatát nem elégséges csak a Felolvasólapon szerepeltetni úgy, hogy a szakember személyéről az ajánlat semmilyen érdemi információt nem tartalmaz. Hasonlóan egy árubeszerzéshez, ahol a szakmai ajánlattal kapcsolatos előírásként a felhívásban megjelent a megajánlott termékek megnevezése elmondható, hogy amennyiben szakmai ajánlattal kapcsolatosan előírt információk a benyújtott ajánlatban egyáltalán nem kerülnek szerepeltetésre, azaz amennyiben az ajánlattevő valamely termékre vonatkozó megajánlása az ajánlatból nem állapítható meg, abban az esetben a Kbt. 71. § (8) bekezdés b) pontja értelmében hiánypótlásnak helye nincs.

A fentiek bizonyos szintű árnyalásaként, azonban az érdemi jogértelmezést nem cáfolva, szintén fontos kiemelni a Döntőbizottság [D.192/16/2019](#) iktatószámú határozatában foglaltakat is, mely alapján az ajánlattal kapcsolatos hiányosság az alkalmassági követelményként, valamint a többlettapasztalat tekintetében értékelési szempontként is figyelembe vett szakember vonatkozásában akkor áll fenn, amennyiben az ajánlatkérő az értékelési szempont szerinti vállalások alátámasztásaként konkrét előírásokat fogalmaz meg. A határozat szerinti jogesetben az ajánlatkérő a többlettapasztalat tekintetében értékelési szempontként is figyelembe vett szakember vonatkozásában az érdemi megajánlás alátámasztásaként a közbeszerzési dokumentumokban nem „határozta meg, hogy mit tekint a megajánlás alátámasztásának, illetve megfelelő ajánlatnak.” Ezen „ajánlatkérői előírás hiányában nem nevezhető hibának, hiányosságnak az, hogy a kérelmező és további ajánlattevők ajánlata nem tartalmazta az értékelési részszerzőpont vonatkozásában a szakemberek nevét.”

VI.2.7. Az eredetileg megjelölt gazdasági szereplők cseréje hiánypótlás keretében

A Kbt. két esetben is lehetővé teszi a részvételi jelentkezésben/ajánlatban eredetileg megjelölt gazdasági szereplők cseréjét ide nem értve magának az ajánlattevőnek/részvételre jelentkezőnek a cseréjét.

Egyrészt, a Kbt. 71. § (4) bekezdése szerint, ha az ajánlatkérő megállapítja, hogy az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az alkalmasság igazolásához olyan gazdasági szereplő kapacitásaira támaszkodik vagy olyan alvállalkozót nevezett meg, amely a 62. § (1) bekezdés a)-h), k)-n) és p)-q) pontja szerinti, korábbi eljárásban tanúsított magatartás alapján a j) pontja szerinti vagy – ha az ajánlatkérő előírta – a 63. § szerinti kizáró ok hatálya alatt áll, a kizáró okkal érintett gazdasági szereplő kizárása mellett hiánypótlás keretében felhívja az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt a kizárt helyett szükség esetén más gazdasági szereplő megnevezésére.

Másrészt, ha az értékeléshez bemutatott szakember vonatkozásában fennáll a fentebb részletezett kizáró okok bármelyike vagy a szakember cseréjére az alkalmassági követelménynek való megfelelés miatt van szükség, abban az esetben a szakember személye hiánypótlás keretében csak úgy változhat, ha a hiánypótlásban az értékeléskor figyelembe veendő minden releváns körülmény tekintetében a korábbival legalább egyenértékű, az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelménynek megfelelő szakember kerül bemutatásra. Ebből következően: a hiánypótlás keretében újonnan bevont szakember hiába rendelkezik a korábbi szakembernél nagyobb tapasztalattal vagy magasabb képzettséggel, ez nem fog kihatni az ajánlat kedvezőbb értékelésére, hiszen az újonnan bevont szakember már csak és kizárólag

az alkalmasság megállapítását, az érvényes ajánlattétel elősegítését szolgálja. Fontos, hogy habár a Kbt. 76. § (3) bekezdés b) pontja szerinti értékeléshez bemutatott szakemberekre vonatkozóan is tartalmaz előírást a szakember cseréje kapcsán jelen pontban kiemelt Kbt. 71. § (9) bekezdése, az alkalmassági követelményeknek való megfelelés érdekében történő szakembercsere nem eredményezheti az értékeléskor figyelembe veendő egyik releváns körülmény tekintetében sem a korábbival nem egyenértékű szakember bevonását.

VI.2.8. A hiánypótlás elrendelése mellőzésének jogkövetkezménye

A Közbeszerzési Döntőbizottság következetes gyakorlata szerint jogszabálysértő az az ajánlatkérői magatartás, ha az ajánlatkérő annak ellenére, hogy az ajánlatban vagy részvételre jelentkezésben hiány, hiányosság, hiba mutatkozik, a Kbt. 71. § keretei között a hiánypótlást nem rendeli el, és ennek hiányában nyilvánítja az ajánlatot/részvételi jelentkezést akár érvényesnek, akár érvénytelennek.

VI.2.9. A hiánypótlás nem teljesítésének jogkövetkezménye

Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a hiánypótlását nem vagy nem határidőben teljesíti vagy annak teljesítése során megsérti a Kbt. 71. § (3) vagy (8)-(9) bekezdés rendelkezéseit, úgy a bírálat során az ajánlatkérő kizárólag a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő eredeti – ily módon hiányos tartalmú – ajánlatát veheti figyelembe, mely az ajánlat érvénytelenségét is megalapozza. Fontos megjegyezni, hogy a Kbt. 71. § (9) bekezdés a) pontja alapján ajánlatkérő köteles az ajánlatot érvénytelenre nyilvánítani, amennyiben a Kbt. 76. § (3) bekezdés b) pontja szerinti értékeléshez bemutatott szakemberekre vonatkozó, a felolvasólapon feltüntetett adat és az ajánlatban a szakemberre vonatkozóan csatolt dokumentum tartalma között - a Kbt. 76. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaktól eltérő - ellentmondás van, és nem sikerül felvilágosítás vagy a már bemutatott szakemberre vonatkozó dokumentum hiánypótlása keretében a felolvasólapon feltüntetett adatot alátámasztani. A Kbt. 76. § (3) bekezdés b) pontja szerint, ha a felolvasólapon feltüntetett adat és a szakemberre vonatkozóan csatolt dokumentum tartalma között olyan ellentmondás áll fenn, hogy a felolvasólapon szereplő adat az értékeléskor kevésbé kedvező, akkor ajánlatkérőnek az értékeléskor a felolvasólapon szereplő adatot kell figyelembe vennie.

VI.2. Felvilágosítás kérés és annak összeállítása

VI.2.1. A hiánypótlás és a felvilágosítás egymástól történő elhatárolása

Bár a jogi szabályozásból is látható, hogy e két jogintézmény egy helyen, részben közös előírások szerint szabályozott, ráadásul ugyanazon eljárási cselekmény által is gyakorolható az EKR-ben, mégis egymástól eltérő jogintézményekről van szó, a Kbt. szabályai is külön határozzák meg a hiánypótlást és a felvilágosítás kérésének tartalmi elemeit. Fontos rögzíteni, hogy a hiánypótlásra vonatkozó fejezetben az EKR funkcióival kapcsolatosan rögzítettek értelemszerűen irányadóak a felvilágosítás kérés és annak megadása keretei között benyújtott dokumentumok tekintetében is.

A hiánypótlás kifejezetten a részvételi jelentkezésben, illetve ajánlatban fellelhető hiányosságok, hibák pótlására irányulhat annak érdekében, hogy a jelentkezés, illetve ajánlat megfeleljen a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak. A felvilágosítás kérés ettől szűkebb: az egymásnak ellentmondó vagy nem egyértelmű tartalmú nyilatkozatok, dokumentumok és az ezekkel kapcsolatban felmerülő tisztázására szolgál.

A két jogintézmény alkalmazhatósága azonban nem zárja ki egymást: előfordulhat, hogy a nem egyértelmű ajánlati tartalom tisztázása következtében válik szükségessé a hiánypótlás vagy a hiánypótlás szorul tisztázásra.

Fontos azonban leszögezni, hogy a felvilágosítás megadása nem járhat azzal, hogy az ajánlatkérő által már korábban hiánypótlási felhívásban megjelölt és az ajánlattevő által nem pótoltt hiányok a felvilágosítás adásának keretében korrekcióra kerülhessenek.²²

VI.2.2. A felvilágosítás kérés tartalma és határideje

A felvilágosítás kérés tartalmát a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat vizsgálatát követően az ajánlatkérő köteles összeállítani. A Kbt. – hasonlóan a hiánypótlási felhíváshoz – a felvilágosítás kérés kötelező tartalmi elemeit illetően nem ad részletes eligazítást. Ajánlatkérőnek a felvilágosítás kérésében egyértelműen köteles megjelölni az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok, iratok tartalmi elemeit. Az ellentmondás feloldása – ahogyan a hiányosságok, hibák pótlása is – alapvetően a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő feladata. Ajánlatkérő azonban a felvilágosítás kérésében utalhat arra, hogy a felvilágosítás megadása teljesíthető az ellentmondó tartalmú nyilatkozat, nyilatkozatok vagy iratok tartalmi pontosításával.

Amennyiben az ajánlatkérő által előírt felvilágosítás kérés tartalmával az érintett gazdasági szereplő nem ért egyet, azt jogsértőnek tartja, előzetes vitarendezési kérelmet vagy jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő.

VI.2.3. A felvilágosítás kérés mellőzésének jogkövetkezménye

Amennyiben a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat nem egyértelmű kijelentést, nyilatkozatot vagy igazolást tartalmaz, annak tisztázása érdekében az ajánlatkérő köteles alkalmazni a felvilágosítás jogintézményt, e körben tehát az ajánlatkérőnek nincsen mérlegelési jogköre. Amennyiben az ajánlatkérő e követelményének nem tesz eleget, úgy megsérti a Kbt. 69. § (2) bekezdésére tekintettel a Kbt. 71. § (1) bekezdését.

VI.2.4. A felvilágosítás kérés nem teljesítésének jogkövetkezménye

Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a kért felvilágosítást nem, vagy nem határidőben adja meg, úgy a bírálat során az ajánlatkérő kizárólag a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő eredeti – ily módon ellentmondásos tartalmú – ajánlatát veheti figyelembe, mely megalapozhatja az ajánlat érvénytelenségét.

VI.3. Indokoláskérés és annak összeállítása

VI.3.1. Az indokoláskérés célja, rendeltetése

Az indokolás kérés célja egyrészt, hogy ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a szerződés az adott áron vagy költséggel teljesíthető-e, illetve, hogy az ajánlattevő által vállalt kötelezettségvállalás teljesíthető-e, másrészt, hogy a gazdasági szereplők a tiszta verseny alapelvét tiszteletben tartásuk, és ne tegyenek olyan ajánlatot, amely ugyan – veszteséggel vagy más módon – teljesíthető, de objektív alapon az adott szerződés tárgyához képest megalapozatlan, gazdaságilag ésszerűtlen.

A Kbt. aránytalanul alacsony árra és költségekre vonatkozó rendelkezései tekintetében a legrelevánsabb módosítása az, hogy a törvény már nem tartalmaz indokoláskérési kötelezettséget *ipso iure* kiváltó törvényi tényállást. A korábbi közbeszerzési törvények többféle módon is megkísérelték meghatározni az aránytalanul alacsony árat, olykor becsült értékhez, olykor fedezethez kötve. Meglátásunk szerint a százalékos arány eltörlése üdvözlendő, az egyes szakmai ágazatok vonatkozásában irányadó piaci gyakorlat alkalmas lehet arra, hogy az egyes vállalatok megfelelő módon alátámasztást nyerjenek. Az ajánlatkérői gyakorlat azonban még mindig abba az irányba mutat, hogy továbbra is egyfajta zsinórmértékként tekintenek a korábbi szabályozásra. Itt kívánunk röviden utalni arra is, hogy a hatályos Kbt. a becsült értékre, annak meghatározására nagyobb figyelmet fordít, melynek alapján az a korábbiaknál sokkal inkább alkalmas lehet arra, hogy az ajánlatkérő az indokolás kérés szükségességének vizsgálatkor viszonyítási alapként tekintsen rá.

²² D.496/15/2012.

Az indokolás elfogadhatóságának kérdését elsődlegesen a konkrét beszerzés egyedi tárgyának specifikumai, az adott beszerzési piacon érvényesülő árviszonyokra, a teljesítés releváns feltételeire tekintettel kell vizsgálni, nem pedig a becsült értéktől vagy fedezettel való százalékos eltérés alapján. Az ajánlattevő számos olyan objektív okot igazolhat, amelyek alátámasztják a szerződés teljesíthetőségét a megajánlott ellenszolgáltatásért.

Az indokoláskérés EKR-ben eljárási cselekményként történő gyakorlására külön funkció áll rendelkezésre („*Aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalás esetében indokolás kérése*”). Ezen eljárási cselekmény kapcsán elmondható, hogy hasonlóan a hiánypótlási felhíváshoz, felvilágosítás kéréshez szintén a megfelelő határidő tűzésével, szöveges beviteli mező használatával, valamint dokumentumcsatolási lehetőséggel gyakorolható. Az EKR általi automatikus üzenetküldési funkcióval, valamint a benyújtott dokumentum helyének megfelelő időközönkénti figyelemmel kísérésével kapcsolatosan korábban rögzítetteket itt is fontosnak tartjuk hangsúlyozni.

VI.3.2. Az indokoláskérés tartalma

Az érintett ajánlati elemnek a szerződés tárgyával való összevetése során az ajánlatkérő elsősorban a közbeszerzési eljárás előkészítése során végzendő, egyben a becsült érték meghatározásának alapját is képező helyzet- és piacfelmérési, illetve előzetes piaci konzultációból származó adatokra, továbbá az egyes szakágak tekintetében irányadó számítási segédletekre és kamarai díjszabásokra támaszkodhat. Ezen utóbbiak közül érdemes kiemelni az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 25. §-ában foglaltakat, mely konkrét rendelkezéseket tartalmaz az építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások kapcsán az alkalmazott rezsióradíj tekintetében az indokoláskérés során.

Az ajánlatkérőnek a Kbt. 72. §-a alapján egymást követően több vizsgálati és döntési pontot is érintenie kell. Elsőként azt köteles megvizsgálni, hogy felmerül-e a Kbt. 72. § (1) és vagy (7) bekezdése alkalmazására okot adó körülmény, azaz az önállóan értékelésre kerülő adatok körében aránytalanul alacsony ár vagy költségelem, illetve teljesíthetetlennek ítélt egyéb ajánlati elem. Amennyiben ilyen elem egy vagy több ajánlatban beazonosítható, ajánlatkérőnek döntenie kell arról, hogy mely ajánlati elemek vonatkozásában milyen azok tartalmát megalapozó adatokat, és milyen szempontú alátámasztó indokolást kér az érintett ajánlattevőktől.

Az ajánlatkérőnek tehát a megkötendő szerződés tárgyát, tartalmát kell összevetnie az ajánlatban szereplő, értékelésre kerülő ajánlati ár vagy költségelemmel, egyéb ajánlati elemmel. Ezen összevetés nyomán elvégzett mérlegelés keretében kell döntenie az ajánlatkérőnek a tekintetben, hogy köteles-e alkalmazni, és ha igen, mely ajánlati elemek tekintetében a Kbt. 72. §-át, ennek körében arról is határoznia kell, hogy milyen, az ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatokat, milyen tartalmú, és szempontú indokolást kér az érintett ajánlattevőtől.

A Döntőbizottság a [D.323/12/2017.](#) számú határozatában kimondta, hogy az ajánlatkérő a szerződés teljesíthetőségének kérdésében a Kbt. 72. §-a szerinti feltételrendszer alapján köteles eljárni és az ott foglaltaknak megfelelően köteles az indokolás tartalma alapján vizsgálni a szerződésnek a megajánlott áron való teljesíthetőségét, a vállalás gazdasági ésszerűséggel való összeegyeztethetőségét, megalapozottságát. E vizsgálat alapján kerülhet ugyanis az ajánlatkérő abba a helyzetbe, hogy döntést hozzon az érintett ajánlat érvényességéről vagy érvénytelenségéről.

A Kbt. 72. § (2) bekezdésében rögzített felsorolásban foglalt indokok ajánlatkérő általi elfogadását az ajánlati ár megalapozottsága körében maga a törvény nevesíti. Az ajánlatkérőnek is akként kell biztosítania az ajánlattevő jogát az általa tett vállalás megalapozottságának tényleges alátámasztására, hogy az ajánlattevő korlátozás nélkül előadhassa vállalása

valamennyi releváns indokát, ennek körében pedig különösen a felsorolásban foglalt körülményekre hivatkozhatson.

A gyakorlati tapasztalatok alapján az ajánlatkérők indokolás kérésükben leggyakrabban az alábbiak bemutatását várják el:

- a szerződés teljesítéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek bemutatása;
- a beszerzési és/vagy előállítási költségek bemutatása;
- szállítási, adott esetben raktározási költségek bemutatása;
- a teljesítéshez szükséges munkaerő ráfordítás mértékének, munkaerőköltség (munkabérek, közterhek stb.) összegének, egyéb, közvetett vagy általános jellegű (adminisztratív) költségeknek a bemutatása;
- a teljesítés gazdaságosságának bemutatása;
- a minimális haszon mértékének bemutatása;
- adott esetben az ajánlati árat befolyásoló egyéb, az ajánlattevő számára kivételesen előnyös körülmények ismertetése.

Az ajánlati ár megalapozottságát alátámasztó információk megadása alapvetően ajánlattevői feladat: az ajánlattevő célja a közbeszerzési eljárás megnyerése, ezért ilyen esetben elsősorban neki érdeke, hogy az ajánlatkérő részére olyan indokolást adjon a valós helyzetről, amely alapján az ajánlatkérő megnyugtató módon tud dönteni az indokolás elfogadásáról.

Az ajánlattevőnek olyan objektív alapú indokolást kell adnia, amely független, tárgyilagos választ tartalmaz, egyértelműen alátámasztja a tényleges helyzetet és nem hagy kétséget az ajánlatkérőben a felől, hogy a szerződés ténylegesen teljesíthető lesz.

Fontos azonban kiemelni – melyet a Döntőbizottság a [D.290/11/2017.](#) számú határozatában is megerősített –, hogy az ajánlatkérő feladata és felelőssége, hogy indokoláskérését és az alátámasztandó adatok körét úgy határozza meg, hogy annak alapján az ajánlati elem elfogadhatóságáról megalapozott döntést hozhasson. Az ajánlatkérőnek minden ésszerű lehetőséget meg kell adni az ajánlattevők számára, hogy vállalkásuk észszerűségét, komolyságát alátámaszthassák.

Ezen eljárása körében ajánlatkérő köteles írásban indokolást és az ajánlati ár és költségelemek, valamint az egyéb ajánlati elemek tekintetében az értékelés szempontjából lényeges ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatokat kérni az érintett ajánlattevőtől, kifejezetten a szakmai szabályoknak megfelelően.

A túl általános tartalmú indokoláskérés nem alkalmas arra, hogy ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a szerződés az adott áron vagy költséggel teljesíthető-e.

Az ajánlatkérő felelőssége az indokolás, illetve kiegészítő indokolás kérés tartalmi összeállításában igen nagy. Ha nem megfelelő tartalmú vagy nem kellően részletes maga az ajánlatkérői kérés, úgy nem is várható el, hogy az ajánlattevő arra megfelelő tartalmú indokolást nyújtson be. Az indokolásra, illetve kiegészítő indokolásra felhívott ajánlattevőnek ugyanis akként kell benyújtania indokolását, adott esetben kiegészítő indokolását, hogy az megfeleljen az ajánlatkérő által az indokolás-, illetve kiegészítő indokoláskérésben foglalt követelményeknek. Az ajánlattevők csak akkor vannak abban a helyzetben, hogy megfelelő magyarázatot adjanak az áraikra vonatkozóan, ha ajánlatkérő pontosan megfogalmazza, hogy az ajánlati árat milyen okból tartja aggályosnak, annak mely elemeit kifogásolja, valamint megadja, hogy az ajánlattevők az indokolás során milyen vizsgálati szempontokat vegyenek figyelembe.²³

VI.3.3. Kiegészítő indokolás kérés tartalma

Az ajánlatkérő kötelessége az ajánlati ár megalapozottságáról való meggyőződés, és ha ehhez az indokolás nem elégséges, annak elfogadhatósága kétséges, kiegészítő indokolást kérhet, mely szükség esetén több ízben is alkalmazható, illetve alkalmazandó mindaddig, míg az ajánlatkérő

²³ D.439/19/2014.

megalapozott döntést nem tud hozni. Figyelemmel arra, hogy a Kbt. nem korlátozza az esetleges kiegészítő indokoláskérések számát, az ajánlatkérő akár több alkalommal is élhet ezzel a lehetőséggel, ha annak indokát látja. A további tájékoztatáskérésre csak az ajánlattevő által megadott indokolás tekintetében kerülhet sor.

A Kbt. 72. § (3) bekezdése lehetőséget biztosít az ajánlatkérő számára, hogy az ajánlattevői indokolással kapcsolatban további tájékoztatást kérjen, egyúttal kötelezettségként rögzíti az árajánlat megalapozottságáról való meggyőződést. A Kbt. e rendelkezése nem határozta meg a tájékoztatás kérésének pontos tartalmát, számát, azonban rögzítette, hogy a tájékoztatás a vitatott ajánlati elemekre vonatkozóan kérhető, mégpedig annak érdekében, hogy meggyőződhessen az ajánlati elem megalapozottságáról.

Szintén érdemes kiemelni a Kbt. 72. § (5) bekezdésében foglalt azon ajánlatkérői lehetőséget is, mely alapján az ajánlatkérő összehasonlítás céljából a többi ajánlattevőtől is kérhet be meghatározott ajánlati elemeket megalapozó adatokat.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a kiegészítő indokolás vonatkozásában is irányadók azok a szempontok, mely szerint az ajánlatkérőnek egyértelműen és pontosan kell kérdeznie, részletesen megjelölve a benyújtandó adatok, dokumentumok körét. A Döntőbizottság a [D.248/13/2017.](#) számú határozatában megállapította, hogy helytelen volt az az ajánlatkérői magatartás, amikor a kiegészítő indokoláskérésében megismételte a korábbi indokoláskérésben foglaltakat, másrészt a Kbt.-re és a Döntőbizottság joggyakorlatára hivatkozással általános követelményeket fogalmazott meg az indokolás benyújtásával kapcsolatban.

Az ajánlatkérők könnyen eshetnek abba a hibába, hogy az ajánlattevői kijelentéseket nem vizsgálják kellő részletettséggel. Így történt ez a [D.478/18/2017.](#) számú határozatban foglalt tényállás szerint is, mely alapján ajánlatkérő nem vizsgálta meg a kérelmezőnek az állami munkabér- és járuléktámogatásra vonatkozó kijelentését. A Döntőbizottság határozatában rögzítette, hogy csak abban az esetben nyilváníthatja ajánlattevő ajánlatát érvénytelennek, ha ezzel kapcsolatban előzetesen írásban tájékoztatást kért az ajánlattevőtől, és ha az ajánlattevő nem tudta igazolni, hogy a kérdéses állami támogatást jogszerűen szerezte. Figyelemmel arra, hogy az ajánlatkérő nem kért további indokolást az állami támogatás megszerzését illetően, az ajánlatkérőnek ismételtlen meg kell vizsgálnia a kérelmező ajánlati árát abból a szempontból, hogy az állami támogatásra tekintettel az kirívóan alacsonynak minősül-e, és tudja-e azt igazolni a kérelmező, hogy az állami támogatást jogszerűen szerezte. A kérelmező indokolásában rögzített további hivatkozásai körében pedig további kiegészítő tájékoztatást kell kérnie, mivel a kérelmezőnek az indokolásában foglalt, szerződés teljesíthetőségének megállapítása érdekében előadott indokai és adatai nem elegendők ahhoz, hogy az ajánlatkérő jellegüknél és a releváns árképzési, közgazdasági összefüggéseiknél fogva, azokkal együtt életszerűnek tekintse. Az ajánlatkérő e vizsgálat elvégzését követően lesz abban a helyzetben, hogy a közbeszerzési eljárása lezáró döntését megalapozottan hozza meg.

Az indokoláskérésről, kiegészítő indokoláskérésről ajánlatkérő köteles valamennyi ajánlattevőt egyidejűleg, írásban értesíteni.

A Kbt. nem rendelkezik arról, hogy ajánlatkérőnek milyen határidőt kell szabnia az ajánlattevők számára az indokolás és az azt alátámasztó iratok, adatok vagy akár az azokkal kapcsolatos további tájékoztatások, nyilatkozatok benyújtására. Ajánlatkérő ennek meghatározásakor köteles figyelemmel lenni az indokolás elkészítésének, továbbá az elvárt adatok, dokumentumok beszerzésének idejére. Az indokolás kéressel érintett ajánlattevőknek e határidőn belül van lehetőségük indokolásaik és az alátámasztásukra szolgáló iratok, dokumentumok előterjesztésére. Az ajánlattevők szükség esetén – erre irányuló kifejezett kérelem alapján – kérhetik az ajánlatkérő által megadott határidő meghosszabbítását, melyről ajánlatkérő mérlegelési jogkörében dönt.

VI.3.4. Indokolás, kiegészítő indokolás nem teljesítésének jogkövetkezménye

Amennyiben ajánlatkérő indokoláskérése egyértelmű a tekintetben, hogy mely ajánlati elemek vonatkozásában és milyen információk megadását várja el, és az ajánlattevő nem adja meg a kért információkat, ajánlatkérőnek nem kell további tájékoztatáskérés keretében bekérni az ár megalapozottságának megítéléséhez szükséges adatokat, ebben az esetben – mivel az ajánlati ár megalapozottságát az ajánlattevő nem támasztotta alá, azaz az aránytalanul alacsonynak ítélt ellenszolgáltatásról ennek ellenkezőjét nem lehet megállapítani – az ajánlatkérő köteles az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítani a Kbt. 73. § (2) bekezdésében foglaltak alapján.

VI.3.5. Indokolás el nem fogadhatóságának jogkövetkezménye

Az ajánlatkérőnek a részére benyújtott indokolásban és tájékoztatásban foglaltak alapján kell megítélnie az ajánlat érvényességét. Amennyiben az indokolás nem fogadható el, nem egyeztethető össze a gazdasági ésszerűséggel az ajánlatkérő köteles az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítani a Kbt. 73. § (2) bekezdésében foglaltak alapján.

VI.4. Számítási hiba és annak javítása

A Kbt. 71. § (11) bekezdésében foglaltak értelmében *„ha az ajánlatkérő az ajánlatban az értékelésre kiható számítási hibát észlel – a hiba és a javítandó érték, valamint a javítás eredményeként meghatározott érték megjelölésével -, felhívja az ajánlattevőt annak javítására. A számítási hiba javításának az eredményét az ajánlatkérő akként állapítja meg, hogy a közbeszerzés tárgya elemeinek tételesen meghatározott értékeit (az alapadatokat) alapul véve kiszámítja az összesített ellenértéket vagy más – az ajánlatban megtalálható számításon alapuló – adatot. Ha a számítási hiba javítását nem, vagy nem az előírt határidőben, vagy hibásan teljesítették, az ajánlat érvénytelen.”*

A fentiek szerinti hatályos rendelkezés a korábbi szabályozási kerettől – mely akképp rendelkezett, hogy a számítási hiba javítása ajánlatkérői feladat és kötelezettség, melyben az ajánlattevőnek nincs szerepe, gyakorlatilag passzív szemlélője az ajánlati ára, vagy egyéb számításon alapuló, számszerűsített megajánlása megváltoztatásának – jelentősen eltér, melyet alapvetően az EKR bevezetése és működése tett szükségessé.

Azzal kapcsolatosan, hogy egy adott megajánlás korrigálása számítási hibának minősíthető-e és ez alapján szüksége-e annak javítása, a Kbt. kógens rendelkezései, valamint a döntőbizottsági joggyakorlat alapján két fontos tényező fennállása szükséges:

- az ajánlatban szereplő számszaki hibának egyértelmű, objektív és az ajánlattevő által – hibásan – elvégzett matematikai műveleteken kell alapulnia
- a számítási hibának az értékelés eredményére kihatással kell lennie

Ajánlatkérőnek a számítási hibával kapcsolatosan meghatározott helyes értéket továbbra is meg kell határoznia, azonban ennek javítását a korábbi szabályozással ellentétben már maga az ajánlattevő végzi el a saját ajánlata vonatkozásában az EKR-en keresztül. Ennek megfelelően az ajánlatkérő felelőssége, hogy a számítási hibával kapcsolatos értéket helyesen állapítsa meg, ezt egyértelműen közölje az érintett ajánlattevővel, valamint ehhez a már a korábbi bírálati cselekményeknél taglalt *„megfelelő”* határidőt, *„kellő időt”* határozza meg, ajánlattevő felelőssége pedig az, hogy a számítási hibát határidőben és a megfelelő tartalommal javítsa, ellenkező esetben ezt az ajánlata érvényessége bánja.

Ajánlatkérő ezen bírálati cselekménnyel kapcsolatosan az EKR-ben külön eljárási cselekményt kell, hogy létrehozson: *„Számítási hiba javítására történő felhívás”*. Szemben az ajánlattevői oldallal, ahol jelenleg a *„Számítási hiba javítása”* eljárási cselekmény nem gyakorolható párhuzamosan a *„Hiánypótlás összeállítása”* eljárási cselekménnyel, az ajánlatkérőnek lehetősége van valamennyi bírálati cselekménnyel egyetemben ezt is a többivel párhuzamosan létrehozni.

Tekintettel arra, hogy az általános joggyakorlat szerint a számítási hiba javítása bírálati cselekménynek minősül, ugyanakkor annak eredménye érdemi befolyással van magára az

értékelésre is, ennek megfelelően a kialakuló sorrendre, így a jogalkalmazás a tekintetben nem egységes, hogy a fentebb részletesen bemutatott Kbt. 81. § (5) bekezdése szerinti fordított bírálat alkalmazásakor – ahol az értékelés valamennyi bírálati cselekményt megelőzi – van-e lehetőség/szükséges-e az ajánlatok értékelését megelőzően valamennyi ajánlat vonatkozásában elvégezni a számítási hiba vizsgálatát és adott esetben annak Kbt. 71. § (11) bekezdése szerinti javítását. E sorok írójának tapasztalata és véleménye szerint akkor járunk el helyesen, ha a fordított bírálat alkalmazása esetén a számítási hiba javításával kapcsolatos vizsgálatot és annak szükség szerinti javítását teljeskörűen, valamennyi ajánlat vonatkozásában elvégezzük, még az ajánlatok értékelését megelőzően.

VI.5. Igazolások benyújtására vonatkozó felhívás és annak összeállítása

VI.5.1. Igazolások bekérésének célja, rendeltetése

Ajánlatkérő kizárólag az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető érvényes, kizáró okok hatálya alatt nem álló ajánlattevőt jogosult az eljárást lezáró döntésében nyertes ajánlattevőként megjelölni. A részletes igazolások bekérésének célja és rendeltetése, hogy az ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a fentiek szerinti legkedvezőbbnek tekinthető érvényes ajánlattevő nem áll az ajánlatkérő által előírt kizáró okok hatálya alatt, továbbá megfelel az eljárást megindító felhívásban előírt alkalmassági követelményeknek, ily módon az ajánlattevő az ajánlatkérő eljárást lezáró döntésében nyertes ajánlattevőként megjelölhető, vele a szerződés megköthető, a teljesítés megkezdhető.

VI.5.2. Igazolások benyújtására vonatkozó felhívás tartalma

Ajánlatkérő a Kbt. 69. § (2) bekezdése szerinti vizsgálatát követően, még az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően köteles az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető érvényes ajánlattevőt megfelelő határidő tűzésével felhívni a kizáró okok és az alkalmassági követelmények tekintetében a közbeszerzési dokumentumokban előírt igazolások benyújtására. Amennyiben az ajánlatkérő a fordított bírálatot alkalmazta, úgy értelemszerűen ez a bírálattal érintett ajánlattevőt jelenti.

Fontos kiemelni, hogy alapvetően, azaz a nem fordított bírálat alkalmazása esetén az ajánlatkérőnek nem szükséges valamennyi érvényes ajánlattevőtől bekérnie a részletes igazolásokat: azokat kizárólag az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőtől, továbbá – az ajánlatkérő erre irányuló döntése alapján, a Kbt. 69. § (6) bekezdésében foglaltak alapján – a második legkedvezőbb ajánlattevőtől kell beszereznie.

Az ajánlatkérőnek a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívásában javasolt, hogy részletesen, az adott eljárásrend és eljárásfajta szerint térjen ki a benyújtandó dokumentumok körére.

Amennyiben a gazdasági szereplők már az ajánlatban, részvételi jelentkezésben – az ajánlatkérő erre vonatkozó kifejezett felhívása nélkül – benyújtották az igazolásokat, azokat az ajánlatkérő figyelmen kívül hagyhatja és elegendő azokat csak az eljárást lezáró döntést megelőzően, kizárólag azon ajánlattevők tekintetében bevonnia a bírálatba, amely ajánlattevőket ajánlatkérő az igazolások benyújtására kívánt felhívni. Ekkor az ajánlatkérőnek nem kell a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérést megküldenie az érintett(ek)nek, hanem megkezdheti a benyújtott nyilatkozatok, igazolások bírálatát. Amennyiben ezen igazolások tartalmát illetően hiánypótlási felhívás vagy felvilágosítás kérés kiküldését látja szükségesnek, úgy erről rendelkezni köteles. A hatályos szabályozás fontos elemei a Kbt. 69. § (5) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltak, melynek értelmében amennyiben a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti *(részletes igazolások benyújtására felkért, illetve az igazolásokat az ajánlatban korábban már benyújtó, ám azok meg nem felelősége miatt hiánypótlási felhívással és/vagy felvilágosítás kéréssel érintett)* ajánlattevő az igazolásokat a részletes igazolások benyújtására való felkérést követően kizárólag határidőn túl, vagy egyáltalán nem nyújtja be, illetve ha az igazolásokat az ajánlatában korábban ugyan már benyújtotta, ám hiányosan vagy nem

egyértelmű tartalommal, és az ennek okán kibocsátott hiánypótlási felhívást és/vagy felvilágosítás kérést követően sem megfelelően nyújtja be, úgy nincs helye további hiánypótlásnak.

Az igazolásokkal kapcsolatosan az ajánlatkérőnek a Kbt. 69. § (13) bekezdése alapján lehetősége van az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben benyújtott igazolás, nyilatkozat tartalmának ellenőrzése érdekében más állami vagy önkormányzati szervtől, hatóságtól vagy gazdasági szereplőtől információt kérni. A megkeresett szervezet három munkanapon belül köteles az információt megadni.

Az EKR-ben szintén megtalálható ezen bírálati cselekmény alkalmazására a megfelelő eljárási cselekmény („*Igazolások benyújtására való felkérés*”), mely a már korábban vázolt bírálati cselekményekhez hasonló struktúrában működik annyi eltéréssel, hogy ebben az esetben az ajánlatkérőnek az eljárási cselekményen belül a „*Kommunikáció*” fülön kell meghatároznia a határidőt, valamint konkrétan ki kell választania azon ajánlattevőket, melyek a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívással érintve vannak. Az erről szóló értesítést az EKR jelenlegi verziója valamennyi ajánlattevő részére megküldi, azonban a felhívás tartalmát csak az érintett ajánlattevők látják. Az ezen eljárási cselekmény nyomán benyújtott dokumentumokat a korábbi EKR-ben rögzített bírálati cselekményhez hasonló módon kell figyelni/kezelni.

VI.6. Ajánlatok/részvételi jelentkezések érvénytelensége

A Kbt. szabályozási rendszerében a jogalkotó az alapvető fontosságú rendelkezések körében határozta meg, hogy az ajánlatkérőnek a felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban kell meghatároznia az ajánlattétel/részvétel feltételeit. Az ajánlattevőknek az érvényes ajánlattételük érdekében úgy kell benyújtaniuk ajánlataikat, hogy valamennyi ajánlatkérői előírást teljesítsenek. Az ajánlatkérőt az ajánlatok bírálata során az a kötelezettség terheli, hogy az ajánlatokat megvizsgálja érvényességük szempontjából. Az ajánlatkérő a Kbt. 69. § (1) bekezdése értelmében – adott esetben a Kbt. 53. § (4)-(6) bekezdéseiben, valamint 70. § (1) bekezdésében foglaltak esetek kivételével – köteles elvégezni a közbeszerzési eljárásban benyújtott részvételi jelentkezések, ajánlatok érvényességi vizsgálatát, melynek keretében meg kell vizsgálnia, hogy az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések megfelelnek-e a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

A részvételi jelentkezések, illetve az ajánlatok érvénytelensége kizárólag abban az esetben kerülhet jogszerűen megállapításra, ha az ajánlatkérő a bírálat és értékelés során maradéktalanul eleget tett a Kbt.-ben meghatározott kötelezettségeinek és – amennyiben arra a törvényben foglaltaknak megfelelően lehetősége van – biztosította a hiánypótlás(oka)t, minden ellentmondást és felmerülő aggályt tisztázott, és mindezeket követően egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható, hogy a benyújtott jelentkezés vagy ajánlat nem felel meg az ajánlatkérői előírásoknak és jogszabályi feltételeknek.

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat csak akkor nyilvánítható érvénytelenné, ha valamely olyan feltételnek, előírásnak nem felel meg, amelyet az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban előre, egyértelműen meghatározott: „*Amennyiben valamely feltétel nem kellően pontos vagy ellentmondásos, az nem eshet az ajánlattevő terhére, ahhoz jogszerűen az érvénytelenség jogkövetkezménye nem fűződhet.*”²⁴

Amennyiben az ajánlatkérő a vizsgálat eredményeképpen megállapítja valamely ajánlattevő vagy részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenségét, úgy – a Kbt. 79. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – az érvénytelenné nyilvánításról, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül valamennyi ajánlattevőt, illetve részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni köteles.

²⁴ D.395/14/2013.

Rögzíteni szükséges, hogy a Kbt. 73. §-ában meghatározott érvénytelenségi okok köre taxatív, az ajánlatkérőnek nincsen jogszerű lehetősége arra, hogy valamely olyan ok miatt állapítsa meg a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő érvénytelenségét, mely a Kbt. 73. §-ában nem szerepel. Az ajánlatkérő a Kbt. szerinti érvénytelenségi okok törvényi tényállását nem jogosult bővíteni. Amennyiben a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat több okból is érvénytelen, úgy ajánlatkérő valamennyi érvénytelenségi okot köteles megjelölni.

Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet az érvénytelenség indokolásának megfelelő részletezettségének jelentőségére is. A részvételre jelentkezők, illetve az ajánlattevők ugyanis csak akkor tudják a döntés jogszerűségét és annak részükről történő elfogadhatóságát vizsgálni és a jogorvoslati jogukat megfelelően gyakorolni, ha az ajánlatkérő egyértelműen a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő tudomására hozza, hogy az általa benyújtott jelentkezésben, illetve ajánlatban, a hiánypótlásokban és benyújtott indokolásokban, tájékoztatásokban szereplő mely adatokat vette figyelembe vagy kért, de esetlegesen nem közölt mely adatok hiányára alapította a jelentkezés vagy ajánlat érvénytelenségét.

A részvételi jelentkezés, vagy az ajánlat érvénytelenségével kapcsolatos információk rögzítésére, valamint magára az érvénytelenségről szóló tájékoztatás megküldésére az EKR-ben külön erre létrehozott funkció útján van lehetőség (*„Részvételi jelentkezés/ajánlat érvénytelenítése”*). Ezen eljárási cselekmény keretei között a rendelkezésre álló, a továbbiakban részletesen kifejtendő érvénytelenségi okok valamelyikének kiválasztása szükséges, valamint ezzel összhangban a szöveges beviteli mezőben szükséges pontosan rögzíteni az érvénytelenség részletes indokait. Az EKR jelen dokumentum írásakor hatályos verziójában ez a beviteli mező hasonlóan az EKR egyéb tartalmi elemeihez karakterkorlátozást alkalmaz, így amennyiben az ajánlatkérő a fentiekben részletezett teljeskörű indokolási kötelezettségének maradéktalanul eleget kíván tenni, abban az esetben jelentős eséllyel ütközik bele a terjedelmi korlátozásba, azonban a már korábban többször is példaként hozott általános kommunikációs eljárás cselekmény (*„Egyéb kommunikáció (AK)”*) a hozzá kapcsolódó dokumentumfeltöltési lehetőséggel alkalmas lehet az érvénytelenség megfelelő tartalommal történő közlésére, azonban ez nem pótolja egy az egyben az előbb említett eljárási cselekményt, tehát nem eredményezheti azt, hogy valamely részvételre jelentkező/ajánlattevő érvénytelenné nyilvánításakor az ajánlatkérő nem hozza létre magát az érvénytelenítést eredményező eljárási cselekményt. Szükség esetén a két eljárási cselekmény együttesen alkalmas arra, hogy az ajánlatkérő mind az érvénytelenné nyilvánítással, mind pedig annak Kbt. szerinti teljeskörű indokolásával kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének a megfelelő módon és tartalommal eleget tudjon tenni.

Fontos kiemelni, hogy szükség esetén a korábban érvénytelenné nyilvánított részvételi jelentkezés/ajánlat az erre vonatkozó ajánlatkérői döntést követően az EKR-ben is érvényessé tehető (*„Részvételi jelentkezés/ajánlat érvénytelenné nyilvánításának visszavonása”*).

VI.6.1. Az érvénytelenség okai

A Kbt. 73. § (1) bekezdés a) pontja

Amennyiben a részvételi jelentkezést vagy ajánlatot a részvételi, illetve ajánlattételi határidő lejártát követően nyújtja be a jelentkező, illetve ajánlattevő, úgy az ajánlatkérő köteles azt érvénytelenné nyilvánítani. Ennél az érvénytelenségi oknál az ajánlatkérő nem élhet Kbt. 71. §-a szerinti hiánypótlás jogintézményével, a részvételi jelentkezés, illetve az ajánlat e hibája nem kiküszöbölhető, hiszen az idő visszaforgatására nincsen lehetősége az ajánlatkérőnek, a késedelem a jelentkező, ajánlattevő részéről nem kimenthető.

A Kbt. 73. § (1) bekezdés b) pontja

Az ajánlat vagy a részvételi jelentkezés érvénytelen, ha az ajánlattevőt, részvételre jelentkezőt az eljárásból kizárták.

Az ajánlatkérő köteles megállapítani a részvétel jelentkezés, illetve az ajánlat érvénytelenségét, ha a kizárás az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt érinti, vele szemben áll fenn valamely, ajánlatkérő által előírt kizáró ok.

Ezen érvénytelenségi ok alapja a Kbt. 74. § (1) bekezdésében rögzített szabályozás, melynek alapján az ajánlatkérőnek ki kell zárnia az eljárásból azt az ajánlattevőt, részvételre jelentkezőt, aki:

- a kizáró okok [62. §, és ha az ajánlatkérő előírta 63. §] hatálya alá tartozik, vagy
- részéről a kizáró ok az eljárás során következett be.

Amennyiben a fenti feltételek bármelyike fennáll, úgy az ajánlatkérő köteles a kizárási döntés és emiatti érvénytelenség megállapítására. E körben az ajánlatkérőnek nincsen mérlegelési jogköre.

A Kbt. 73. § (1) bekezdés c) pontja

A c) pont szerinti érvénytelenségi ok megállapítására akkor jogosult és egyben köteles az ajánlatkérő, ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező alvállalkozója vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezete (személye) a Kbt. 62. § (1) bekezdés i) pontjával vagy az adott eljárásban felmerült magatartása alapján Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja szerinti kizáró ok miatt kizárásra került.

A Kbt. 73. § (1) bekezdés d) pontja

Az ajánlatkérő köteles az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítani, ha a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő alkalmatlansága megállapítható, azaz a jelentkező, illetve ajánlattevő valamely, ajánlatkérő által előírt alkalmassági minimumkövetelménynek nem felel meg.

A d) pont szerinti érvénytelenséget köteles az ajánlatkérő abban az esetben is megállapítani, ha a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő „*nem igazolta megfelelően*” az alkalmassági követelményeknek való megfelelést.

Kérdésként merülhet fel, hogy mit takar pontosan a „*nem igazolta megfelelően*” kifejezés: magába foglalja-e annak az esetét, ha a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő a konkrét hiánypótlási felhívás ellenére sem nyújtotta be az előírt feltételeknek megfelelően az alkalmasságát, azaz adott esetben nem csatolta a szakemberek szakmai önéletrajzát vagy a megfelelő referenciamunkát, illetve annak igazolását. Az egyik jogalkalmazói álláspont szerint ebben az esetben az ajánlatkérőnek a d) pont szerinti érvénytelenséget kell megállapítania, mondván, kifejezetten ennek érdekében került ezen érvénytelenségi ok kibővítésre, illetve e rendelkezés ebbe a pontba beemelésre.

A másik álláspont szerint, amennyiben a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő a hiánypótlási felhívásban foglaltaknak nem tesz eleget, azt nem teljesíti, úgy ajánlatkérő – meglátásunk szerint helytelenül – a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi okot jogosult és egyben köteles megállapítani, mely szerint a jelentkezés vagy ajánlat nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Szükséges megvizsgálni a d) pont szerinti érvénytelenség második félmondatát is, mely szerint „*nem igazolta megfelelően a követelményeknek való megfelelést*”. Megítélésünk szerint a hatályos Kbt. 69. § (5) bekezdés a) pontja szerinti eset is megfeleltethető ennek, azaz amennyiben ajánlattevő a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívásra egyáltalán nem, vagy kizárólag határidőn túl nyújtott be igazolást, úgy a d) pont szerinti érvénytelenség megállapítható.

A fentiekén túl azonban azt is szükséges megvizsgálni, hogy a hivatkozott rendelkezés alapján d) pont szerinti érvénytelenség kizárólag csak az igazolási szakaszhoz kapcsolódóan állapítható-e meg. A bírálóat első szakaszában vizsgálandó dokumentumok vonatkozásában a Kbt. 67. § (1)-(2) bekezdése értelmében a nyilatkozási elv érvényesül: a részvételre jelentkezők, illetve az ajánlattevők a kizáró okok fenn nem állása, az alkalmassági követelményeknek való megfelelés tekintetében az egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt

nyilatkozatokat kötelesek benyújtani. Az ajánlatkérő – a Kbt. 69. § (1)-(3) bekezdése szerint – az ebben foglaltak alapján vizsgálja a részvételre jelentkezők, illetve az ajánlattevők alkalmasságát, kizáró okok hatálya alatt nem állását.

Amennyiben az egységes európai közbeszerzési dokumentumban foglalt tartalom hiányos vagy abban nem egyértelmű kijelentés található, úgy ajánlatkérő köteles alkalmazni a Kbt. 71. §-a szerinti hiánypótlás vagy felvilágosítás kérés jogintézményét. Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a hiánypótlásnak vagy felvilágosítás kérésnek nem vagy nem megfelelően tesz eleget, úgy ajánlatkérő az eljárás ezen szakaszában is a Kbt. 73. § (1) bekezdés d) pontja szerinti érvénytelenségi okot köteles megállapítani és nem a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti, figyelemmel arra, hogy az alkalmassági követelménynek való megfelelésről nem tud egyértelműen és kétséget kizáróan meggyőződni.

A Döntőbizottság maga is ezt a jogalkalmazói gyakorlatot erősíti és ítéli megfelelőnek, figyelemmel arra, hogy a [D.1043/18/2016.](#) számú határozatában kimondta az alábbiakat:

„A Döntőbizottság rögzíti, hogy az ajánlatkérő az EEKD hiányosságára tekintettel megfogalmazott hiánypótlási felhívásában kérte az alkalmassággal összefüggő, közbeszerzési dokumentumok előírásainak megfelelő nyilatkozat benyújtását, amelyet a kérelmezők nem teljesítettek. A Döntőbizottság álláspontja szerint ezért ajánlatuk érvénytelenné nyilvánítására a Kbt. 73. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakra tekintettel jogszerűen került sor.”

A Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja

Ajánlatkérő ezen pont szerinti érvénytelenség megállapítására abban az esetben jogosult, ha a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat egyéb módon nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek, ide nem értve a részvételi jelentkezés és az ajánlat ajánlatkérő által előírt formai követelményeit.

Ide tartozik minden olyan eset – a c) és d) pontban kifejtettek kivételével – amikor a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a hiánypótlást egyáltalán nem vagy nem megfelelő tartalommal teljesítette vagy az olyan tartalmú felvilágosítást nem adta meg vagy az nem volt alkalmas az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben található, nem egyértelmű kijelentés, nyilatkozat tartalmának tisztázására, melyek híján az ajánlat érvényessége nem állapítható meg. Ajánlatkérő ebben az esetben ugyanis – figyelemmel a Kbt. 71. § (6) bekezdésében rögzített kétszeres hiánypótlás tilalmára – nem jogosult ugyanarra a hiányra vonatkozóan ismételt hiánypótlási felhívást küldeni vagy felvilágosítást kérni, az ajánlatkérő csak az eredetileg benyújtott ajánlatot, részvételi jelentkezést veheti figyelembe az elbírálás során, mely ily módon nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Az érvénytelenségi okok szigorúan értelmezendő zárt taxációnak minősülnek, azaz – ahogyan azt korábban is már említettük – az ajánlatkérő nem jogosult azok körét bővíteni. Az e) pont szerinti érvénytelenségi ok azonban ad némi mozgásteret, ugyanis az ajánlatkérő jogosult meghatározni az érdemi ajánlattétel feltételeit. Amennyiben ezeknek a feltételeknek a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő hiánypótlást, illetve felvilágosítást követően sem felel meg, úgy az ajánlatkérő köteles megállapítani az e) pont szerinti érvénytelenséget. Az „*egyéb*” fogalom nem jelenti azt azonban, hogy bármely, az ajánlatkérő által nem megfelelőnek értékelt tény, adat, körülmény érvénytelenséget okozhat. Az érvénytelenség kimondása ebben az esetben is csak a törvényi feltételrendszer teljesülése esetén állhat fenn és nem jelenti azt, hogy bármely visszasság, ajánlatkérő által nem megfelelőnek értékelt helyzet érvénytelenséget okozhat.

Az e) pont szerinti érvénytelenség megállapítására abban az esetben is jogosult az ajánlatkérő, ha a részvételre jelentkező vagy az ajánlattevő jelentkezése, illetve ajánlata nem felel meg a jogszabályokban meghatározott feltételeknek. Ennek keretében azonban az ajánlatkérő csak és kizárólag azon jogszabályi előírásoknak való megfelelés vizsgálatára jogosult, amelyet vagy

amelyeket az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásában, vagy a közbeszerzési dokumentumokban szerepeltetett. Az ajánlat/részvételi jelentkezés jogszabályoknak való megfelelőségével kapcsolatban a Fővárosi Ítéletábrla [3.Kf.27.005/2009/7.](#) számú ítéletében kifejtette, hogy „*a jogszabályoknak való megfelelés nem értelmezhető akként, hogy valamennyi releváns jogszabályi rendelkezés betartásának ellenőrzésére felhatalmazást kap az ajánlatkérő. Ez az alapelvek sérelmét jelentő értelmezés lenne, hiszen az ajánlattevőknek teljes biztonsággal tudniuk kell, milyen követelményeket kell teljesíteniük az érvényes ajánlattételhez.*”

Fontos leszögezni, hogy bár a Kbt. nem rögzít arra vonatkozó konkrét iránymutatást, hogy mely jogszabályi rendelkezéseknek való meg nem felelés szankcionálandó érvénytelenséggel, a Kbt. rendelkezésein kívül a joggyakorlatra figyelemmel kizárólag azon jogszabályok tekintendők ide tartozónak, amelyeket az ajánlatkérő a felhívásban vagy a közbeszerzési dokumentumokban szerepeltetett, mint figyelembe veendő jogszabályokat (*lásd például a Közbeszerzési Döntőbizottság [D.69/10/2015.](#) számú határozatát*), figyelemmel arra, hogy az ajánlattevőknek és a részvételre jelentkezőknek teljes bizonyossággal ismerniük kell az érvényes ajánlattételhez vagy az érvényes részvételi jelentkezéshez szükséges követelményeket.

A Kbt. e pontja kifejezetten rögzíti továbbá, hogy ajánlatkérő nem jogosult a részvételi jelentkezés és az ajánlat érvénytelenségét megállapítani az ajánlatkérő által előírt formai követelmények be nem tartása miatt. Fontosnak tartjuk kiemelni az *ajánlatkérő által előírt formai követelmények* fordulatra felhívni a figyelmet: ennek alapján az ajánlatkérő a Kbt. által meghatározott formai követelményeknek való nem megfelelés miatt engedi az érvénytelenség megállapítását. A Kbt. 68. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a nem elektronikusan benyújtott részvételi jelentkezés és ajánlat esetében, az ajánlatot és a részvételi jelentkezést egy példányban, írásban és zártan kell benyújtani. Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő nem írásban, illetve zárt csomagolásban nyújtja be jelentkezését vagy ajánlatát, az ajánlatkérő – hiánypótlás elrendelése nélkül – köteles megállapítani az e) pont szerinti érvénytelenséget.

Kbt. 73. § (1) bekezdés f) pontja

Az üzleti titokká minősítést a korábbi Kbt. nem szabályozta olyan részletezettséggel, mint ahogyan azt a hatályos közbeszerzési törvény teszi. Ennek megfelelően a korábbi Kbt. nem társított az üzleti titokhoz kapcsolódóan érvénytelenségi okot sem. A Kbt. 44. §-a részletesen szabályozza, hogy mely esetekben és milyen módon jogosult és köteles a gazdasági szereplő az ajánlatban, részvételi jelentkezésben, hiánypótlásban vagy felvilágosításban, valamint a 72. § szerinti indokolásban elhelyezett iratok nyilvánosságra hozatalát megtiltani.

Amennyiben a gazdasági szereplő nem az előírtaknak megfelelően rendelkezik az egyes adatok, információk üzleti titokká nyilvánításáról és a jogszabályi követelményeket nem tartja be, úgy az ajánlatkérő hiánypótlás keretében köteles felhívni az érintett gazdasági szereplőt a megfelelő tartalmú dokumentum és üzleti titokká minősítés indokolásának benyújtására.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező:

- valamely adatot a Kbt. 44. § (2)-(3) bekezdésébe ütköző módon minősít üzleti titoknak és ezt az ajánlatkérő hiánypótlási felhívását követően sem javítja; vagy
- a 44. § (1) bekezdése szerinti indokolás a hiánypótlást követően sem megfelelő, akkor az ajánlatkérő köteles megállapítani a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő f) pont szerinti érvénytelenségét.

Ezen új érvénytelenségi ok tekintetében joggyakorlat még nem áll rendelkezésre, fontos azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a gazdasági szereplőknek kellő körültekintéssel kell eljárniuk az üzleti titok kérdésében.

Kbt. 73. § (2) bekezdése

Amennyiben az ajánlat aránytalanul alacsony ellenszolgáltatást vagy más teljesíthetetlen feltételt tartalmaz, úgy az ajánlatkérő köteles megállapítani az ajánlattevő ajánlatának érvénytelenségét.

E tekintetben fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet a Kbt. 72. §-a vonatkozásában leírtakra, továbbá arra, hogy az ajánlatkérő az indokolás, kiegészítő indokolás tartalmi összeállítása, illetve az aránytalanul alacsony ár vizsgálata során kellő körültekintéssel köteles eljárni. Gyakorta fordul ugyanis elő az az eset, hogy az ajánlatkérő olyan okokra hivatkozással állapítja meg az ajánlat érvénytelenségét, melyet nem vagy nem kellő részletességgel vizsgált.²⁵

Kbt. 73. § (3) bekezdése

A Kbt. 73. § (3) bekezdése alapján a részvételi jelentkezés érvénytelen, ha a részvételre jelentkező ajánlatot tesz.

A Kbt. 66. § (3) bekezdésében a jogalkotó kifejezetten rögzíti, hogy a részvételi jelentkezésben a részvételre jelentkező nem tehet ajánlatot.

A Döntőbizottság a [D.311/16/2017.](#) számú határozatban is kimondta, hogy az ajánlatkérőknek nincs joguk annak mérlegelésére, hogy a részvételi jelentkező által részvételi szakaszban tett ajánlati elem milyen helyzet vagy körülmény megteremtésére alkalmas, amennyiben az ajánlatnak minősül, úgy kizárólag az érvénytelenné nyilvánítás mellett dönthet.

Kbt. 73. § (4) bekezdése

A Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelen az ajánlat különösen, ha nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a 4. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő.

A Közbeszerzési Hatóság – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által minden évben rendelkezésére bocsátott adatszolgáltatás alapján – tájékoztatást tesz közzé honlapján a Magyarországon egyes ágazatokban alkalmazandó kötelező legkisebb munkabérről.

Kbt. 73. § (6) bekezdése

A Kbt. 73. § (6) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles az ajánlat érvénytelenségének Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján történő megállapítására, ha:

- az ajánlattevő az ajánlatát az ajánlati kötöttség fennállása ellenére visszavonta;
- az ajánlattevő az ajánlati biztosítékot határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre;
- az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott egy olyan összeget, amelyet meghaladó árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot a bírálat során érvénytelenné fog nyilvánítani, és az ajánlat ezen összeget meghaladja.

Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a Kbt. 73. § (6) bekezdésében rögzített érvénytelenségi okok fennállta esetén ajánlatkérő a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenséget köteles megállapítani: mindhárom ok az e) pont szerinti érvénytelenség speciális eseteként került meghatározásra a jogalkotó által.

Kbt. 73. § (6) bekezdés a) pontja: az ajánlati kötöttség fennállása ellenére visszavont ajánlat

Az ajánlatkérő köteles az ajánlatokat az ajánlati kötöttség időtartama alatt elbírálni. az ajánlattevők az ajánlati kötöttség beálltát követően – annak lejártáig – nem jogosultak az ajánlatuk visszavonására.

A Kbt. 70. § (2) bekezdése értelmében az ajánlatkérő felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására, ha az ajánlatok elbírálását nem tudja olyan időtartam alatt elvégezni, hogy az ajánlattevőknek az eljárást lezáró döntésről való értesítésére az ajánlati kötöttség fennállása alatt sor kerüljön. Az ajánlati kötöttség kiterjesztése

²⁵ Lásd a D.478/18/2017., a D.248/13/2017. és a D.695/33/2016. számú határozatban foglaltakat.

azonban nem haladhatja meg az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontjától számított hatvan napot.

Ha valamelyik ajánlattevő az ajánlatát nem tartja fenn, az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontját követően az eljárás további részében az értékelés során ajánlatát figyelmen kívül kell hagyni. Az ajánlati kötöttség eredeti időtartamának lejártát követően a jogalkotó az ajánlattevőre bízta annak eldöntését, hogy fenn kívánja-e tartani az ajánlatát a továbbiakban. Az ajánlattevő ezen, ajánlat fenn nem tartására vonatkozó nyilatkozata alapján az ajánlata érvénytelenségét sem jogosult megállapítani az ajánlatkérő.

Az ajánlati kötöttség időtartama alatt visszavont ajánlat jogkövetkezményeit azonban köteles viselni az ajánlattevő: így az ajánlat érvénytelenségének megállapítása mellett az ajánlati biztosíték elvesztését, ha az eljárásban ajánlati biztosíték nyújtásának kötelezettsége is előírásra került az ajánlatkérő részéről. Ebben az esetben ugyanis, az ajánlati biztosítékot az ajánlattevő köteles az ajánlati kötöttség beálltaig a felhívásban meghatározott mértékben az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátani. Ha az ajánlatkérő az ajánlati kötöttség időtartamát meghosszabbítja és az ajánlattevő úgy dönt, hogy ajánlatát az ajánlati kötöttség meghosszabbított idejére is fenntartja, úgy köteles az addig érvényes biztosítékkal megegyező biztosíték fenntartására is.

Ha az ajánlattevő az ajánlatát az ajánlati kötöttség ideje alatt visszavonja, az ajánlati biztosíték teljes összege az ajánlatkérőt illeti meg, annak visszakövetelésére az ajánlattevő nem jogosult.

Kbt. 73. § (6) bekezdés b) pontja: az ajánlati biztosíték határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben történő rendelkezésre bocsátása

Amennyiben az ajánlattevő az az ajánlati biztosítékot határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre, úgy ajánlatkérő köteles az ajánlat érvénytelenségének megállapítására.

E körben fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet, hogy az ajánlati biztosíték befizetésének igazolására szolgáló dokumentum hiánypótlás keretében pótolható hiányosság – azzal, hogy ha a hiánypótlás nem vezet eredményre, az a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségre vezet. Azonban, ha az ajánlattevő a biztosítékot határidőre nem vagy előírt mértéknél alacsonyabb összegben bocsátotta az ajánlatkérő rendelkezésére, úgy ez a hiányosság, hiba hiánypótlás keretében sem válik kiküszöbölhetővé, hiszen visszamenőleges hatállyal az ajánlattevő nem tud gondoskodni az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásáról, illetőleg az összeg ajánlattételi határidő lejártára visszamenőleges hatállyal történő pótlásáról.

A Kbt. 54. § (1) bekezdésében rögzített részvétel folyamatossága, a kötöttség megtartásának tartós jellege, valamint az 54. § (7) bekezdésben szereplő meghosszabbított fenntartási kötelezettségből adódik, hogy a biztosítéknak nem csupán a rendelkezésre bocsátás pillanatában, de folyamatosan az ajánlati kötöttség ideje alatt is fenn kell állnia. Amennyiben a biztosíték megszakad, az ajánlati kötöttség ideje alatt megszűnik, úgy az szintén érvénytelenséget eredményez.

A biztosítéknak az ajánlati kötöttség ideje alatt kell fennállnia, azaz, ha az ajánlattevő az eredeti ajánlati kötöttség idejének lejártát követően az ajánlatát nem kívánja fenntartani, úgy a kötöttség megszűnésével a biztosíték folyamatos rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége is megszűnik, mely érvénytelenséget tehát nem okoz.

Kbt. 73. § (6) bekezdés c) pontja: az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott összeget meghaladó megajánlás miatti érvénytelenség

Új érvénytelenségi okként határozza meg a jogalkotó, ha az ajánlattevő az eljárást indító felhívásban meghatározott összegnél magasabb árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot tesz.

Az ajánlatkérő azonban nem önkényesen jogosult az érvénytelenségi ok alkalmazására. Kizárólag akkor jogosult élni e jogával, ha az eljárást megindító felhívásában előre, mindenki számára megismerhető módon meghatározott egy összeget és ezzel kapcsolatban kifejezetten rögzítette, hogy az ezen összeg feletti megajánlásokat érvénytelenné nyilvánítja. Az

ajánlatkérőnek az összeg meghatározáskor figyelemmel kell lennie a közbeszerzési alapelvekre, az eljárás becsült értékére és fedezetére is.

Kbt. 74. §-a szerinti kizárás

A Kbt. 74. § (1) bekezdése szerinti kizárás mérlegelési jogot nem megengedően az ajánlatkérő kötelezettségévé teszi a kizárási döntés meghozatalát abban az esetben, ha az ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet (személy) a Kbt. 62. §-ának – illetve, ha az ajánlatkérő előírta, a Kbt. 63. §-ának – hatálya alá tartozik vagy ha részükről a hivatkozott kizáró okok valamelyike az eljárás során következett be. A Kbt. 74. § (1) bekezdése szerinti kizárás feltételeiről a Kbt. 73. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknál már részletesen szóltunk.

A Kbt. 74. § (2) bekezdésében rögzített feltételek – ellentétben az (1) bekezdésben foglaltakkal – mérlegelési jogot biztosítanak az ajánlatkérő számára: az ajánlatkérő dönthet arról, hogy kirekeszti az érvényes ajánlattétel lehetőségeiből mindazon országok ajánlattevőit és/vagy áruit, amelyek nem uniós székhelyűek vagy részben vagy egészben nem uniós származású árut ajánlanak meg.

Fentieknek megfelelően az ajánlatkérő jogosult kizárni az eljárásból:

- azt az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, aki számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani;
- azt az ajánlattevőt, aki ajánlatában olyan származású árut ajánl, amely számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani.

VII. Ajánlatkérő döntéseivel kapcsolatos eljárási cselekmények a gyakorlatban

VII.1. Az eljárás eredménytelensége

A Kbt. főszabály szerint a közbeszerzési eljárás lefolytatásának céljaként a szerződés megkötését tekinti. A Kbt. rendkívül szűk körben és szigorú feltételek meghatározásával engedi meg az ajánlatkérőnek azt, hogy a közbeszerzési eljárását eredmény nélkül, szerződés megkötése nélkül fejezze be. A Kbt. tételesen és taxatíve sorolja fel azokat az eseteket, amikor az ajánlatkérő mentesül a közbeszerzési eljárás eredményes lefolytatása alól. Kizárólag e törvényben meghatározott feltételek maradéktalan teljesülése esetén nyilváníthatja az ajánlatkérő jogszerűen eredménytelenné a közbeszerzési eljárását.

A Kbt. 79. § (1) bekezdése alapján – amennyiben a közbeszerzési eljárás eredménytelenül zárul – az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni az eljárás eredménytelenségéről, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül.

Az eredménytelenségi okok tekintetében megkülönböztethetünk automatikus, ajánlatkérői mérlegeléstől független eredménytelenné nyilvánítási eseteket²⁶ és az ajánlatkérő döntését igénylő eredménytelenné nyilvánítási eseteket.²⁷ Ezen előbbi csoportosításon túl szintén fontos kiemelni, hogy eredménytelenségi okok nem kizárólag a Kbt. 75. §-ában találhatóak. Beszélhetünk az adott eljárástípus alkalmazhatóságával kapcsolatosan meghatározott – szintén ajánlatkérői mérlegeléstől független – eredménytelenségi okokról. Erről a Kbt. 114. § (8) bekezdése rendelkezik, melynek értelmében *„ha az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel történő szerződéskötés esetén a szerződés értéke a becsült értéket meghaladná, és az ajánlatkérő az eljárást olyan szabályok szerint indította meg, amelyek nem lettek volna jogszerűen alkalmazhatóak, ha az ajánlatkérő az eljárás becsült értékeként ezt a szerződéses értéket határozta volna meg, az ajánlatkérő köteles az eljárást eredménytelenné nyilvánítani”*. Továbbá ezen körben a sajátos beszerzési módszerhez/eljárástípusokhoz kapcsolódó eredménytelenségi okokról is érdemes említést tenni, ilyenek tekintendő a keretmegállapodások vonatkozásában a Kbt. 104. § (5) bekezdése szerinti eredménytelenségi ok, valamint az elektronikus licit vonatkozásában a Kbt. 116. § (6) bekezdése szerinti eredménytelenségi ok.

VII.1.1. Részajánlattétel eredménytelensége

Amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban biztosítja a részekre történő ajánlattételt, úgy az egyes eredménytelenségi okok fennállásának feltételeit is részenként jogosult és egyben köteles vizsgálni. Ebből fakadóan előfordulhat, hogy az egyes részek egymástól eltérő okból nyilvánítja eredménytelenné az ajánlatkérő és az is, hogy csak egyes részek vonatkozásában állnak fenn az eredménytelenné nyilvánítás feltételei, míg más részek vonatkozásában az eljárás eredményesen zárul.

A jogalkotó ugyanakkor számol azzal a lehetőséggel is, hogy elképzelhető olyan eset is, amikor az egyik vagy akár több rész eredménytelensége olyan kihatással van a teljes eljárásra, hogy az ajánlatkérő részéről nem észszerű döntés az eredményes rész tekintetében való szerződéskötés. A Kbt. 75. § (5) bekezdésének második fordulata erre tekintettel lehetővé teszi az ajánlatkérő számára, hogy amennyiben bármely rész eredménytelensége esetén már nem áll érdekében a szerződések megkötése, az eljárást valamennyi rész tekintetében eredménytelenné nyilváníthassa. Az ajánlatkérő ezzel a lehetőséggel azonban csak akkor élhet, ha a közbeszerzési dokumentumokban előre jelezte ennek lehetőségét, és meg is indokolta azt.

²⁶ Kbt. 75. § (1) bekezdés, 114. § (8) bekezdés és 116. § (6) bekezdés.

²⁷ Kbt. 75. § (2) bekezdés és 104. § (5) bekezdés.

VII.1.2. A Kbt. 75. § (1) bekezdése szerinti eredménytelenségi okok

Kbt. 75. § (1) bekezdés a) pontja

Eredménytelen a közbeszerzési eljárás, ha abban nem nyújtottak be ajánlatot vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában részvételi jelentkezést.

Amennyiben a közbeszerzési eljárás azért eredménytelen, mert abban nem nyújtottak be jelentkezést vagy ajánlatot, az ajánlatkérő köteles felülvizsgálni a kiválasztott eljárásfajta megfelelőségét, továbbá az eljárásban előírt és elvárt feltételeket, hiszen a jelentkezők, illetve ajánlattevők távolmaradásának oka lehet az is, hogy olyan feltételeket támasztott az ajánlatkérő, amelyek visszatartották az érdeklődőket vagy az ajánlatkérő nem biztosította megfelelően az eljárásban való részvétel lehetőségét.

Kbt. 75. § (1) bekezdés b) pontja

Eredménytelen az eljárás, ha abban kizárólag érvénytelen ajánlatot vagy részvételi jelentkezést nyújtottak be. Az ajánlatkérőnek a benyújtott részvételi jelentkezést és az ajánlatot meg kell vizsgálnia abból a szempontból, hogy azok megfelelnek-e a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Ezen eredménytelenségi okra tehát az ajánlatkérőnek nincsen ráhatása, az érvénytelenség megállapítása törvényi kötelezettsége az ajánlatkérőnek, e tekintetben – ha kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a benyújtott jelentkezés vagy ajánlat nem felel meg az ajánlatkérői előírásoknak és jogszabályi feltételeknek – az ajánlatkérőnek nincsen mérlegelési jogköre.

Valamennyi részvételi jelentkezés, illetve ajánlat érvénytelensége esetén alkalmazhatja az ajánlatkérő ezen eredménytelenségi okot. A [D.82/6/2017.](#) számú határozatában a Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő jogsértően járt el akkor, amikor az eljárás eredménytelenné nyilvánításáról döntött, amikor még volt érvényes ajánlattevő az eljárásban.

Kbt. 75. § (1) bekezdés c) pontja

Eredménytelen a közbeszerzési eljárás abban az esetben is, ha az eljárásban benyújtott minden ajánlat tekintetében lejárt az ajánlati kötöttség és egyetlen ajánlattevő sem tartja fenn ajánlatát.

Az ajánlati kötöttség jogintézményéről, annak jelentőségéről korábban már részletesen szoltunk. A leírtakat – az ismétlés igénye nélkül – továbbra is irányadónak tekintjük.

Kbt. 75. § (2) bekezdése szerinti eredménytelenségi esetek

Kbt. 75. § (2) bekezdés a) pontja

Az ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja az eljárást, ha:

- az ajánlattételi (részvételi) határidő lejártát követően;
- az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt;
- a szerződés megkötésére vagy teljesítésére nem lenne képes vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye.
- szintén ezen eredménytelenségi ok alkalmazandó abban az esetben, ha az eljárásban alkalmazott Kbt. 53. § (5), vagy (6) bekezdése szerinti azon feltétel(ek) teljesül(nek)/bekövetkez(nek), melyeket az ajánlatkérő az eljárás eredménytelenné nyilvánítása kapcsán az eljárást megindító felhívásban előzetesen rögzített.

A fentiekben felsorolt feltételek konjunktívak, bármelyik feltétel hiánya esetén az ajánlatkérő nem állapíthatja meg az eredménytelenséget a Kbt. 75. § (2) bekezdés a) pontja alapján.

Az első feltétel objektív határidőhöz köti a rendelkezés alkalmazhatóságát, melynek alapján a további törvényi követelményeknek, eseménynek az ajánlattételi vagy a részvételi határidőt követően kell bekövetkezniük.

A második feltételnek két eleme van. Egyfelől az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső körülménynek kell bekövetkeznie. E körben az ajánlatkérőnek azt kell bizonyítania, hogy ez olyan körülmény, amelyre nem volt képes hatást gyakorolni, azt nem volt képes befolyásolni, tőle és az általa kifejtett tevékenységtől objektíve független, azaz a körülmény az általa elvégzett vagy elvégezhető cselekvéstől, befolyástól függetlenül következett be (vis maior). A

második feltétel másik eleme az, hogy a körülmény, esemény az ajánlatkérő által előre nem látható okból következett be, azt az ajánlatkérő objektív okból nem látta, nem láthatta előre.

A harmadik konjunktív feltétel az, hogy a fenti körülmények miatt az ajánlatkérő a szerződés megkötésére, teljesítésére nem lenne képes vagy a szerződéstől való elállásnak, szerződés felmondásának lenne helye.

A fenti együttes feltételeket minden egyes közbeszerzési eljárásban, az ott felmerült konkrét körülmények, tények alapján kell megvizsgálni.

Nem elegendő tehát pusztán annak igazolása, hogy az ajánlatkérő a szerződés megkötésére vagy teljesítésére képtelenné vált vagy a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye. Az utaló szabályra tekintettel további feltételek maradéktalan teljesülése is szükséges.

A Kbt. 75. § (3) bekezdése alapján, ha a jelen pontban rögzített eredménytelenségi eset oka a teljesítéshez eredetileg rendelkezésre álló anyagi fedezet egészben vagy részben történő elvonása, az ajánlatkérő köteles tájékoztatást adni a rendelkezésre állt anyagi fedezet összegéről, valamint arról, hogy az mely szervezet döntésével, mikor és milyen okból került elvonásra, átcsoportosításra.

A Döntőbizottság a [D.287/14/2017.](#) számú határozatában azt állapította meg, hogy az ajánlatkérő nem igazolta, hogy ténylegesen megtörtént volna a korábban rendelkezésre álló fedezet elvonása vagy átcsoportosítása. Az ajánlatkérő által hivatkozott üzleti terv elfogadásáról hozott közgyűlési határozat nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint a fenntartó bármilyen elvonásról rendelkezett volna, sőt a közgyűlési határozat az ajánlatkérő által előterjesztett üzleti terv minden pontját elfogadta. Ennélfogva nem alkalmazható a Kbt. 75. § (3) bekezdése, mivel annak elsődleges tényállási eleme sem teljesült, mely szerint az eredménytelenségről hozott döntést a korábban rendelkezésre álló fedezet elvonása indokolta volna. Törvényi feltétel hiányában nem kérhető számon az ajánlatkérőn a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása sem.

Itt kívánjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges fedezet kiegészítésére az eljárás folyamán, az eljárást lezáró döntés meghozataláig jogosult az ajánlatkérő. Így tehát, *„ha az ajánlatkérő más forrásból – átcsoportosítással stb. – tudja biztosítani a szerződés fedezetét, nem kell, hogy kötelezően alkalmazza ezen eredménytelenségi indokot. Ez a jogszabályhely tehát csupán a lehetőségét teremti meg annak, hogy az ajánlatkérő abban az esetben, ha az anyagi fedezet mértékére tekintettel nem megfelelő ajánlatok érkeztek, akkor az eljárást eredménytelenné nyilvánítsa.”*²⁸

Kbt. 75. § (2) bekezdés b) pontja

Az eljárás eredménytelenné nyilvánítható, ha a rendelkezésére álló anyagi fedezet összege nem elegendő a szerződés megkötéséhez az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel. Erre azonban EKR-ben lefolytatott eljárás esetén kizárólag akkor van jogszerűen lehetősége az ajánlatkérőnek, ha az ajánlatok bontásáig az EKR-ben rögzített adattal igazolja a rendelkezésre álló fedezet összegét.

Ezen eredménytelenségi oknál is irányadó, hogy ha az ajánlatkérő más forrásból (átcsoportosítással stb.) tudja biztosítani a szerződés fedezetét, nem kell, hogy kötelezően alkalmazza ezen eredménytelenségi indokot.

Kbt. 75. § (2) bekezdés c) pontja

Az ajánlatkérő abban az esetben is jogosult az eljárást eredménytelennek nyilvánítani, ha valamelyik ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az eljárás tisztaságát vagy a többi ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező érdekeit súlyosan sértő cselekményt követ el.

A tekintetben, hogy az eljárás tisztaságát vagy a többi ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező érdekeit súlyosan sértő cselekmény megvalósulását milyen részvételre jelentkezői

²⁸ D.571/2012.

vagy ajánlattevői magatartás meríti ki, a törvény nem ad eligazítást. Mindig az adott közbeszerzési eljárás jellemzőire tekintettel szükséges ennek a körülménynek a vizsgálata.

Az ajánlatkérők az ajánlatok érvényességi vizsgálata körében nemcsak a Kbt. és ajánlatkérő tételes előírásainak való megfelelést kötelesek vizsgálni, hanem a Kbt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott és a közbeszerzési eljárás egészére vonatkozóan megkövetelt magatartást is. A Kbt. és az ajánlatkérő tételes követelményei ugyanis nem terjednek, terjedhetnek ki minden lehetséges ajánlattevői magatartásra, azonban ettől függetlenül a külön nem szabályozott eljárási cselekmények csak akkor tekinthetők jogszerűnek, ha nem valósítják meg a verseny tisztaságának a sérelmét.

A verseny tisztaságának és átláthatóságának biztosítására vonatkozó követelmény a közbeszerzési eljárás minden fázisában követendő szabály. A Kbt. versenyelvű szabályrendszere azt hivatott biztosítani, hogy a közbeszerzési szerződéseket mindenfajta diszkrimináció, összejátszás, összehangolt magatartás nélkül a legjobb ajánlatot tevő nyerte el, akinek ajánlata leginkább eleget tesz a „pénzért valódi értéket” elvnek. A közbeszerzés a közpénzből megvalósított beszerzések racionális költség hatásait, a közpénzből beszerzett javak optimális minőségét, az államháztartási forrásokból lebonyolított beszerzések átláthatóságát és az esélyegyenlőségen alapuló verseny megvalósulását kívánja elősegíteni. A verseny tisztasága és átláthatósága tehát egy olyan garanciális alapelv, melynek feladata az, hogy valódi verseny alapján biztosítsa azt, hogy az ajánlattevő köthesse meg a szerződést, melynek ajánlata leginkább megfelel az ajánlatkérő által meghatározott feltételeknek, tehát az ajánlattevők valódi versenyt folytassanak le ajánlati áraik tekintetében.

A Döntőbizottság a [D.242/10/2015.](#) számú határozatában kimondta, hogy a különböző ajánlattevők részéről benyújtott azonos tartalmú szakmai ajánlatok benyújtása sérti a verseny tisztaságát. Az ajánlattevők kötelezettsége, hogy a saját, általuk összeállított ajánlatot nyújtsák be és az egymástól eltérő ajánlatok közötti verseny a bírálati szempont szerinti értékelésben dőljön el. Amennyiben két ajánlattevő egymás ajánlatát megismerve, arról tudva, azokról előzetesen egyeztetve összehangolt magatartást valósít meg, akkor megvalósul a közbeszerzési eljárás tisztaságának súlyos sérelme.

Kbt. 75. § (2) bekezdés d) pontja

Az ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja az eljárást, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisíti az ajánlatkérő valamely döntését, és az ajánlatkérő új közbeszerzési eljárás lefolytatását határozza el, vagy eláll az eljárás lefolytatásának szándékától. Fontos hangsúlyozni, hogy az ajánlatkérő nem nyilváníthatja eredménytelenné az eljárást akkor, ha a jogszerűtlen eljárást lezáró döntés megsemmisítését követően jogszerű döntés meghozatalával az eljárás jogszerűsége helyreállítható.

Az ajánlatkérőnek tehát gondosan mérlegelnie kell, hogy az eljárást lezáró döntése megsemmisítése esetén van-e reális lehetősége új, jogszerű döntés révén az eljárás jogszerűségét helyreállítani. Amennyiben nincs, úgy az eljárását köteles eredménytelenné nyilvánítani.

Kbt. 75. § (2) bekezdés e) pontja

Az ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja az eljárást, ha – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – egy szakaszból álló eljárásban vagy több szakaszból álló eljárás ajánlattételi (párbeszéd) szakaszában nem nyújtottak be az ajánlattételi határidőben legalább két ajánlatot (megoldási javaslatot) vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában, a részvételi határidőben legalább két részvételi jelentkezést.

A Kbt. 75. § (6) bekezdésének első fordulata a fentiekkel összefüggésben főszabályként rögzíti, hogy ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban köteles megadni, hogy alkalmazza-e az adott eljárásban a 75. § (2) bekezdés e) pontját. Ezen kötelezettség arra vonatkozik, hogy az ajánlatkérő előzetesen eldöntse, fogja-e alkalmazni az eredménytelenségi

okot. Amennyiben ennek alkalmazása mellett dönt, a bírálat során már nem tekinthet el tőle, azaz köteles eredménytelenné nyilvánítani az eljárást, ha mégis csak egy darab ajánlat érkezik

Szintén a Kbt. 75. § (6) bekezdése alapján amennyiben a közbeszerzésekért felelős miniszter az ajánlatkérő számára előírja a Kbt. 75. § (2) bekezdés e) pontjának kötelező alkalmazását, az ajánlatkérőnek nem pusztán az a kötelezettsége, hogy az érintett eredménytelenségi okot feltüntesse a közbeszerzési dokumentumokban, hanem az is, hogy az eljárást ennek bekövetkezése esetén eredménytelenné nyilvánítsa.

Kbt. 75. § (2) bekezdés f) pontja

Amennyiben a közbeszerzéshez támogatást nyújtó vagy a közbeszerzések jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzését végző szerv megállapítása szerint súlyos jogsértés történt, és a közbeszerzési eljárás szabályai szerint ajánlatkérőnek már nincs lehetősége az eljárás jogszerűségét helyreállítani, az ajánlatkérő az eljárást eredménytelenné nyilváníthatja.

Figyelemmel arra, hogy a közbeszerzési eljárás jogszerű lefolytatásának kötelezettsége az ajánlatkérőt terheli, mindenképpen célszerűnek tartjuk a támogatást nyújtó vagy ellenőrzést végző szervekkel történő szoros együttműködést, szükség esetén az eltérő álláspontok egyeztetését.

Kbt. 75. § (2) bekezdés g) pontja

Ezen eredménytelenségi ok orvosolni kívánja az EKR esetleges működési zavarára visszavezethető alapvető jogsértést eredményező helyzeteket. Az eredménytelenségi okot az ajánlatkérő akkor alkalmazhatja, ha az EKR működési hibája olyan jogsértést eredményez, amely a Kbt.-ben meghatározott alapelvek érvényesülését biztosító módon nem orvosolható. A jogalkotó az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló 424/2017(XII.19.) Korm. rendelet korábbi rendelkezését emelte át a Kbt.-be.

VII.2. Döntéshozatal és a döntéshozatalhoz szükséges dokumentumok (bírálóbizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat, szakvélemény, írásbeli összegezés) összeállítása

VII.2.1. Bírálóbizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat és szakvélemény összeállítása

Az ajánlatkérő már az eljárás előkészítése során köteles meghatározni, hogy ki milyen szerepkörrel vesz részt az eljárásban.

A döntéshozó lehet egy vagy több személy, esetleg testület is. A Kbt. 27. § (5) bekezdése szerint a döntéshozó nem lehet a bírálóbizottság tagja. Testületi döntéshozatal esetében név szerinti szavazást kell alkalmazni. A döntéshozó jelöli ki a bírálóbizottság tagjait, dönt az érvénytelenségről, kizárásról, az eljárás eredményéről, illetve eredménytelenségéről.

Az erre vonatkozó döntési javaslatokat a bírálóbizottság készíti el, írásbeli szakvélemény és – erre irányuló kifejezett döntés esetén, figyelemmel arra, hogy ennek elkészítési kötelezettségét a Kbt. nem írja elő – egyéni bírálati lapok kíséretében. Fontos hangsúlyozni, hogy a döntési javaslat megfogalmazása során a bírálóbizottsági tagoktól nem elvárt a teljes egyetértés.

A bírálóbizottság minden esetben saját maga, önálló felelőssége mellett hozza meg döntési javaslatát és azt változatlan formában terjeszti a döntéshozó elé.

A bírálóbizottsági tagok szakvéleménye és döntési javaslata alapján a döntés meghozatalára a döntéshozó vagy – több személy, testület esetén – döntéshozók jogosultak és egyben kötelesek. A döntés meghozatala érdekében a közbeszerzési eljárás valamennyi releváns információját a döntéshozó elé kell terjeszteni. A döntési javaslatnak ki kell terjednie a Kbt. 27. § (4) bekezdése alapján az ajánlatok érvényessé, illetve érvénytelenné nyilvánítására, továbbá ezek részletes indokaira.

Az EKR-ben hasonlóan a bírálattal kapcsolatos információk rögzítésével kapcsolatos eljárási cselekményhez, a közbeszerzési eljárásban hozott döntések rögzítésére is külön funkció, külön eljárási cselekmény áll rendelkezésre („*Eljárás döntéseinek rögzítése*”). Ezen eljárási

cselekményből szintén egy eljárás során több is kezdeményezhető, továbbá hasonlóan a már ismertetett eljárási cselekmények többségéhez, a szöveges információk rögzítésén túl dokumentumfeltöltési lehetőséget is biztosít, mely alkalmas magának a döntést rögzítő dokumentumnak az EKR-ben történő rögzítésére, valamint összefoglaló jelleggel magának a döntés típusának (*döntés az eljárás megindításáról, eredményéről stb*) a feltüntetésére is lehetőség van.

VII.2.2. Az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezés

Az ajánlatkérő az ajánlatok és a részvételi jelentkezések elbírálásának befejezésekor az EKR-ben erre létrehozott eljárási cselekmény által írásbeli összegezést köteles készíteni az ajánlatokról, illetve a részvételi jelentkezésekről, melyet szintén az EKR-en keresztül küld meg az eljárás valamennyi részvételre jelentkezőjének, ajánlattevőjének.

Fontos hangsúlyozni, hogy az összegezés tartalmi összeállítása szintén hangsúlyos ajánlatkérői feladat, különösen az eljárás esetleges eredménytelenségének, illetve a részvételre jelentkezések, ajánlatok érvénytelenségének megállapítása és kellő részletezettséggel történő indokolása tekintetében.

Szintén az összegezéshez kapcsolódik az ajánlati biztosíték előírása esetén annak Kbt. 54. § (5) bekezdés a) és b) pontjai szerinti visszafizetési kötelezettsége a nyertes, valamint a nem nyertes ajánlattevők vonatkozásában.

VII.3. Ajánlatkérő döntésének módosítása, javítása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása

VII.3.1. Az ajánlatkérői döntés és az összegezés módosításának szabályai

Az ajánlatkérő döntését az összegezés EKR-ben történő megküldéséig bármikor módosíthatja, javíthatja. Az összegezés kiküldését követően azonban már csak és kizárólag a Kbt. által megszabott esetekben, a Kbt. 79. § (4)-(5) bekezdésében foglaltak alapján van lehetősége az ajánlatkérőnek azt javítani, illetve módosítani.

Ahhoz, hogy az ajánlatkérő döntését módosíthassa, értelemszerűen már kell rendelkeznie egy meghozott döntéssel. Annak kérdése, hogy a módosított döntés meghozatala megtörténhet-e önállóan, döntési hatáskörben akként, hogy azt már nem előzi meg bírálóbizottsági döntési javaslat, illetve szakvélemény, meglátásunk szerint nemleges válasz adható, hiszen a módosított döntés kapcsán is szükséges magának a módosítási javaslatnak a megfogalmazása, mely a bírálóbizottság feladata.

A döntés módosítását követően szükségeszerű az írásbeli összegezés módosítása is, melyre a hatályos szabályozás értelmében az alábbiakban kerülhet sor:

- ha az ajánlatkérő saját maga észleli, hogy törvénysértő döntés meghozatalára került sor,
- ha a törvénysértésre előzetes vitarendezési kérelemben maga a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő hívja fel az ajánlatkérő figyelmét és azt az ajánlatkérő maga is megalapozottnak látja és szükségesnek ítéli a módosítást, valamint
- ha a közbeszerzéshez támogatást nyújtó vagy a közbeszerzések jogszabályban előírt ellenőrzését végző szerv megállapítása alapján észleli az eredmény megküldését követően, hogy az eredmény (*eredménytelenség*) jogszabálysértő volt

Ezen esetekben az összegezés módosítására az eredeti összegezés megküldésétől számított huszadik napig, a részvételi szakaszcsoportról készült összegezést az ajánlattételi határidő lejártáig lehet módosítani. Az első két esetben az ajánlatkérő összesen csak egy alkalommal, ezen felül a harmadik esetben szintén egy alkalommal jogosult módosítani. Ebben az esetben az ajánlatkérő jogosult az érvénytelenségről szóló tájékoztatást visszavonni, továbbá a már megkötött szerződéstől elállni, illetve, ha az eredeti állapot nem állítható helyre, a szerződést azonnali hatállyal felmondani. Ha a módosítás során az ajánlatkérő a részvételi jelentkezés

érvénytelenségéről szóló tájékoztatást visszavonja, új ajánlattételi határidő kitűzésével jogosult a részvételre jelentkezőnek ajánlattételi felhívást küldeni.

VII.3.2. Az összegezés javításának szabályai

Az ajánlatkérő kérelemre vagy kérelem hiányában is kijavíthatja az írásbeli összegezésben észlelt bármely elírást (*névcserét, hibás névírást, szám- vagy számítási hibát vagy más hasonló elírást*). Erre kifejezett ajánlatkérői döntés hiányában is sor kerülhet, hiszen csak akkor van rá lehetőség, ha adminisztratív hiba merült fel, minden más releváns hibára az összegezés módosításának szabályai irányadók. Az írásbeli összegezést a megküldésétől számított tizedik napig lehet kijavítani.

Mind az összegezés módosítására, mind pedig annak javítására az EKR „*Összegezés az ajánlatok elbírálásáról módosítása, javítása*” elnevezésű eljárási cselekménye alkalmazandó.

VIII. A közbeszerzési eljárás lezárása és az ehhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása

VIII.1. Az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmény

A közbeszerzési eljárás az eljárás eredményéről szóló tájékoztatásra vonatkozó hirdetmény közzétételével zárul. Ez a tájékoztató tartalmazza, hogy az eljárás eredményesen vagy eredménytelenül került-e befejezésre.

Amennyiben az eljárás eredménytelenül zárult, úgy az ajánlatkérő az eljárás eredményéről szóló tájékoztatóban köteles megadni ennek indokát, illetve indokait. A közbeszerzési eljárás eredményes befejezése esetén az ajánlatkérő köteles feltüntetni a nyertes ajánlattevő adatait és kiválasztásának indokait, az érvényes ajánlattevők adatait, valamint az érvénytelen ajánlattevők adatait és esetükben az érvénytelenségük indokát, indokait is.

A Kbt. 37. § (1) bekezdés h) és i) pontja alapján az ajánlatkérő hirdetmény útján köteles közzétenni:

- az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót, illetve
- a tervpályázati eljárás eredményéről szóló tájékoztatót.

A Kbt.²⁹ konkrét határidőt rögzít a tájékoztató hirdetmény közzétételére vonatkozóan, az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót az ajánlatkérő:

- legkésőbb a szerződéskötést,
- ennek hiányában az eljárás eredménytelenné nyilvánításáról,
- vagy a szerződés megkötésének megtagadásáról szóló ajánlatkérői döntést követő három munkanapon belül köteles megküldeni közzétételre.

Érdemes kitérni arra, hogy a Kbt. 37. § (2) bekezdésének értelmében részekre történő ajánlattétel esetén a közzétételre megküldés határideje valamennyi rész tekintetében az utolsó szerződés megkötésétől, a teljes eljárás eredménytelensége esetén valamennyi rész tekintetében az utolsóként meghozott, az eljárás eredménytelenné nyilvánításáról szóló ajánlatkérői döntéstől kezdődik.

Az ajánlatkérőnek keretmegállapodás esetén arra is lehetősége van, hogy a keretmegállapodás alapján kötött szerződésekről együttesen tegye közzé az eredménytájékoztatót. Ebben az esetben a hirdetményt a megelőző negyedév során kötött szerződésekről a naptári negyedév utolsó napját követő három munkanapon belül kell megküldenie közzétételre. Ugyanezen szabályok irányadók a dinamikus beszerzési rendszer alkalmazásának esetére is.

A 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet 9. § (3) bekezdése szerint az eljárás eredményéről és a tervpályázati eljárás eredményéről szóló tájékoztatót tartalmazó hirdetmények ellenőrzése kötelező. Az ellenőrzési díj mértéke a 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet 13. § (1) bekezdés d) pontja alapján 100 000 forint.

²⁹ Kbt. 37. § (2) bekezdés.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa.

